

รายงานฉบับสมบูรณ์

มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

THE LEGAL MEASUREMENT TOWARD THE CHILD RIGHT: THE CASE ON DISABILITY
OF CHILD CAUSING BY THE ALCOHOL-CONSUMING OF THE MOTHER DURING
PREGNANCY

(สัญญาเลขที่ 61-02029-0016)

โดย

ดร.ณัชชา สุชะวันกุล

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

มิถุนายน 2564

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิจัยไปปรับใช้สำหรับต่อสถานการณ์จริง ประยุกต์ใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองไม่เพียงแต่เฉพาะสิทธิของทารกในครรภ์มารดาหรือบุตรผู้เยาว์ซึ่งเกิดความพิการ ทูพพลภาพขึ้นเพราะการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ของมารดา แต่ยังหมายรวมถึงกลุ่มมารดาตั้งครรภ์เองเพื่อให้บังคับใช้ได้จริงอย่างเป็นวงกว้าง

เหตุผลในการริเริ่มโครงการวิจัยฉบับนี้สืบเนื่องจาก ในปัจจุบันอ้างอิงจากสถิติงานสาธารณสุขประเทศไทยยังปรากฏว่ามีตัวเลขมารดาที่ตั้งครรภ์ซึ่งแม้ทราบว่าทารกดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์จะส่งผลเสียต่อทารกในครรภ์ยังคงบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่รู้ตัวตนเองกำลังตั้งครรภ์ โดยเฉพาะในช่วงแรกของการตั้งครรภ์ หรือไม่หยุดดื่มแม้รู้ว่าตั้งครรภ์แล้วอยู่เป็นจำนวนมาก จากผลการศึกษาของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนวนจพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ปรากฏอัตราส่วนของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์เป็นนักดื่มมาก่อน โดยดื่มในช่วง 12 เดือนก่อนการตั้งครรภ์ หญิงตั้งครรภ์ที่เป็นนักดื่มและยังดื่มแอลกอฮอล์ต่อเพราะไม่รู้ตัวตนตั้งครรภ์ในกว่าหนึ่งในสามของจำนวนหญิงตั้งครรภ์ทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน

จากพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลให้ทารกในครรภ์หรือบุตรผู้เยาว์มีความผิดปกติทางร่างกายหรือทูพพลภาพจำนวนไม่น้อย การพิจารณาย้อนกลับไปที่บทบัญญัติทางกฎหมายที่ต้นทางกล่าวคือการจำหน่ายแอลกอฮอล์ให้แก่มารดาตั้งครรภ์ การควบคุมผลกระทบจากการดื่มขณะตั้งครรภ์โดยอาศัยการบังคับใช้ทางกฎหมายที่เคร่งครัดและบทลงโทษ รวมถึงการใช้ช่องทางของกฎหมายกำหนดสิทธิอันทารกผู้ทูพพลภาพจากสาเหตุดังกล่าวพึงมี พึงเรียกร้องจากมารดาของตนได้เป็นต้น โดยศึกษาจากหลักการตามแนวคิด ทฤษฎี วิทยานิพนธ์และจากงานวิจัยต่าง ๆ รวมถึงนโยบายและรูปแบบการพัฒนากฎหมายของต่างประเทศ กล่าวคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากเป็นประเทศที่มีอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสตรี ครอบคลุมถึงสตรีที่ตั้งครรภ์อยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก หากแต่มีนโยบายการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าว นโยบายส่งเสริมทางสาธารณสุข รวมถึงบทลงโทษและบทคุ้มครองสิทธิทางกฎหมายให้แก่บุตรผู้เยาว์อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบเข้ากับการวิเคราะห์ผลสำรวจความรู้กฎหมายและมาตรการคุ้มครองสิทธิในประเทศไทยที่มีบังคับใช้อยู่ต่อประเด็นปัญหาดังกล่าวของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกและความรับรู้ของประชาชนกลุ่มสำรวจ

ผลการวิจัยอ้างอิงจากการประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณพบว่าจำนวนสตรีตั้งครรภ์ภายใต้กลุ่มทดสอบซึ่งยังคงบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์ มีอยู่เป็นจำนวนมากเกินค่ามาตรฐาน และมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ดังนี้สิ่งที่ได้รับจากกระบวนการวิจัยนอกเหนือจากข้อมูลเชิงสถิติ การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่มีบังคับใช้อยู่ในประเทศไทยต่อประเด็นปัญหาดังกล่าวและกฎหมายของ

ต่างประเทศดังปรากฏในรายละเอียดการวิจัยพบว่า บทบัญญัติกฎหมายต่อปัญหาการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับสตรีมีครรภ์ในประเทศไทยปรากฏให้เห็นได้ไม่ชัดเจนนัก และโดยส่วนมากจะปรากฏในรูปแบบของการรณรงค์ นโยบายทางสังคมหรือการแนะนำทางปฏิบัติเชิงสาธารณสุขมากกว่าบทบัญญัติทางกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ชัดเจนหรือการกำหนดบทลงโทษอันเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ไม่มีมาตรการที่เคร่งครัดในการห้าม หรือการจำกัดปริมาณการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับกลุ่มสตรีมีครรภ์

ประเด็นต่อมาคือการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิของทารกและเด็กที่อาจพิการหรือทุพพลภาพจากพฤติกรรมดังกล่าวของมารดาโดยอาศัยเครื่องมือทางกฎหมาย พบว่านอกเหนือจากบทบัญญัติอ้างอิงประมวลกฎหมายอาญาซึ่งอาจตีความเทียบเคียงกับประเด็นจิตใจให้เกิดการแห่งบุตรเป็นบทกฎหมายใกล้เคียงแล้ว ก็ไม่พบการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายของผู้ได้รับผลกระทบในรูปแบบอื่นอีก รวมถึงความรู้ ความตื่นรู้ต่อความรับผิดชอบภายใต้ประเด็นดังกล่าวยังคงมีจำนวนไม่แพร่หลายและไม่ถูกให้ความสำคัญในสังคมยุคปัจจุบันเท่าที่ควร

อีกทั้งเครื่องมือทางกฎหมายอันมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีมีครรภ์จำเป็นต้องมีขึ้นในรูปแบบของบทบัญญัติทางกฎหมายที่มีผลบังคับใช้และมีบทลงโทษไม่ว่าทางแพ่งหรือทางอาญา (Legal Enforcement) ไม่ใช่เป็นแต่เพียงร่างกฎหมายหรือข้อเสนอแนะทางกฎหมาย (Soft Law/ Legal Guidance) อาทิเช่น การกำหนดโทษทั้งแก่ผู้ซื้อและผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคซึ่งเป็นสตรีมีครรภ์ การกำหนดช่องทางให้มารดาผู้มีพฤติกรรมฝ่าฝืนความปลอดภัยของทารกในครรภ์ด้วยวิธีการดังกล่าว สูญเสียอำนาจการปกครองบุตรผู้เยาว์ไปทั้งหมดหรือแต่บางส่วน การกำหนดมาตรการเพื่อชดใช้ หรือชดเชยความเสียหาย ความสูญเสียโอกาสในชีวิตบางประการเมื่อทารกหรือบุตรผู้เยาว์ต้องกลายเป็นผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพจากสาเหตุดังกล่าวแม้ว่าคู่กรณีจะมีความสัมพันธ์เป็นมารดาและบุตรเนื่องจากในความผิดบางประเภทกำหนดให้คู่กรณีผู้มีความสัมพันธ์ดังกล่าว ยอมความกันได้หรือมีการลดหย่อนผ่อนโทษและฐานความผิดลง

ทั้งนี้ควรกำหนดให้มีการนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ผ่านมุมมองทางกฎหมายโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ง่ายต่อความเข้าใจและรับรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนต่อปัญหาดังกล่าวโดยไม่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ที่ซับซ้อน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงกว้างโดยอาจเริ่มหรือทดลองบังคับใช้กฎหมายและสื่อเพื่อการรณรงค์ในพื้นที่กลุ่มปิดหรือขนาดทดลองก่อนในระยะแรก

ชื่องานวิจัย   มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์
ของมารดา

ผู้วิจัย   ดร.ณัชชา สุชะวณิชกุล

ปีที่ดำเนินงาน   2563

บทคัดย่อ

ปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จัดเป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทและสมองที่มีผลต่อการทำงานของสมองและไขสันหลัง มีผลโดยเฉพาะต่อการรับรู้ อารมณ์ ระดับการมีสติ รวมไปถึงถึงความสามารถของสมองและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมา หากมารดาดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์จะทำให้ทารกที่เกิดมามีโอกาสเกิดความผิดปกติ เรียกว่า กลุ่มอาการผิดปกติของทารกในครรภ์จากการที่มารดาดื่มแอลกอฮอล์ หรือ Fetal Alcohol Spectrum Disorder: FASD ซึ่งแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อระบบประสาทส่วนกลางของทารก ส่งผลต่อการทำงานของสมองและไขสันหลัง และก่อให้เกิดความผิดปกติทางร่างกาย เช่น ช่องตาสั้น มีหนังคลุมหัวตาที่มาก จมูกแบนและปลายจมูกเขี้ยวขึ้น ร่องริมฝีปากบนเรียบและริมฝีปากบนยาวและบาง และความรุนแรงของโรคนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาโดยตรงในช่วงเวลาที่ตั้งครรภ์

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้ มารดาติดสุราหรือดื่มแอลกอฮอล์เป็นอาชญากรรมที่รู้ว่าอาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ทารกในครรภ์แต่ก็ไม่คำนึงถึงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับทารกในครรภ์ จึงควรที่จะต้องมีการมาตรการเพื่อกำหนดโทษแก่มารดาผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวและปกป้องคุ้มครองสิทธิของทารกที่ยังอยู่ในครรภ์มารดา สำหรับมาตรการเพื่อควบคุมปัญหาต่อประเด็นวิจัยในประเทศไทยเป็นเพียงรูปแบบของการการรณรงค์ การให้คำปรึกษา และการบริการด้านอนามัยและการเจริญพันธุ์โดยการจัดทำชุดคู่มือให้ความรู้ไม่ให้มารดาดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างการตั้งครรภ์เท่านั้น

ในขณะที่จากการวิเคราะห์ข้อมูลและทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัย วิทยานิพนธ์และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ในระดับสากลมีการคุ้มครองสิทธิของเด็กและกำหนดโทษมารดาในอนุสัญญาหลายฉบับ รวมถึงมาตรการทางกฎหมายซึ่งมีผลบังคับใช้จริงในหลากหลายประเทศ อาทิเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส หรือประเทศสิงคโปร์ ในส่วนกฎหมายของประเทศไทยนั้นยังไม่สามารถที่จะเปิดช่องให้มารดาสามารถถูกลงโทษตามฐานความผิดทั้งทางอาญาหรือทางแพ่งโดยตรงภายใต้พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นนี้ เนื่องจากเหตุผลทางกฎหมายและประเพณีปฏิบัติ

เมื่อพิจารณาประกอบกับการประเมินผลสำรวจและการให้ข้อมูลเชิงลึกในจังหวัดสงขลาและสองพื้นที่ในจังหวัดกระบี่เพื่อวัดความคิดเห็นของประชาชนต่อความจำเป็นของมาตรการทางกฎหมายเพื่อลดจำนวนมารดาผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ และเพิ่มความคุ้มครองแก่ทารกที่ได้รับผลกระทบทางร่างกาย จิตใจจากพฤติกรรมดังกล่าว หากมารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์และส่งผลให้ทารกที่เกิดมา มีความผิดปกติพบว่าสมควรเพิ่มเติม แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่มีบังคับใช้อยู่แล้วโดยเพิ่มฐานความผิดอันเกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์เป็นบทเฉพาะทั้งโทษในทางอาญาและการชดเชยความเสียหายทางแพ่งโดยให้ตีความโดยง่าย รวมถึงการตราพระราชบัญญัติเพื่อกำหนดบทนิยาม บทกฎหมายและบทลงโทษพฤติกรรมดังกล่าวแยกออกมาเป็นการเฉพาะ

คำสำคัญ: มารดาบริโภคแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์, คุ้มครองสิทธิเด็กทารก, กฎหมายแอลกอฮอล์

Abstract

Alcoholic pregnancy; where alcohol is classified as a psychoactive and cerebral substance that affects the function of brain and spinal cord, it has a particular effect on perception, mood, level of consciousness including the ability of brain and various behaviors that are expressed. During pregnancy, if the mother keeps on drinking alcohol, that probably makes the baby born with abnormalities called “**Fetal Alcohol Spectrum Disorder: FASD**”.

FASD could affect the central nervous system of the baby, the function of brain, spinal cord and cause physical disorders such as eye cavity is short, eye is very large, nose is flat and the tip of the nose is upturned. Further, the slit of upper lip is smooth and upper lip is long and thin. However, the severity of the disease is directly depend on the mother's alcohol consumption during the time of pregnancy.

For this reason, mother who is an alcoholic and unintentionally cause harm to her unborn child still does not take into account toward the negative effects of her unborn child. Therefore, strict measures should be taken to impose a punishment on mothers who perform such behavior and protect the rights of the unborn child. The measure to control the problem of research issues in Thailand unfortunately, is only express in the form of campaign, consultation and the reproductive health service by creating a series of educational manuals. Those measure could not prevent mother from drinking alcohol during pregnancy in the other hand legal regulation is in needed in order to do so.

According to the analyzing data and literature review from research reports, theses and other resources, both domestic and International, the protection of child right and law with punishable measures on alcoholic mother are exist in many conventions. Further, legal measures which are actually being enforced in many countries such as the United States of America, France or Singapore are the good comparison toward the standard of how these countries handle with this issue.

As for Thai law, it is not possible for mothers to be punished on the basis of a criminal or civil offense directly under such alcohol consumption behavior. Due to legal and traditional reasons, to amend law that already exist or legislate the new regulation on the relationship between mother and child are complicated. This research project is combination method of the survey evaluation and indepth interview in Songkhla Province and the two areas in Krabi Province.

These activities had been processed to acknowledge public opinion on the necessity of legal measures to reduce the number of mothers who consume alcohol while pregnant. Besides, the activities had been managed to gain opinion of people in sample areas toward increasing protection for infants who are physically affected from such behavior of mother while pregnant.

It is determined that the appropriate way to amend the existing law on this related issue is by placing the offense arising from the consumption of alcoholic beverages during pregnancy to make it active. This offense should be enacted as a specific chapter or article of both criminal penalties and civil compensation, which are supposed to be easy to interpret. Furthermore, enactment of a new acts to define definitions, set up the laws and penalties for such behavior separately from the existing law is a great option.

Keywords: Maternal alcohol consumption while pregnant, protection of child rights, alcohol law

คำนำ

รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา จัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์นโยบาย กฎหมาย และปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศตัวอย่าง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว

โดยกำหนดรูปแบบ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการวิจัยและการนำไปปรับใช้สำหรับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองไม่เพียงแต่เฉพาะกลุ่มมารดาตั้งครรภ์ยังรวมถึงการคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์มารดาหรือบุตรผู้เยาว์ซึ่งเกิดความพิการ ทูพผลภาพขึ้นเพราะการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ให้เกิดขึ้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยการเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการและในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่างจังหวัดสงขลาและจังหวัดกระบี่รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 คน และโดยการจัดเสวนาวิชาการโดยมีผู้เข้าร่วม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมาย บุคลากรทางการแพทย์ รวมถึงตัวแทนภาคประชาชนทั่วไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน นักวิชาการ บุคลากรทางการแพทย์ รวมไปถึงผู้ที่ได้อ่านงานวิจัยฉบับนี้ทุกท่าน ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ผู้สนับสนุนทุนวิจัย ผู้เข้าร่วมการวิจัย เจ้าหน้าที่และทีมงานในการลงสำรวจพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทุกคนที่ช่วยดำเนินงานให้การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัย

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มิถุนายน 2564

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร.....	I
บทคัดย่อ	III
ABSTRACT	V
คำนำ.....	VII
สารบัญ.....	VIII
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.5 เป้าหมายของโครงการ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ สถานการณ์การดื่มแอลกอฮอล์ และผลกระทบจากการดื่ม แอลกอฮอล์ของมารดาในระหว่างการตั้งครรภ์	11
2.1.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแอลกอฮอล์.....	11
2.1.2 สถานการณ์การบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทย.....	13
2.1.3 ผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในระหว่างการตั้งครรภ์.....	15
2.2 ข้อมูลเบื้องต้นในเรื่องสิทธิและการคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา.....	18
2.2.1 สิทธิของทารกในครรภ์มารดา.....	19

2.2.2 การคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา.....	27
2.3 แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับทารก.....	28
2.4 ทฤษฎีในการกำหนดสภาพบุคคล.....	30
2.4.1 การเริ่มต้นสภาพบุคคลในทางการแพทย์.....	32
2.4.2 การกำหนดสภาพบุคคลของประเทศไทย.....	33
2.4.3 แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการเริ่มต้นสภาพบุคคลในต่างประเทศ.....	34
2.5 หลักการคุ้มครองทารกตามแนวนโยบายของรัฐ.....	37
2.5.1 หลักการคุ้มครองทารกตามแนวนโยบายของรัฐในประเทศไทย.....	37
2.5.2 หลักการคุ้มครองทารกตามแนวนโยบายของรัฐในต่างประเทศ.....	39
2.6 งานวิจัย คำพิพากษาและบทความที่เกี่ยวข้อง.....	52
บทที่ 3 ผลสำรวจความรู้และความเข้าใจของประชาชนต่อประเด็นการบริโภคเครื่องดื่ม	
แอลกอฮอล์และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	56
3.1 วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการสำรวจ.....	56
3.2 พื้นที่ดำเนินการ.....	57
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
3.4 ขั้นตอนการดำเนินงานหรือทำการวิจัย.....	57
3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	58
3.5 การกำกับติดตามและการประเมินติดตามภายใน.....	58
3.6 ผลการสำรวจโดยแบบสอบถาม.....	59
3.6.1 ผลการศึกษาข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล.....	59
3.6.2 ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	62
3.6.3 ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารก	
ที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา.....	65

3.6.4 ผลการการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นในการมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์	75
3.7 การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	76
3.7.1 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์.....	76
3.7.2 วิธีการที่จะช่วยลดพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์.....	77
3.7.3 การมีมาตรการทางกฎหมายเกิดขึ้นเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์	78
3.7.4 การมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาควบคุมจัดการกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์.....	79
3.7.5 ปัจจัยทางการศึกษาต่อการตัดสินใจของหญิงตั้งครรภ์ในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์..	79
3.7.6 ความเชื่อทางศาสนาต่อการลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์	80
3.7.7 การมีมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติตาม	81
3.7.8 การมีบทลงโทษ กรณีที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติ .	82
บทที่ 4 บทวิเคราะห์สถานการณ์ ผลสำรวจ เปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศ.....	83
4.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในระหว่างการตั้งครรภ์.....	83
4.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ของต่างประเทศกับประเทศไทย	86
4.3 ผลการศึกษาวิเคราะห์ความรู้ของประชาชนต่อมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา.....	93
4.4 เพื่อวิเคราะห์นโยบาย กฎหมายและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศตัวอย่างในส่วนของตัวบทกฎหมาย	98
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	102

5.1 สรุปผลการวิจัย	102
5.2 อภิปรายผล	103
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก ตัวอย่างใบพิทักษ์สิทธิ ประกาศเชิญชวนและแบบสอบถาม	115
ภาคผนวก ข ประมวลภาพการดำเนินการเก็บแบบประเมินและสัมภาษณ์เชิงลึก	127
ภาคผนวก ค กิจกรรมงานเสวนามาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการ ดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา.....	129

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 สืบเนื่องมาจาก เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุ อาชญากรรม และสังคม สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหา และผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย แม้จะมีการบังคับใช้บทบัญญัติดังกล่าวมากกว่าสิบปีแล้ว

หากแต่ในปัจจุบันยังมีมารดาที่ตั้งครรภ์จำนวนไม่น้อยแม้ทราบว่าเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์แต่ยังคงตี้มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะในช่วงแรกของการตั้งครรภ์ จากผลการศึกษาของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา¹ สสำรวจพฤติกรรมการตี้มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ในช่วงที่ผ่านมาพบว่า ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์เป็นนักตี้มมาก่อน โดยตี้มในช่วง 12 เดือนก่อนการตั้งครรภ์ อีกทั้งประเภทที่เป็นนักตี้มยังคงตี้มแอลกอฮอล์ต่อเนื่องเพราะไม่รู้ว่าตนตั้งครรภ์ในช่วงแรก และสิ่งที่น่าเป็นห่วงกลุ่มของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นนักตี้มยังคงตี้มแอลกอฮอล์ต่อแม้รู้ว่าตั้งครรภ์

หากกล่าวถึงสิทธิส่วนบุคคลแล้วจะพบว่าผู้หญิงทุกคนรวมถึงมารดาที่ตั้งครรภ์ย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เพราะไม่ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายใดในประเทศไทย กำหนดห้ามมิให้มารดาที่ตั้งครรภ์บริโภคเครื่องตี้มมีนเมาหรือสารเสพติดใด ๆ ไว้อย่างเด็ดขาด เมื่อพิจารณาภาระหน้าที่โดยทั่วไปทางกฎหมายระหว่างมารดากับบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 1564² ซึ่งเป็นกรณีที่เด็กมีสภาพบุคคลแล้วเพียงแต่ระบุไว้ว่าบิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ หากเป็นกรณีเป็นทารกในครรภ์มารดาทารกในครรภ์มารดาจะยังไม่มีสิทธิใด ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จนกว่า

¹ อรทัย วลีวงศ์. (2554). ผลการศึกษาเบื้องต้น โครงการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพหญิงขณะตั้งครรภ์และขณะให้นมบุตร. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 1564 “บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์

บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแต่เฉพาะผู้ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้”

จะคลอດแล้วอยู่รอดเป็นทารกตามมาตรา 15³ ที่บัญญัติว่าสภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอດแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย และทารกในครรภ์มารดาก็สามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังคลอດแล้วอยู่รอดเป็นทารก

ในประเด็นเกี่ยวกับความประพฤติของมารดาในระหว่างตั้งครรภ์เป็น ประเด็นที่ละเอียดอ่อน เพราะทุกความประพฤติทุกการกระทำ ทุกอิริยาบถของมารดา มีความสัมพันธ์กับสุขภาพของทารกในครรภ์และย่อมส่งผลต่อทารกในครรภ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กรณีมีการแก้ไขกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา 15 ให้ทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาให้มีสภาพเป็นบุคคลจะส่งผลให้มารดามีหน้าที่โดยตรงต่อทารกในครรภ์ของตน จำต้องดูแลความปลอดภัยของทารกในทุก ๆ ด้าน ย่อมมีความเสี่ยงสูงที่มารดาจะต้องรับผิดชอบต่อทารกในครรภ์ของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในบทบัญญัติเรื่องละเมิดตามมาตรา 420⁴ ที่บัญญัติว่าผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ดังนี้เป็นที่น่าพิจารณาว่าจะเป็นการสร้างภาระหนักแก่หญิงมีครรภ์เกินสมควรหรือไม่?

ในแง่มุมของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนฐานละเมิดจากการที่มารดาจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อทารกในครรภ์โดยผิดกฎหมายให้ทารกที่เกิดมาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี อย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี มารดาผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น จะเป็นทางเยียวยาที่ถูกต้องและสมควรหรือไม่ เพราะถึงอย่างไรเมื่อทารกเกิดมาก็ต้องอยู่ภายใต้อำนาจปกครองของมารดา และมารดาก็ต้องเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูและเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของทารกนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 1564⁵ อีกทั้งยังมีอำนาจปกครองตามมาตรา 1566⁶

³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 15 “สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอດแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย

ทารกในครรภ์มารดาที่สามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังคลอດแล้วอยู่รอดเป็นทารก”

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 420 “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 1564 “บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์

บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแต่เฉพาะผู้ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองมิได้”

⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 1566 “บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) มารดาหรือบิดาตาย
- (2) ไม่แน่นอนว่ามารดาหรือบิดามีชีวิตอยู่หรือตาย
- (3) มารดาหรือบิดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

ที่บัญญัติไว้ว่าบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา นอกจากนี้การที่ ทารกฟ้องมารดายังเป็นคดีอุทลุมที่ต้องห้ามฟ้องบุพการีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1562⁷ อีกประการหนึ่งด้วย

ในส่วนของความผิดทางอาญานั้นประมวลกฎหมายอาญามีประเด็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับ ชีวิตและร่างกายโดยตั้งหมวด “ความผิดฐานทำให้แท้งลูก” เป็นหมวดเฉพาะขึ้นมาตามมาตรา 301 ประกอบมาตรา 304 มีใจความสำคัญที่ว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ทำให้ตัวเองแท้งลูกหรือให้ผู้อื่นทำให้แท้ง มี โทษทั้งจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ หากมีเพียงแต่ “ความพยายาม” ทำให้ตัวเองแท้งลูกหรือให้ ผู้อื่นทำให้แท้งหรือทำให้หญิงตั้งครรภ์แท้งลูก ย่อมไม่มีความผิดใด ๆ ดังนี้จะเห็นได้ว่ากฎหมายอาญา ว่าด้วยความผิดฐานทำให้แท้งลูกที่อยู่ในประมวลกฎหมายอาญาเป็นสิ่งที่ประกาศใช้ตั้งแต่ปี 2500 เป็นเวลากว่า 52 ปีมาแล้ว และเป็นช่วงยุคสมัยที่สังคมการเมืองไทยยังมีได้เปิดกว้างกับคนทุกส่วนให้ เข้ามามีส่วนร่วมกับการกำหนดชะตากรรมของทารกซึ่งกำลังจะเกิดมา ผ่านกฎหมายที่บัญญัติขึ้นหรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือกฎหมายถูกบัญญัติขึ้นผ่านคนแค่หยิบมือเดียวในสังคมไทยยังไม่คุ้มครองสิทธิของ ทารกในครรภ์ซึ่งก็สมควรมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการบาดเจ็บที่เกิดจากการบริโภคของมีนเมา หรือการใช้สารเสพติดของมารดาซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานหญิงพยายามทำให้ตนแท้งลูก จะ เห็นได้ว่ากฎหมายยังไม่ประสงค์จะลงโทษผู้ที่เป็นมารดา แต่อย่างไรก็ดีหากเป็นกรณีที่มารดาจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงก็เห็นว่าต้องมีความรับผิดชอบเกิดขึ้น กล่าวคือ อาจมีบางกรณีที่มารดา จงใจทำให้ลูกในครรภ์พิการเพื่อต้องการให้แท้ง หรืออาจเป็นกรณีที่มารดาติดสุราติดสารเสพติดและ เสพสารดังกล่าวเป็นอาจินทั้งที่รู้ว่าอาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ทารกในครรภ์แต่ก็ไม่คำนึงถึงผลเสีย หายที่จะเกิดขึ้นกับทารกในครรภ์ สมควรหรือไม่ที่ประเทศไทยที่จะต้องมีการเพิ่มเติมทาง กฎหมายทั้งทางแพ่งและอาญาเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของทารกที่ยังอยู่ในครรภ์มารดา

(4) มารดาหรือบิดาต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลเพราะจิตฟั่นเฟือน

(5) ศาลสั่งให้อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดา

(6) บิดาและมารดาตกลงกันตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้”

⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 1562 “ผู้ใดจะฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญามีได้ แต่เมื่อผู้นั้นหรือญาติสนิทของผู้นั้นร้องขอ อัยการจะยกคดีขึ้นว่ากล่าวก็ได้”

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อประเมินสถานการณ์และศักยภาพของมาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1.2.2 เพื่อศึกษามาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีวัฒนธรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสตรี

1.2.3 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายทางแพ่งและอาญาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

1.2.4 เพื่อวิเคราะห์นโยบาย กฎหมายและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศตัวอย่างในส่วนของตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา และแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อรองรับกับมาตรการควบคุมควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยว่าควรมีข้อเสนอแนะในการเสนอมาตรการใหม่หรือแนวทางแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

อุปสรรคของการคุ้มครองสิทธิเด็กจากภัยคุกคามจากปัจจัยภายในครอบครัวหรือจากคนใกล้ตัวยังคงเป็นความท้าทายต่อการพิทักษ์สิทธิมนุษยชนด้วยแขนงหนึ่ง การจะหาช่องทางทางกฎหมายให้แก่มาตรการคุ้มครองทารก หรือบุตรผู้เยาว์ของมารดาผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ ยังคงเป็นสิ่งที่ทำได้ยากและมีข้อจำกัด อาทิเช่น ความคลุมเครือระหว่างการบังคับใช้กฎหมายต่อความรับผิดชอบระหว่างบุตรผู้เยาว์และมารดา รวมถึงการรับชดเชยความเสียหายอันเกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงของมารดาในขณะที่บุตรผู้เยาว์ผู้อาจมีสิทธิรับค่าชดเชยยังคงอยู่ในอำนาจการปกครองของมารดาผู้กระทำความผิด เป็นต้น ทั้งนี้การศึกษาเปรียบเทียบและนำจุดเด่นของกฎหมายต่างประเทศที่อาจมุ่งสนับสนุนการปกป้องสิทธิของเด็กซึ่งได้รับผลจากกระทำของมารดามาใช้และดึงมาตรการทางกฎหมายซึ่งประเทศไทยมีอยู่แล้วมา ปรับเปลี่ยน แก้ไขและอุดช่องว่างความรับผิดชอบไม่ว่าทางแพ่งก็ดี ทางอาญาก็ดี หรือการคุ้มครองสิทธิเด็กในเชิงนโยบายอย่างสัมฤทธิ์ผลก็ดีจะช่วยลดปัญหาสังคมในประเด็นดังกล่าวได้

ประการแรก การศึกษาความสัมพันธ์และสถานะทางกฎหมายระหว่างมารดาและบุตรผู้เยาว์หรือทารกในครรภ์มารดา จะสนับสนุนการวิเคราะห์ถึงสิทธิอันทารกหรือบุตรผู้เยาว์พึงมีหรือเรียกร้องได้จากความผิดอันเกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ของมารดา อาทิเช่น ค่าชดเชยต่อความเสียหาย พิการ หรือความสูญเสียต่อร่างกายประการอื่น ๆ ของบุตรจาก

มารดาของตน เนื่องจากอุปสรรคประการหนึ่งของการคุ้มครองสิทธิของเด็กในประเด็นดังกล่าวคือ ข้อจำกัดในการฟ้องร้องมารดาของเด็กเองฐานต้องห้ามเป็นคดีอุทลุม ฟ้องร้องบุพพการีของตนเอง

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศ อาทิเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา⁸ ซึ่งแยก ความสัมพันธ์ในฐานะมารดาและบุตรผู้เยาว์ออกจากสถานะทางกฎหมายและการฟ้องร้องต่อกันใน รูปแบบของโจทก์และจำเลย เนื่องจากประเทศดังกล่าวให้น้ำหนักการคุ้มครองสิทธิของเด็กเป็นสำคัญ มากกว่าการประคับประคองสายสัมพันธ์ในครอบครัว ประกอบกับแนวคิดในการให้ผู้กระทำผิดยอม ต้องชดใช้ความรับผิดชอบของตนต่อคู่กรณีโดยไม่ยึดกับคุณสมบัติและสถานะทางครอบครัวระหว่างคู่กรณี ดังนี้แล้วบุตรผู้เยาว์และทารกในครรภ์มารดา ตามบทบัญญัติของกฎหมายในต่างประเทศจึงให้เด็ก หรือผู้แทนซึ่งมีไม่มารดาสามารถฟ้องร้องคดีต่อมารดาผู้กระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมการเสี่ยงในการ บริโภคแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์ และรับโทษ รับผิดชอบ ใช้ ดูแล และรับผิดชอบในค่าทดแทนต่อบุตรผู้เยาว์ ของตนเองตามข้อบังคับของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ในขณะที่บทบัญญัติทางกฎหมายในประเทศไทยทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือ กฎหมายเฉพาะ ต่าง ๆ ยังคงไม่สอดคล้องกับแนวความคิดดังกล่าว และเอื้อให้สามารถเอาผิดกับมารดาผู้ฝ่าฝืนกระทำ พฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวได้เนื่องจากเป็นเพียงข้อเสนอนะ การรณรงค์ หากแต่ไม่มีการกำหนดฐาน ความผิดและบทลงโทษในประเด็นปัญหาดังกล่าวลงไปให้ชัดเจนเป็นกฎหมายซึ่งมีอำนาจการบังคับใช้ ให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามได้อย่างเคร่งครัด อีกทั้งหากมีองค์ประกอบความผิดที่แตกต่างออกไปของ มารดา ย่อมเป็นช่องว่างทางกฎหมายให้บุคคลกึ่งกล่าวสามารถใช้เป็นช่องทางหลบหลีกความผิด การ รับโทษและการชดเชยค่าเสียหายแก่บุตรผู้เยาว์ของตน

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายไทยที่มีบังคับใช้อยู่ในขณะนี้ อันเป็นบทกฎหมายอันใกล้เคียงกับประเด็นปัญหาดังกล่าว ประกอบกับการเปรียบเทียบ กฎหมายใน ต่างประเทศอันเป็นบทบัญญัติที่มีผลทางกฎหมายหรือ Substantive Law แล้ว ภายใต้อันบริบททาง สังคมที่หลากหลาย โดยคาดหวังถึงความสัมพันธ์ผลทางกฎหมาย โดยมีกรอบตัวแปรเป็นจำนวนเด็กที่ มีความพิการทางร่างกาย หรือ ทารกที่เสียชีวิตโดยมีสาเหตุจากพฤติกรรมเสี่ยงของมารดา รวมถึง มาตรการทางกฎหมายที่จะสนับสนุนให้จำนวนเด็กกลุ่มดังกล่าวได้รับความคุ้มครองและชดใช้ ค่าเสียหายจากมารดาของตนที่เพิ่มขึ้นเป็นดัชนีชี้วัด เพื่อให้จำนวนมารดาตั้งครรภ์ผู้บริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์และทารกผู้พิการหรือเสียชีวิตจากสาเหตุดังกล่าวลดลงอย่างมีนัยยะสำคัญ

⁸ Amnesty. (2017). USA: Criminalizing pregnancy: policing pregnant women who use drugs in the USA, Retrieved from <https://www.amnesty.org/download/Documents/AMR5162032017ENGLISH.pdf>

⁹ American College of Obstetricians and Gynecologists. Committee on Health Care for Underserved Women. Retrieved from <https://www.acog.org/clinical/clinical-guidance/committee-opinion/articles/2011/01/substance-abuse-reporting-and-pregnancy-the-role-of-the-obstetrician-gynecologist>

ในขณะที่เดียวกันมาตรการทางกฎหมายซึ่งเอาผิดมารดาซึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงและมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กให้ได้รับชดใช้ความเสียหายและการคุ้มครอง มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พญ.ปาฏิโมกข์ พรหมช่วย แพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขาจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น¹⁰ กล่าวว่า หากมารดายังมีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ จะส่งผลกระทบต่อเด็กในครรภ์โดยตรง ตั้งแต่การตั้งครรภ์ในระยะแรกเกิดโดยเฉพาะระยะสามเดือนแรก ทารกในครรภ์ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดความรักความผูกพันต่อผู้เลี้ยงดู แต่หากมารดามีการดื่มแอลกอฮอล์ จะละเลยเวลาดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างสม่ำเสมอในขณะที่ตั้งครรภ์ อาจทำให้เด็กขาดและมีข้อบกพร่องทางร่างกาย ขณะเดียวกันมารดาที่ดื่มแอลกอฮอล์จะมีอารมณ์ที่ไม่คงที่สม่ำเสมอ บางครั้งมีการทะเลาะเบาะแว้งใช้ความรุนแรงต่อคนรอบข้าง ทำให้เด็กในครรภ์อาจมีพัฒนาการที่ไม่สมบูรณ์ หรือซึมซับพฤติกรรมรุนแรงได้ง่าย กรรมพันธุ์และสิ่งแวดล้อมที่มีการใช้สารเสพติดจะเพิ่มความเสี่ยงต่อเด็กเมื่อคลอดออกมาเป็นทารกอาจมีพฤติกรรมเสี่ยงดื่มแอลกอฮอล์ถึง 2-9 เท่า กรณีหากความประพฤติของมารดาในขณะที่ตั้งครรภ์ก่อให้เกิดผลเสียแก่ทารกในครรภ์และทารกในครรภ์ภายหลังเกิดมาและรอดอยู่ มารดาต้องมีความรับผิดชอบต่อทารกในครรภ์ของตนหรือไม่ อาจพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายอันเกี่ยวโยงกับประเด็นดังกล่าวโดยสังเขปได้ดังต่อไปนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

มาตรการทางแพ่งที่เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของทารกในครรภ์ มารดาก็คือวิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา และการที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้หญิงผู้เป็นมารดาหยุดกระทำละเมิดหรือสั่งให้ระงับการใดเพื่อประโยชน์แก่ทารกในครรภ์ หากแต่การจะนำมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้ได้ ทารกในครรภ์นั้นต้องมีสิทธิโดยตัวเองขณะอยู่ในครรภ์โดยไม่คำนึงถึงว่าภายหลังจะคลอดและอยู่รอดเป็นทารกหรือไม่ ดังนั้นหากพิจารณาตามบทบัญญัติ มาตรา 15 วรรค 2¹¹ ก็ไม่อาจตีความให้ครอบคลุมถึงกรณีนี้ได้ หากแต่การใช้มาตรการทางกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว โดยตีความเคร่งครัดตั้งในปัจจุบันก็อาจไม่ตอบโจทย์ที่จะแก้ไขปัญหาได้

¹⁰ ปาฏิโมกข์ พรหมช่วย. (2554). อันตราย! แม้ดื่มเหล้าขณะตั้งครรภ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Aboutus.html>

¹¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 วรรคสอง “...ทารกในครรภ์มารดาก็สามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก”

ในทางตรงกันข้ามอาจทำให้เกิดปัญหามากขึ้นด้วย เช่น ถ้าใช้มาตรการทางกฎหมายในทางที่มุ่งจะเอาผิดหญิงมีครรภ์มากจนเกินไป ก็อาจทำให้หญิงมีครรภ์เกิดความกลัวที่จะไปพบแพทย์เพราะกลัวที่จะถูกตรวจพบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทารกในครรภ์แล้วตัวเองจะถูกควบคุมหรือถูกบังคับด้วยมาตรการต่าง ๆ ซึ่งการไม่ไปพบแพทย์นั้นก็ส่งผลเสียต่อตัวหญิงมีครรภ์และทารกในครรภ์ ดังนั้นการนำมาตรการเหล่านี้มาใช้ บังคับ จึงต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ อะลุ่มอล่วย และควรมีองค์การที่มารองรับโดยเฉพาะ มาดูแลและควบคุมพฤติกรรมของหญิงมารดา ตลอดจนให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่หญิงมารดา ในการผดุงครรภ์และดูแลสุขภาพจึงจะได้ผลครบวงจร โดยองค์การดังกล่าวนี้อาจจะอยู่ใน โรงพยาบาลของรัฐในแต่ละท้องถิ่นก็ได้

สิทธิตามบทบัญญัติทางกฎหมายว่าด้วยเรื่องละเมิด

ในเรื่องสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดนั้น ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยเราไม่ได้บัญญัติไว้เฉพาะว่าทารกในครรภ์มารดาที่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดได้แค่ไหนเพียงใดไว้ชัดเจนเหมือนประมวลกฎหมายแพ่งของบางกลุ่มประเทศ แต่จากการศึกษามาตรา 15 วรรคสองของประเทศไทยก็สามารถตีความให้ได้ผลทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายแพ่งต่างประเทศ กล่าวคือ หากตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 วรรค 2 ประกอบกับ มาตรา 117¹² มาตรา 420¹³ และมาตรา 443 วรรค 3¹⁴ แล้ว ทารกในครรภ์มารดาที่ภายหลังเกิดมาและมีชีวิตรอดอยู่ สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสำหรับการกระทำละเมิดขณะตนยังอยู่ในครรภ์มารดาได้ ทั้ง กรณีที่ทารกนั้นเป็นผู้ถูกระทำละเมิดโดยตรงต่อร่างกาย หรือต่อทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดสู่ทารกนั้น และการเรียกค่าสินไหมทดแทนในกรณีการกระทำละเมิดเป็นเหตุให้ขาดไร้ อุปการะ หากแต่กรณีดังกล่าวก็ยังเป็นเพียงความเห็นทางวิชาการเท่านั้น ไม่เคยปรากฏคดีขึ้นสู่ชั้นศาล

ประมวลกฎหมายอาญา

¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 117 “ในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตายก่อนนายทะเบียนรับจดทะเบียนมูลนิธิ ถ้าผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมยกเลิกการจัดตั้งมูลนิธิที่ขอจัดตั้งไว้ให้คำขอจัดตั้งมูลนิธิที่ผู้ตายได้ยื่นไว้ต่อนายทะเบียนยังคงใช้ได้ต่อไป และให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกหรือผู้ซึ่งผู้ตายมอบหมาย ดำเนินการในฐานะเป็นผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิต่อไป ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ดำเนินการภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตาย บุคคลผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการจะดำเนินการในฐานะเป็นผู้ขอจัดตั้งมูลนิธินั้นต่อไปได้

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดตั้งมูลนิธิขึ้นได้ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ตายกำหนดไว้ ถ้าหากไม่มีพินัยกรรมของผู้ตายสั่งการในเรื่องนี้ไว้เป็นอย่างอื่น ให้นำความในมาตรา ๑๖๗๙ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๑๖๗๙ วรรคสอง หรือมูลนิธิจัดตั้งขึ้นไม่ได้ตามมาตรา ๑๑๕ ให้ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้ตกเป็นมรดกของผู้ตาย”

¹³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 420 “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

¹⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 วรรคสาม “...ถ้าว่าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้บุคคลหนึ่งคนใดต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายไปด้วยไซ้ ท่านว่าบุคคลคนนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ทั้งนี้ นอกเหนือจากการการศึกษาบัญญัติทางกฎหมายของไทยที่มีและถูกบังคับใช้อยู่ ปัจจุบันต่อมาตรการความรับผิดทางแพ่ง มิติทางกฎหมายต่อความรับผิดทางอาญาในประเด็นปัญหา ดังกล่าวควรถูกผนวกไว้เพื่อการพิจารณามาตรการเพื่อควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวของมารดา อีกด้วย ดังเช่น

มาตรา 297 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ ผู้ถูกกระทำร้ายรับ อันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือน ถึงสิบปี

อันตรายสาหัสนั้น คือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียขาประสาท
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด
- (4) หน้าที่เสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แห้งลูก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่า ยี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

มาตรา 300 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาสถานการณ์จริงและผลสำรวจในปัจจุบันพบว่า ความพยายามที่จะบังคับใช้ โทษทางอาญาต่อความผิดตามประเด็นปัญหาวิจัย ยังคงต้องพิจารณาถึงความคลุมเครือต่อประเด็น เรื่องแห้งลูกเกี่ยวเนื่องด้วย ประเด็นความพิการต่อร่างกายอย่างติดตัวเป็นต้น อีกทั้งลำดับของ องค์ประกอบความผิดทางอาญาซึ่งยังคงไม่เปิดช่องให้คุ้มครองความสิทธิของผู้เยาว์ผู้ได้รับ ผลกระทบจากพฤติกรรมเสี่ยงของมารดา อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

หมวด 3 การสงเคราะห์เด็ก

มาตรา 32 เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ได้แก่

(6) เด็กพิการ

(8) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อย่างไรก็ตามดูเหมือนจะมีทางออกในการเรียกร้องสิทธิให้แก่ทารกและบุตรผู้เยาว์ของมารดา ผู้บริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในประเทศไทยโดยอาศัยการอ้างอิงบทบัญญัติทางกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งน่าจะเป็นเรื่องที่มีความเป็นไปได้อยู่บ้างเพราะการขอคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้ประเด็นปัญหาดังกล่าวซึ่งนับว่ามีเงื่อนไขและข้อจำกัดที่ลดหย่อน ผ่อนปรนลง มาจากการกำหนดโทษทางแพ่งหรืออาญาต่อมารดาผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวอย่างเคร่งครัดมาก จนเกินไป แม้ขณะนี้ สังคมไทยจะยังคงไม่ประกาศใช้กฎบัญญัติใดของภาครัฐที่ออกมาแล้วถึงเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเอกสาร รวบรวมเอกสารกฎหมาย เป็นส่วนสำคัญร่วมกับการสำรวจความรู้ของประชาชนในมิติต่าง ๆ ของการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการ คำพิพากษา วิทยานิพนธ์ ในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งนี้ในส่วนของประเทศต่างประเศและในประเทศ ที่ได้เคยศึกษามาก่อนแล้วสำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาของประเทศไทย ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบัญญัติทางกฎหมายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- การศึกษากฎหมายอาญา ต่อประเด็นความสูญเสียต่อเนื้อตัวร่างกายของบุตรผู้เยาว์ จากพฤติกรรมเสี่ยงของมารดา

- การศึกษากฎหมายละเมิดเกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ความรับผิดชอบของมารดาต่อการบริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์

- การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อทารกในครรภ์มารดาอันได้รับผล กระทบทางร่างกายหรืออาจได้รับในประเทศไทย และสิทธิอันทารกหรือบุตรผู้เยาว์พึงได้รับ

- การศึกษากฎหมายเรื่องความรับผิดทางแพ่งตามประเด็นทางกฎหมายดังกล่าวในประเทศสหรัฐอเมริกา และ/หรือ ประเทศอันมีบทบัญญัติทางกฎหมายที่เอื้อประโยชน์แก่การพัฒนากฎหมายไทย ภายใต้ประเด็นดังกล่าว

- การศึกษากฎหมายเรื่องความรับผิดทางแพ่งต่อประเด็นทางกฎหมายดังกล่าวในประเทศไทย

- การวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของกฎหมายควบคุมพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ สิทธิของมารดา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก ผ่านการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและคำพิพากษาระหว่างกลุ่มประเทศตัวอย่าง

ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนร่วมด้วย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นกลุ่มบุคคลากรทางการแพทย์ การสาธารณสุข ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และกลุ่มบุคคลทั่วไป รวมถึงกลุ่มบุคคลผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางกฎหมายตามประเด็นดังกล่าว โดยผู้วิจัยทำการสำรวจความคิดเห็น ผ่านวิธีการเก็บแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 150 ชุด กลุ่มพื้นที่ละ 50 ชุด เป็นประชากรในพื้นที่ภาคใต้ อาทิเช่น จังหวัดสงขลา จังหวัดภูเก็ต หรือ จังหวัดกระบี่ รวมถึงการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบที่คล้ายคลึงกันในสามพื้นที่ดังกล่าว ประมาณ 10- 15 ท่านต่อพื้นที่

1.5 เป้าหมายของโครงการ

เพื่อประเมินสถานการณ์และศักยภาพของมาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน กรณีการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ในประเทศไทยและวิเคราะห์นโยบาย กฎหมายและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศตัวอย่างในส่วนของตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา และแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อรองรับกับมาตรการควบคุมควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยว่าควรมีข้อเสนอแนะในการเสนอมาตรการใหม่หรือแนวทางแก้ไข ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ สถานการณ์การดื่มแอลกอฮอล์ และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในระหว่างการตั้งครรภ์

การดื่มสุรามีอยู่ในวิถีชีวิตและสังคมไทยมาเป็นเวลายาวนาน โดยวัฒนธรรมการดื่มแทรกอยู่ในหลายส่วนของวัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ โดยมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นถูกใช้เพื่อการพบปะสังสรรค์ เฉลิมฉลองก็มักจะมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่เสมอ เนื่องจากเกิดเป็นความเคยชินว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย สนุกสนาน ซึ่งในปัจจุบันมีปัญหาที่มีสาเหตุมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาสุขภาพ หรือปัญหาในการดำรงชีวิต อีกทั้งผลกระทบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงตัวผู้บริโภคเท่านั้น ครอบครัว บุคคลรอบข้าง ชุมชน สังคม และประเทศทั้งหมดล้วนมีส่วนที่จะต้องแบกรับภาระจากผลกระทบการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งสิ้น ซึ่งในเบื้องต้นควรต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสียก่อน

2.1.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแอลกอฮอล์

หากจะวิเคราะห์ถึงกรอบการตีความคำว่า “แอลกอฮอล์” ในทางวิทยาศาสตร์และทางการแพทย์ หมายถึง สารอินทรีย์ชนิดหนึ่ง ลักษณะเป็นของเหลวใส กลิ่นฉุน ระเหยง่าย มีจุดเดือด 78.5 องศาเซลเซียส ชื่อเต็มคือ เอทิลแอลกอฮอล์¹⁵ มาจากภาษาอารบิก คำว่า al-kohl ที่ชาวอาหรับใช้เรียกเครื่องดื่มประเภทยาตอง ของมีนเมาต่าง ๆ ได้แก่ รัม บรั่นดี วิสกี้ เหล้า สาเก ไวน์องุ่น เบียร์ เป็นต้น¹⁶ ในปัจจุบันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยม อย่างกว้างขวาง คือ สุรา ซึ่งเป็นวัตถุที่มีลักษณะเป็นของเหลวที่ได้มาจากการกลั่นซึ่งเมื่อดื่มเข้าไปในร่างกายแล้วจะทำให้มีอาการมีนเมา¹⁷ ทั้งพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติความหมายของคำว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไว้ดังนี้

¹⁵ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. แอลกอฮอล์. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>

¹⁶ สุทัศน์ ยกส้าน. (2547). แอลกอฮอล์: วาริแห่งชีวิต. วารสารการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ปีที่ 32 ฉบับที่ 129 มีนาคม - เมษายน 2547. หน้า 53 – 58.

¹⁷ องค์การสุรา กรมสรรพสามิต. (ม.ป.ป.). แอลกอฮอล์ คืออะไร. สืบค้นจาก <https://www.liquor.or.th/aic/detail/แอลกอฮอล์-คืออะไร..>

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁸ หมายความว่า บุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ โดยการดื่มนั้นมีลักษณะที่ต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้น และเมื่อหยุดดื่มจะมีอาการแสดงของการขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร่างกาย

ยังไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่ามนุษย์รู้จักแอลกอฮอล์ครั้งแรกตั้งแต่เมื่อไหร่ ในอดีตแอลกอฮอล์สามารถเกิดขึ้นเองได้ตามธรรมชาติ โดยการมีผลไม้สุกตกลงจากต้นลงแช่ในน้ำระยะเวลาหนึ่งจนเกิดเป็นของเหลวชั้นสามารถดื่มได้ ผู้ที่ดื่มจะมีความรู้สึกกระชุ่มกระชวย ต่อมาเมื่อประมาณ 5,000 ปีก่อน มนุษย์เพิ่งรู้จักการผลิตแอลกอฮอล์เป็นครั้งแรก¹⁹ และแอลกอฮอล์ที่มนุษย์ผลิตได้เป็นครั้งแรกคือเบียร์ที่แคว้นบาบิโลน โดยมีการบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการใช้ข้าวบาร์เลย์มาหมักโดยเชื้อจุลินทรีย์จนมีแอลกอฮอล์เกิดขึ้น²⁰ ในประเทศไทยเองก็ยังไม่หลักฐานปรากฏแน่ชัดว่ารู้จักหรือเริ่มผลิตแอลกอฮอล์กันตั้งแต่เมื่อไหร่ แต่จากข้อเท็จจริงที่ในประเทศไทยมีการปลูกข้าวมาเป็นระยะเวลานานนั้น เป็นหลักฐานว่าประเทศไทยน่าจะรู้จักสุรามาเป็นระยะเวลานานแล้ว โดยสุราชนิดแรกที่คนไทยรู้จัก คือ สุราแช่ ที่ได้มาจากการหมักข้าวจากกระบวนการธรรมชาติ สุราแช่ที่คนไทยคุ้นเคย คือ น้ำตาลเมา หรือกะแช่ ที่ทำมาจากน้ำตาลสด เมื่อระยะเวลาผ่านไป มีการติดต่อกับค้ากับตะวันตกมากขึ้น คนไทยก็รู้จักสุราแช่ สุรากลั่นมากขึ้น

ดังนั้น คำว่า สุรา อาจมีความหมายดังจะกล่าว คือ ความหมายโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ได้กำหนดนิยามของคำว่า สุรา ไว้ในมาตรา 152 ดังนี้ “สุรา” ให้ความหมายรวมถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี²¹

จากความหมายดังกล่าวคำว่าสุราในประเทศไทย คือ สิ่งใดก็ได้ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์มากกว่า 0.5 ดีกรี ทำให้มีสุราหลายชนิด โดยตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 อาจแบ่งสุราได้เป็น 2 ประเภท²² คือ

¹⁸ พระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551, มาตรา 3.

¹⁹ พระไพศาล วิ. อ-ยาพิชมันเมา ฤ น้ำอมฤตเริงรมย์, ” ศิลปวัฒนธรรม. 2 (ธันวาคม 2536) : 84-93.

²⁰ กำเนิดเบียร์ เครื่องดื่มชนิดแรกของโลก. สืบค้นจาก

<http://www.cocktailthai.com/index.php?lay=show&ac=article&id=210504&Ntype=3>

²¹ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 152

²² พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493, มาตรา 4.

ประเภทที่แรก สุราแช่ ได้มาจากการหมักผลผลิตทางการเกษตร เช่น ธัญพืช หรือผลไม้ต่าง ๆ²³ และหมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้วมีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี เช่น เบียร์ สาเก และ ไวน์

ประเภทที่สอง สุรากลั่น ได้มาจากการนำสุราแช่ที่ผลิตจากธัญพืช รากพืช ผลผลิตจากน้ำตาลหรือผลไม้ต่าง ๆ แล้วนำมากลั่น²⁴ และหมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ผสมกับสุราแช่แล้วมีแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรี เช่น วิสกี้ บรั่นดี รัม เทกิล่า ยิน วอดกา ลิเคียว เป็นต้น

เหตุที่พิจารณาความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นที่พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา อาจพบการหยิบยกข้อถกเถียงเกี่ยวข้องกับนิยามของเครื่องดื่มซึ่งมารดาตั้งครรภ์บริโภคอันอาจส่งผลถึงลักษณะความผิดที่จะนำมาพิจารณาได้

2.1.2 สถานการณ์การบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

ด้านสถานการณ์การบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทยสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ดำเนินการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากรเป็นครั้งที่ 18 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่าง ระหว่าง 17 พฤษภาคม - 31 กรกฎาคม 2560²⁵ จากทั่วประเทศ จากผลการสำรวจในส่วนของการบริโภค จากจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 28.4 เป็นผู้ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²⁶ นอกจากนี้จากผลการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป²⁷ โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 17 พฤษภาคม - 30 กรกฎาคม 2560 ของประชาชนชาวไทยพบว่า มีนักดื่มอยู่จำนวน 15,897,265 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.41 เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ประชากรชายร้อยละ 47.46 เป็นนักดื่มปัจจุบัน หรือคิดเป็นจำนวน 12,825,420 คน สำหรับประชากรหญิงมีร้อยละ 10.62 ที่เป็นนักดื่มปัจจุบัน หรือคิดเป็นจำนวน 3,071,845 คน ดังนี้ ผู้วิจัยขอกล่าวถึงรายละเอียดสถานการณ์การบริโภคแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในประเทศไทย และสาเหตุหลักในการบริโภคแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในประเทศไทย

²³ Harold J. Grossman. (1983). Grossman's Guide to Wines, Beers, and Spirits. 7 edition, New Jersey: Wiley.

²⁴ Ibid.

²⁵ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สืบค้นจาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาสุขภาพ/พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุรา/2560/2560_Full-Report.pdf.

²⁶ เรื่องเดียวกัน.

²⁷ สวัสดิ์ อัมมมางค์กรชัย. (2562). รายงานสถานการณ์ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ประจำปี 2560. กรุงเทพฯ: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์. หน้า 12 - 24.

2.1.2.A การบริโภคแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในประเทศไทย

การบริโภคแอลกอฮอล์สำหรับผู้หญิงถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีผ่านทางสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมโดยวัฒนธรรมประจำปีหรือผ่านสื่อละครโทรทัศน์ที่มีภาพในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพลบบอกมามากมาย จากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ประจำปี 2560²⁸ พบว่าผู้หญิงไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงสองปีที่ผ่านมาจำนวนกว่า 3,071,845 คน นักดื่มเป็นครั้งคราว²⁹ จำนวน 2,480,026 คน และนักดื่มเป็นประจำ³⁰ จำนวน 591,819 คน ผู้หญิงอายุ 22 – 24 ปี บริโภคแอลกอฮอล์มากที่สุดรองลงมา คือ อายุ 15 -19 ปี และอายุ 25 – 44 ปี, 45 – 59ปี และ 60 ปี ตามลำดับ อายุเฉลี่ยของการเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงนั้นอยู่ที่ 24.07 ปี³¹ สำหรับในระยะเวลาที่ผ่านมาจากผลสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในด้านจำนวนสตรีที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์และสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าประมาณ 12.6 % ของหญิงไทยที่ตั้งครรภ์ดื่มแอลกอฮอล์ จากข้อมูลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าเด็กไทยมีความเสี่ยงถึง 80,000 คนต่อปีที่จะเกิดอาการผิดปกติจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ หรือ “FASD”³² และพบว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผู้หญิงดื่มมากที่สุด คือ เบียร์³³ และทั้งนี้จากข้อมูลพบว่าผู้หญิงในชนบทดื่มมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในสังคมเมือง ในส่วนของสาเหตุในการบริโภคแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในประเทศไทยจะได้อธิบายต่อไปนี้

2.1.2.B สาเหตุการบริโภคแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในประเทศไทย

เจตคติเรื่องความเท่าเทียมกับผู้ชาย คือ ผู้ชายดื่มได้ ผู้หญิงดื่มได้ ชายสนุกหญิงก็สนุกได้เช่นกัน³⁴ ได้รับอิทธิพลจากรูปลักษณ์และเจตคติเชิงบวกที่มีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยทัศนคติที่ว่า จะช่วยให้สามารถจัดการกับความอายในการเข้าสังคมได้ และเพิ่มความมั่นใจในการกล้าแสดงออกและเกิดความสนุกสนาน ทำให้ร่างกายมีความสมส่วนและมีสุขภาพที่ดี ใช้การดื่มเป็นการหลีกเลี่ยงความทุกข์ การดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงเป็นพฤติกรรมที่มาจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รวมถึงความเชื่อ อาทิเช่น หากดื่มเบียร์วันละ 2 แก้ว น้ำ

²⁸ เรื่องเดียวกัน.

²⁹ ประชาชนที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยความถี่น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ในรอบ 12 เดือนก่อนการสำรวจ

³⁰ ประชาชนที่ดื่มสุราด้วยความถี่อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ในรอบ 12 เดือนก่อนการสำรวจ

³¹ สวัสดิ์ อัจฉนาศรัย. (2562). รายงานสถานการณ์ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ประจำปี 2560. กรุงเทพฯ: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์.

³² สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. (2563, สิงหาคม). Data Visualize Dashboard การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพฯ.

³³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 26.

³⁴ เพียงพิมพ์ ปันระสี และณรงค์ศักดิ์ หนูสอน. (2560). พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีไทยกับวิถีการดื่ม. EAU HERITAGE JOURNAL Science and Technology Vol. 11 NO. 2 May – August. หน้า 58 – 68.

มะพร้าววันละ 4 ลูก ขณะการตั้งครรภ์ จะทำให้ลูกคลอดออกมาแล้วไม่มีไข³⁵ จึงทำให้ผู้หญิงที่มีความเชื่อเหล่านั้นดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ด้วย

2.1.3 ผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในระหว่างการตั้งครรภ์

แอลกอฮอล์ เมื่อเข้าสู่ร่างกายจะถูกดูดซึมที่กระเพาะอาหารและลำไส้เล็ก เข้าสู่กระแสเลือด และส่งไปที่สมองในเวลารวดเร็ว ซึ่งจัดเป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทและสมอง (Psychoactive substance) ที่มีผลต่อการทำงานของสมองและไขสันหลัง โดยเฉพาะมีผลต่อการรับรู้ อารมณ์ ระดับการมีสติ ความสามารถของสมองและพฤติกรรม³⁶

หากมารดาดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์จากผลสำรวจพบว่าอาจก่อให้เกิดความผิดปกติแก่ทารกครรภ์ หรือที่เรียกว่า อาการของทารกที่เกิดจากมารดาที่ดื่มแอลกอฮอล์ (Fetal Alcohol Syndrome) โดยผลของแอลกอฮอล์จะไปทำลายระบบประสาทส่วนกลาง (The central Nervous System หรือ Somatic Nervous System) ของทารก ซึ่งระบบประสาทส่วนกลางเป็นส่วนกลางควบคุมการทำงานของร่างกาย โดยมีอวัยวะที่เกี่ยวข้อง คือ สมอง (Brain) ไขสันหลัง (Spinal Cord) เซลล์ประสาท (Dendrite) ทำให้เกิดความผิดปกติของโครงสร้างสมองอื่น ๆ ด้วย เช่น ไม่มีสมองใหญ่ สมองใหญ่มีร่องรอยผิดปกติ เยื่อหุ้มสมองและเนื้อสมองเลื่อนรวมถึงปัญหาด้านการพัฒนาสติปัญญา ความจำ การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ การแสดงออกทางพฤติกรรม³⁷

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์หรือให้นมลูกจะส่งผลกระทบต่อลูกน้อยในครรภ์³⁸ แม้ที่ตั้งครรภ์ดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ไม่สมควรทำ เพราะจะส่งผลกระทบต่อลูกในครรภ์อย่างแน่นอน ทั้งนี้การดื่มแอลกอฮอล์เพียงเล็กน้อยก็อาจมีผลต่อทารกและมีผลยาวนานไปถึงตลอดชีวิตได้ ปรากฏในผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิสคอนซินในสหรัฐอเมริกา³⁹ สรุปว่า การดื่มแอลกอฮอล์เพียงวันละหนึ่งถึงสองแก้วในระหว่างสองเดือนแรกของการตั้งครรภ์ จะส่งผลให้สมองและอวัยวะอื่น ๆ ของลูกในครรภ์เจริญเติบโตไม่เต็มที่ มีโอกาสเสี่ยงที่จะประสบปัญหาด้านการเรียนรู้ การพูด สมาธิภาษา และอาจเป็นโรคสมาธิสั้นได้ เมื่อเด็กที่เกิดมาโต

³⁵ กินเบียร์ทุกวัน? ลูกออกมาไม่มีไข คุณแม่เล่าให้หมอฟังหลังคลอดถึงกับอึ้ง 26 ธ.ค. 2560, สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1163285>

³⁶ World Health Organization. (1994). *Lexicon of alcohol and drug terms published by the World Health Organization*. Retrieved from www.who.int/substance_abuse/terminology/who_lexicon

³⁷ ทักษพล ธรรมรังสี, อรทัย วลัยวงศ์. (2559). เอกสารวิชาการ แอลกอฮอล์และสมอง. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

³⁸ Napatsakorn .R, มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา, theAsianparent Thailand Logo, สืบค้นจาก <https://th.theasianparent.com/คนท้องดื่มเหล้าได้ไหม>

³⁹ เรื่องเดียวกัน.

ขึ้นจะมีพัฒนาการที่ช้ากว่าเด็กปกติ การทำงานของกล้ามเนื้อไม่ประสานกัน ใช้มือและนิ้วไม่ดีเท่าที่ควร นั่งและยืนช้า

ในกรณีที่แม่ตั้งครรภ์ดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า 6 แก้วต่อวัน ก็ยิ่งเพิ่มความเสี่ยงที่ลูกจะเกิดความผิดปกติตั้งแต่กำเนิดได้ อาจทำให้ลูกมีพัฒนาการล่าช้าทั้งทางร่างกายและสมอง มีปัญหาด้านพฤติกรรม เกิดความผิดปกติที่ใบหน้า หัวเล็ก จมูกแบน ตาตก กระดูกลิ้นหลังคด และเกิดความบกพร่องของระบบหัวใจ ทั้งนี้ เพราะทารกในครรภ์หรือทารกแรกเกิดที่กินนมแม่ ไม่สามารถกำจัดแอลกอฮอล์และขับสารพิษออกจากร่างกายได้ด้วยตนเองเหมือนผู้ใหญ่ และผลเสียของแอลกอฮอล์ที่มีต่อทารกในครรภ์จะมีความรุนแรงกว่าทารกแรกเกิดที่กินนมแม่จากแม่ที่ติดเหล้า

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาอาจเกิดจากความเชื่อที่ว่า บริโภคแล้วจะทำให้เลือดลมดี ขับน้ำนมได้มาก จนแม่บางคนติดเหล้าและเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ยังไม่มีผู้เก็บสถิติว่าเด็กไทยจำนวนเท่าใดที่มีความผิดปกติทางสมองเพราะแม่ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด แต่ในสหรัฐอเมริกาการดื่มจัดขณะตั้งครรภ์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กมีความผิดปกติทางสมอง เพื่อความปลอดภัยและดีที่สุดของทั้งแม่ลูกน้อยในครรภ์ ทันทีที่ทราบที่กำลังตั้งครรภ์คุณแม่ควรหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด และหากมีการวางแผนตั้งครรภ์สำหรับคุณแม่ที่ติดเหล้าก็เป็นการดีที่จะตัดสินใจเลิกดื่มอย่างเด็ดขาด เพื่อไม่ให้สายเกินแก้และให้ลูกน้อยได้เติบโตออกมาเป็นเด็กที่มีพัฒนาการและร่างกายที่สมบูรณ์

ทุกครั้งที่แม่ตั้งครรภ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แอลกอฮอล์จะผ่านทางรกและสายสะดือไปทำอันตรายสมองหัวใจ ไต และอวัยวะต่าง ๆ ของทารกในครรภ์ด้วย⁴⁰ และเนื่องจากการขับแอลกอฮอล์ของทารกเป็นไปได้ช้าจึงทำให้ระดับแอลกอฮอล์ในเลือดของทารกจะสูงกว่าตัวมารดาและพิษของแอลกอฮอล์จะสะสมอยู่ในตัวทารกนานกว่าตัวมารดาด้วย โดยอันตรายและความรุนแรงขึ้นอยู่กับปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มและช่วงระยะเวลาของการตั้งครรภ์โดยเฉพาะหากดื่มในช่วง 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ซึ่งถือว่าช่วงที่อันตรายร้ายแรงที่สุด เพราะเป็นช่วงการสร้างเซลล์ประสาทและสมองของทารก รวมถึงการสร้างอวัยวะต่าง ๆ ได้แก่ หัวใจ ตา แขนขา ตา อวัยวะเพศด้วย โดยมีการคาดคะเนอุบัติการณ์การเกิด FASD ทั่วโลกถึงประมาณ 9 รายต่อเด็กที่เกิด 1,000 คน⁴¹ ที่สำคัญยังไม่มีข้อแนะนำใด ๆ สำหรับปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มแล้วปลอดภัย หรือช่วงเวลาขณะตั้งครรภ์ที่ดื่มแล้วปลอดภัย หากตั้งครรภ์หรือมีโอกาสที่จะตั้งครรภ์ควรงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเด็ดขาด

⁴⁰ ภญ.อรทัย วลีวงศ์ และคณะ, เด็ก ผู้หญิง แม่ และ แอลกอฮอล์, ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/data/ecatalog/260/pdf/260.pdf>

⁴¹ Sampson P. et al. (1997). Incidence of fetal alcohol syndrome and prevalence of alcohol-related neurodevelopmental disorder. *Teratology* 56(5). p. 317-326.

ในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลแน่ชัดของปริมาณแอลกอฮอล์และช่วงเวลาที่ได้รับ จนส่งผลทำให้เกิดความผิดปกติต่อทารกในครรภ์⁴² แต่เราทานอลนั้นสามารถดูดซึมได้อย่างรวดเร็วในกระเพาะอาหารเข้าสู่กระแสเลือดของแม่ไปยังรกและตัวอ่อนในครรภ์ได้อย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ระดับความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ระหว่างแม่ ตัวอ่อนในครรภ์ และภายในน้ำคร่ำมีค่าที่ใกล้เคียงกัน มีรายงานว่า การดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณ 5 แก้ว เป็นระยะเวลาสองชั่วโมง สัปดาห์ละครั้ง ก็อาจมีโอกาสดังกล่าวข้างเคียงต่อทารกในครรภ์ได้

ในอีกด้านหนึ่งวารสารสาขากลตด้านสูตินรีเวชวิทยา (BJOG) รายงานว่าการดื่มแอลกอฮอล์เล็กน้อยระหว่างตั้งครรภ์นั้นไม่เป็นอันตรายต่อพัฒนาการทางจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก⁴³ โดยได้มีการวิเคราะห์ความสามารถของเด็กชาวอังกฤษวัยเจ็ดขวบจำนวน 10,534 คน ซึ่งมารดางดดื่มแอลกอฮอล์และดื่มแต่น้อยในช่วงตั้งครรภ์ ปรากฏว่าแทบไม่พบความแตกต่างระหว่างเด็กสองกลุ่มนี้เลย ศาสตราจารย์อีวอนน์ เคลลี ผู้เขียนร่วมของรายงานในวารสาร BJOG กล่าวว่า “เราทราบว่าการดื่มสุราอย่างหนักระหว่างตั้งครรภ์จะก่อให้เกิดผลร้ายแรง การติดตามดูช่วงเจ็ดปีแรกของชีวิตเด็ก ๆ เหล่านั้น ปรากฏว่ามีโอกาสน้อยมากที่การดื่มเพียงเล็กน้อยจะส่งผลกระทบต่อใด ๆ ในทางชีววิทยา ดูเหมือนว่าแอลกอฮอล์ปริมาณเล็กน้อยจะไม่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กไม่ว่าจะด้านบวกหรือลบ สภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโตขึ้นมาต่างหากที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งการดื่มแต่น้อยหมายถึงบริโภคแอลกอฮอล์ไม่เกินสองหน่วย⁴⁴ต่อสัปดาห์ระหว่างตั้งครรภ์ จากผลสำรวจไม่มีผลต่อปัญหาทางพัฒนาการในเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเจ็ดขวบ แต่ก็ยังจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยต่อไปเพื่อตรวจสอบว่าจะมีผลทางลบจากการบริโภคแอลกอฮอล์ระดับต่ำในช่วงตั้งครรภ์ปรากฏให้เห็นในวัยเด็กหลังจากนี้หรือไม่”

ซึ่งการดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณปานกลางถึงหนักในระหว่างตั้งครรภ์ทำให้ยีนในทารกแรกเกิดนั้นเปลี่ยนแปลงไป⁴⁵ Dipak K. Sarkar หัวหน้าผู้วิจัย ผู้อำนวยการโครงการศึกษาต่อมไร้ท่อภาควิชาสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัย Rutgers ในการริเริ่มการทำงานเกี่ยวกับกลุ่มอาการผิดปกติของทารกจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์: การวิจัยทางคลินิกและการทดลอง นักวิจัยค้นพบการเปลี่ยนแปลง DNA ที่เกิดจากแอลกอฮอล์ในหญิงตั้งครรภ์จำนวน 30 คนและเด็กอีกจำนวน

⁴² กองบรรณาธิการ HONESTDOCS. (2019). การดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์ ส่งผลต่อทารกอย่างไร. จาก <https://www.honestdocs.co/alcohol-during-pregnancy-affects-babies>

⁴³ Kelly, Y., Lacovou, M., Quigley, M.A., Gray, R., Wolke, D., Kelly, J., and Sackera, A. (2013). Light drinking versus abstinence in pregnancy – behavioural and cognitive outcomes in 7-year-old children: a longitudinal cohort study. *BJOG*120 (11), p. 1340–1347.

⁴⁴ หนึ่งหน่วยมีปริมาตรเท่ากับ 250 มิลลิลิตร.

⁴⁵ Rutgers University, Moderate to heavy drinking during pregnancy alters genes in newborns, mothers, <https://www.sciencedaily.com/releases/2019/08/190815081313.htm> August 15, 2019

359 คน กลุ่มนักวิจัยพบการเปลี่ยนแปลงของยีนสองชนิด คือ POMC (proopiomelanocortin) ซึ่งควบคุมระบบการตอบสนองความเครียด และยีน PER2 มีหน้าที่ควบคุมนาฬิกาของร่างกาย นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่าทารกที่ดื่มแอลกอฮอล์ในครรภ์ซึ่งผ่านมาจากเลือดของแม่ผ่านสายสะดือ นั้น มีระดับคอร์ติซอลเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นฮอร์โมนความเครียดที่เป็นอันตราย สามารถยับยั้งระบบภูมิคุ้มกันและนำไปสู่ปัญหาสุขภาพได้⁴⁶

ในประเทศไทยเองมีผลการสำรวจจากโครงการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพหญิงขณะตั้งครรภ์และขณะให้นมบุตร⁴⁷ โดยทำการสำรวจพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงไทยที่ตั้งครรภ์ ปี 2554 จากจำนวนตัวอย่าง 772 คนพบว่า 30.9 % ของผู้หญิงเป็นนักดื่มมาก่อน (ดื่มในช่วง 12 เดือนก่อนการตั้งครรภ์) ใน 40.6 % ของหญิงตั้งครรภ์ดังกล่าว ดื่มแอลกอฮอล์เพราะไม่รู้ว่าจะตนตั้งครรภ์ (ในช่วงแรกของการตั้งครรภ์) และ 15.1% ของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นนักดื่ม ยังคงดื่มแอลกอฮอล์ต่อแม้รู้ว่าจะตนตั้งครรภ์แล้ว ซึ่งอาจเป็นไปได้ที่ไม่ทราบถึงการตั้งครรภ์นั้น หรือมีภาวะติดสุราจนไม่สามารถเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

2.2 ข้อมูลเบื้องต้นในเรื่องสิทธิและการคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา

การที่มารดาดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างการตั้งครรภ์ทำให้เด็กได้รับอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือถึงแก่ชีวิต การที่จะคุ้มครองทารกจากอันตรายดังกล่าว รวมถึงการคุ้มครองเด็กที่เกิดจากกระทำดังกล่าว เบื้องต้นจำเป็นที่จะต้องทราบถึงได้ถึงสิทธิของทารกในครรภ์มารดาที่มีในปัจจุบันของประเทศไทย และการคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

⁴⁶ Sarkar, D. et al. (2019). Persistent Changes in Stress Regulatory Genes in Pregnant Woman or a Child With Prenatal Alcohol Exposure. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*.

Sarkar said "Our findings may make it easier to test children for prenatal alcohol exposure. Our research may help scientists identify biomarkers -- measurable indicators such as altered genes or proteins -- that predict the risks from prenatal alcohol exposure, Fetal alcohol spectrum disorders can include physical or intellectual disabilities as well as behavioral and learning problems. While there is no cure, early intervention treatment services can improve a child's development, according to the U.S. Centers for Disease Control and Prevention, which says there is no known safe amount of alcohol to drink while pregnant. The study also found that infants exposed to alcohol in the womb -- which passes from the mother's blood through the umbilical cord -- had increased levels of cortisol, a potentially harmful stress hormone that can suppress the immune system and lead to ongoing health issues."

⁴⁷ อรทัย วลีวงศ์. (2554). ผลการศึกษาเบื้องต้น โครงการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพหญิงขณะตั้งครรภ์และขณะให้นมบุตร. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

2.2.1 สิทธิของทารกในครรภ์มารดา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิ หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม เช่น บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ การมีสิทธิในที่ดินที่บุคคลเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ รวมถึงอำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระ โดยได้รับการรับรองจากกฎหมาย

มีนักนิติศาสตร์หลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิ ไว้ดังนี้ “สิทธิ” สามารถปรับใช้ได้ทั้งกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน⁴⁸ ได้แก่ การมองจากอำนาจของผู้ทรงสิทธิ คือ “อำนาจที่กฎหมายให้แก่บุคคลในอันที่จะมีเจตจำนง” และการมองจากวัตถุประสงค์ของสิทธิ คือ “ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองให้” อำนาจที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่บุคคล ในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น⁴⁹ (เช่น สิทธิทางหนี้ กรรมสิทธิ์ ฯ) เป็นต้นว่า อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลหนึ่งในอันที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นอีกคนหนึ่งหรือหลายคนกระทำการบางอย่าง บางประการให้เกิดประโยชน์แก่ตน เช่น เรียกร้องให้เขาชำระเงินให้หรือให้ละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง และอำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและบุคคลอื่น ๆ หรือเรียกร้องให้บุคคลอื่น หรือหลายคนกระทำการ หรือดเว้นการกระทำบางอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตน⁵⁰ ซึ่งมีลักษณะ⁵¹ดังต่อไปนี้

1. ต้องมีกฎหมายรับรองและคุ้มครอง ซึ่งอาจจะรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากสิทธิเป็นเรื่องของอำนาจและหน้าที่ที่จะบังคับต่อบุคคลอื่นหรือรัฐ บังคับจนทั่วไปจะบังคับต่อบุคคลอื่นหรือรัฐได้ ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายรับรองสิทธิของตน และกำหนดหน้าที่ต่อบุคคลอื่นเท่านั้น จึงอยู่แม้ในทางแพ่ง บุคคลจะมีสิทธิทำนิติกรรมผูกพันได้โดยเสรี และนิติกรรมนั้นก็อาจจะเกิดสิทธิทางแพ่งขึ้นก็ได้ แต่การที่บุคคลสามารถทำนิติกรรมกันได้นั้น ก็ต้องชอบด้วยเงื่อนไขที่กฎหมาย

2. สิทธิต้องมีผู้ทรงสิทธิ ตามกฎหมายจะมีผู้ทรงสิทธิ 2 ประเภท คือ บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล เป็นการรับรองให้เจ้าของมีสิทธิ มี “อำนาจ” สามารถ “ใช้” สิทธินั้นได้⁵² หรืออาจจะไม่ใช่สิทธิ

⁴⁸ หยุต แสงอุทัย. (2542). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: ประกายพริก.

⁴⁹ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2543). *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. หน้า 21.

⁵⁰ อุดม รัฐอมฤต และคณะ. (2544). *การอ้าวงค์คดีศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

⁵¹ เกรียงไกร เจริญวัฒนา. (2558). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 276.

⁵² สมคิด เลิศไพฑูรย์ และกล้า สมทวนิช. (2546). *รายงานวิจัยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยศาลรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. น. 7.

นั้นได้ตามเจตจำนงของเจ้าของสิทธิ ในบางกรณีก็อาจจะให้ผู้อื่นใช้สิทธิของตนแทนได้ ซึ่งการให้ผู้อื่นใช้สิทธิแทนนี้มีกฎในกฎหมายแพ่ง

3. สิทธิต้องมีวัตถุแห่งสิทธิ วัตถุแห่งสิทธิเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสิทธิ ซึ่งอาจจะเป็นทรัพย์สิน สิทธิ หรือบุคคลก็ได้ วัตถุแห่งสิทธิอาจเกิดจากเจตนาของคู่กรณีเองและบางครั้งอาจถูกกำหนดโดยกฎหมาย โดยแท้จริงแล้ววัตถุแห่งสิทธิมี 3 ประการ⁵³ คือ การให้กระทำการ การให้งดเว้นกระทำการ และการให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือชำระราคา

4. สิทธิต้องมีหน้าที่ควบคู่ไปด้วยเสมอ หน้าที่ในที่นี้คือ หน้าที่ที่จะนำไปสู่ทางเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิหรือไม่ปฏิบัติตามสิทธิ เช่น หากเป็นสิทธิในทางแพ่ง จะสามารถเรียกร้องต่อทรัพย์สิน (ทรัพย์สินสิทธิ) บุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องยอมรับและไม่ละเมิดต่อสิทธิในทรัพย์สินอันผู้อื่นมีสิทธิอยู่นั้น หรือเรียกร้องให้บุคคลดำเนินการหรือไม่ดำเนินการใด ๆ (บุคคลสิทธิ) หรือในทางกฎหมายมหาชน สิทธินั้นจะเรียกร้องให้รัฐโดยหน่วยงานของรัฐ กระทำการหรือไม่กระทำการใด ๆ เพื่อตนได้ ทุกกรณี นั้นแสดงถึง “หน้าที่” ที่ผู้อื่นจะกระทำต่อสิทธินั้น

ดังนั้น คำว่า สิทธิ หมายความว่า ความชอบธรรมที่ไยยันกับผู้อื่น เพื่อคุ้มครองหรือรักษาผลประโยชน์ อันเป็นส่วนที่พึงได้ของบุคคลนั้น หรือเป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคล เพื่อที่จะเรียกร้องให้บุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง ซึ่งการรับรองสิทธิตามกฎหมายต่าง ๆ นั้นแตกต่างกันตามกฎหมาย ดังจะอธิบายต่อไปนี้

2.2.1.A สิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญของไทย

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคได้รับการรับรองไว้โดยชัดแจ้ง สิทธิตามรัฐธรรมนูญนั้น หมายถึง อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรอง คุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใด หรือไม่กระทำการใด⁵⁴ การให้อำนาจแก่ปัจเจกชนดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐมิให้แทรกแซงขอบเขตสิทธิของตน⁵⁵ เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับรัฐ ผูกพันองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งหลายที่จะให้ความเคารพและคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ สิทธิตามกฎหมายมหาชนอันเป็นอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรอง และคุ้มครองแก่บุคคลในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง⁵⁶

⁵³ เกรียงไกร เจริญวัฒนา. (2558). หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 276.

⁵⁴ รรพจน์ วิรุฒพิชญ์. (2543). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. หน้า 21.

⁵⁵ บรรเจิด สิงคะเนต. (ม.ป.ป.). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 58.

⁵⁶ เกรียงไกร เจริญวัฒนา. (2558). หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 226.

รวมทั้งก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลอื่นโดยเฉพาะองค์กรของรัฐ เข้ามาแทรกแซงในขอบเขตแห่งสิทธิ

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดการรับรองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลไว้ ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ไม่ว่าจะเป็นฉบับ พุทธศักราช 2540 ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนโดยแท้ และเรื่อยมาจนกระทั่งฉบับล่าสุด พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติรับรองเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ โดยในมาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน” และมาตรา 28⁵⁷ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย”ซึ่งสิทธิตามรัฐธรรมนูญนั้น ถือว่าเป็น สิทธิตามกฎหมายมหาชน หมายถึง อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด การให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐมิให้แทรกแซงในขอบเขตสิทธิของตน ในบางกรณีการรับรองดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิตามรัฐธรรมนูญยังหมายรวมถึง การให้หลักประกันในทางหลักการ ดังนั้น สิทธิตามรัฐธรรมนูญจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับรัฐ และสิทธิตามรัฐธรรมนูญเป็นสิทธิที่ผูกพันองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งหลายที่จะต้องให้ความเคารพ ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว เพื่อให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญมีผลในทางปฏิบัติ⁵⁸

ได้เห็นได้ว่าการรับรองสิทธิต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผู้ที่จะได้รับสิทธิ นั้นจะต้องมีสภาพเป็นบุคคล ทารกจะต้องมีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เสียก่อน จึงจะมีสิทธิและเสรีภาพตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้การพิจารณาถึงนิยามของคำว่า สิทธิในมิติต่าง ๆ ก็เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ประกอบในงานวิจัยชิ้นนี้ไม่แต่เพียงสิทธิในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาเท่านั้น ยังรวมถึงสิทธิของอีกฝ่ายหนึ่งคือผู้เสียหายอย่างทารกในครรภ์หรือบุตร ผู้เยาว์ว่ามีอยู่อย่างไรบ้างนั่นเอง

⁵⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 28

⁵⁸ บรรเจิด สิงคะเนติ. (2558). *หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*, กรุงเทพมหานคร:

2.2.1.B สิทธิของทารกในครรภ์มารดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จากหลักกฎหมายทั่วไปตามสุภาชิตลาตินที่ว่า “nasiturus pro iam nato habetur⁵⁹” แปลได้ว่า ทารกที่จะเกิดเสมือนหนึ่งเกิดแล้ว หรือ “infans conceptus pronato habetur quoties de commodes ejus habetur⁶⁰” ซึ่งแปลว่า ทารกปฏิสนธิให้ถือว่าเกิดแล้วทุกครั้งที่มีเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ของทารกนั้นเกิดขึ้น หลักกฎหมายโรมันที่ว่า “ทารกในครรภ์มารดาให้ถือว่าได้คลอดแล้วทุกครั้งที่มีเรื่องเกี่ยวเนื่องด้วยประโยชน์ของทารกนั้น (nasciturus pro iam nato habetur quotiens de commodo eius quaeritur)⁶¹” เป็นที่มาสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 วรรคสอง ของไทย ความว่า “ทารกในครรภ์มารดาก็สามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้หากว่าภายหลังคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก”

จากมาตราดังกล่าวเป็นการรับรู้สิทธิของทารกในครรภ์มารดา ในกรณีที่เกี่ยวด้วยผลประโยชน์ของทารกนั้น เช่น เรื่องการรับมรดก เพียงแต่รับรู้ถึงการปฏิสนธิในครรภ์มารดาของทารก แม้ยังไม่ได้คลอดก็ได้รับการปฏิบัติเสมือนคลอดแล้ว โดยกฎหมายจะไม่เข้าไปขัดขวางต่อประโยชน์ของเด็กที่เกิดมามีชีวิตในภายหลัง ซึ่งต้องเกิดมามีชีวิตรอดเป็นเงื่อนไข

สิทธิของทารกในครรภ์มารดา เป็นสิทธิทั่วไปไม่จำกัดว่าเป็นเรื่องใด โดยสภาพอาจตกเป็นประโยชน์แก่ทารกได้ ถ้ากฎหมายยอมให้ทารกได้สิทธินั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานในเรื่องความหมายของสิทธิในคำพิพากษาฎีกาที่ 124/2487⁶² กล่าวคือ สิทธิ คือ ประโยชน์อันบุคคลมีอยู่แต่ประโยชน์นั้นเป็นสิทธิหรือไม่ก็แล้วแต่บุคคล ถึงแม้ทารกที่คลอดออกมาและมีชีวิตอยู่ได้เริ่มเป็นบุคคลอันนับว่าเริ่มมีสิทธิตามกฎหมายได้แล้วก็ดี สิทธิของบุคคลเช่นนี้ยังไม่บริบูรณ์ทีเดียว ยังต้องอยู่ในลำดับขั้นแห่งกฎหมายตามลำดับอายุ และจะนับเต็มบริบูรณ์ได้ต่อเมื่อบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าผู้ที่เริ่มต้นเป็นบุคคลนั้น มีเพียงความสามารถถือสิทธิ⁶³แต่ยังจะทำการใด ๆ ใน

⁵⁹ สมทบ สุวรรณสุทธิ. (2510). คำสอนชั้นปริญญาตรี ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุคคล. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน.

⁶¹ เรื่องเดียวกัน.

⁶² ในเรื่องหมั้นประมาทเขาซึ่งหน้าอันเป็นผิดฐานลหุโทษนั้นถือว่าเป็นการทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ซึ่งศาลคำนวณค่าเสียหายให้ตามควรแก่พฤติการณ์ตามมาตรา 438

คำว่าสิทธิหมายถึงประโยชน์อันบุคคลมีอยู่และบุคคลอื่นต้องเคารพหรือได้รับการรับรองและคุ้มครองของกฎหมาย

⁶³ การที่บุคคลสามารถมีสิทธิ หรือการที่บุคคลเป็นผู้ทรงสิทธิ บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็ก คนแก่ คนพิการ สตรี บุรุษ เศรษฐี ยาก บัณฑิต หรือผู้ประกอบการมีอาชีพ ย่อมมีสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายนับแต่เกิดมา ย้อนหลังไปถึงตอนที่ปฏิสนธิเป็นทารกในครรภ์มารดา ไปจนถึงเมื่อตาย เช่น การมีสิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือการมีสิทธิในร่างกายในชีวิต โดยไม่ถูกจำกัดเรื่องอายุ เพศ ศาสนา การศึกษา และสติปัญญา

กฎหมายไม่ได้ จนกว่าจะมีความสามารถใช้สิทธิ⁶⁴ และความสามารถในการใช้สิทธินี้จะบริบูรณ์ต่อเมื่อมีภาวะเป็นผู้ใหญ่ หรือเรียกตามภาษากฎหมายว่าบรรลุนิติภาวะ เช่น เด็กที่บิดาตาย เด็กนั้นอาจรับมรดกเป็นเจ้าของทรัพย์ได้แต่จะเอาทรัพย์ไปโอนให้ใคร ๆ ตามใจยังไม่ได้

สิทธิที่กฎหมายรับรองไว้ในขณะที่เป็นทารกในครรภ์มารดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีดังต่อไปนี้

1. สิทธิการเป็นทายาทในการรับมรดกของบิดาซึ่งบิดาได้ตายไปแล้วขณะที่บุตรยังอยู่ในครรภ์มารดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1604⁶⁵ ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่าการรับรองแก่ทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาขณะที่บิดาตาย โดยคลอดภายใน 310 วัน นับแต่วันที่บิดาตาย และมีชีวิตอยู่รอดเป็นทารกหลังจากคลอดออกมาแล้วมีฐานะเป็นทายาทของบิดาได้ ทั้งนี้ ผู้นั้นย่อมมีสิทธิรับมรดกของบิดาของตนที่ตายไปขณะตนที่อยู่ในครรภ์มารดาได้ การจะได้รับสิทธิดังกล่าวก็ต่อเมื่อทารกผู้นั้นคลอดมีชีวิตออกมาแล้วอยู่รอดและมีสภาพเป็นบุคคลด้วย⁶⁶

2. กฎหมายรับรองสิทธิโดยสันนิษฐานว่าบุตรที่อยู่ในครรภ์มารดาขณะมารดาหย่าขาดจากบิดา เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1536⁶⁷ ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับตัวบิดาของทารกในครรภ์มารดาว่าหาก ทารกได้คลอดขณะที่แม่เป็นภรรยาของชายใดหรือว่าคลอดทารกภายใน 310 วันนับแต่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าชายผู้นั้นเป็นบิดาของทารกที่เกิดมาโดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการมีสภาพบุคคล

3. สิทธิในการได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจากผู้กระทำละเมิดต่อบิดาหรือมารดาของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443⁶⁸ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “ถ้าว่าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้

⁶⁴ การที่บุคคลสามารถกระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตนและเพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอก

⁶⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1604 “ บุคคลธรรมดาจะเป็นทายาทได้ก็ต่อเมื่อมีสภาพบุคคลหรือสามารถมีสิทธิได้ตามมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายนี้ในเวลาที่ยังมีชีวิตถึงแก่ความตาย เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ให้ถือว่า เด็กที่เกิดมารอดอยู่ภายในสามร้อยสิบวันนับตั้งแต่วันที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตายนั้นเป็นทารกในครรภ์มารดาอยู่ในเวลาที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ”

⁶⁶ ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล. (2562). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

⁶⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1536 “ เด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชาย หรือภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีหรือเคยเป็นสามีแล้วแต่กรณี ”

⁶⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 ในกรณีทำให้เขาถึงตายนั้น ค่าสินไหมทดแทนได้แก่ค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ อีกด้วย

ถ้ามิได้ตายในทันที ค่าสินไหมทดแทนได้แก่การรักษาพยาบาลรวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ที่นำมาทำได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการงานนั้นด้วย

ถ้าว่าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้บุคคลหนึ่งคนใดต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายไปด้วยไซ้ ท่านว่าบุคคลคนนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

บุคคลคนหนึ่งคนใดต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายไปด้วยไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หากบิดาของทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาถูกทำร้ายจนบาดเจ็บสาหัสไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัวให้อยู่อย่างครอบครัวปกติต่อไปได้ หรือบิดาของทารกในครรภ์มารดาถูกทำร้ายจนถึงแก่ความตายลง เด็กที่ยังอยู่ในครรภ์มารดานั้นต้องขาดไร้อุปการะเพราะเหตุแห่งการละเมิดนั้นจะมีสิทธิในการฟ้องร้องได้ก็ต่อเมื่อทารกในครรภ์มารดาได้คลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกมีสภาพบุคคลตามกฎหมาย จึงจะมีสิทธิฟ้องผู้ที่ทำให้บิดาของทารกในครรภ์มารดาต้องตายลง เพราะตามหลักแห่งกฎหมายเรื่องการกระทำละเมิดผู้กระทำละเมิดไม่จำเป็นต้องรู้มาก่อนว่า ผู้ถูกละเมิดมีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้ใดบ้าง หากแต่ผู้กระทำละเมิดจำต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำละเมิดที่ตนได้กระทำลงแล้ว

4. สิทธิในการใช้นามสกุลของบิดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1561 ที่บัญญัติว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา” บุตรที่เกิดจากบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิที่จะใช้ชื่อสกุลของบิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย หากว่าบิดาและมารดาทำการสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่หากว่าบิดาไม่ปรากฏบุตรก็มีสิทธิในการใช้ชื่อสกุลของมารดา

5. สิทธิในการที่เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546 ที่บัญญัติว่า “เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

6. สิทธิในการฟ้องคดีมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 ที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ฟ้องคดีมรดกเมื่อพ้นกำหนด 1 ปี นับแต่เจ้ามรดกตายหรือแต่เมื่อทายาทโดยธรรมได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก”

7. สิทธิในการฟ้องผู้กระทำละเมิดต่อทารกจนเป็นเหตุทำให้ทารกนั้นมีร่างกายที่พิการเพราะการประทุษร้ายต่อร่างกายของมารดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”⁶⁹

⁶⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 หนี้ ลักษณะ 5 ละเมิด หมวด 1 ความรับผิดชอบเพื่อละเมิด

จากการศึกษารวบรวมบทบัญญัติทางกฎหมายถึงสิทธิในทางแพ่งของทารกและบุตรผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายฉบับนี้ ปรากฏถึงสิทธิทางทรัพย์สิน มรดกและสิทธิในเชิงละเมิดต่อเนื้อตัวร่างกาย จิตใจในกรณีที่เด็กมีชีวิตอยู่เพื่อเรียกร้องสิทธิต่อไป

2.2.1.C สิทธิของทารกในครรภ์มารดาตามประมวลกฎหมายอาญา

สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา ทารกในครรภ์มารดาแม้จะยังไม่มีสภาพบุคคลก็ถือว่าเป็นหนึ่งชีวิตที่ควรจะได้รับคุ้มครองหากมีการกระทำละเมิดหรือทำลายชีวิตในครรภ์มารดาก็ย่อมมีบทลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งในการคุ้มครองดังกล่าวประเทศไทยได้รับรองและคุ้มครองแก่ทารกในครรภ์มารดาภายใต้บทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา ความผิดทำให้แท้งลูก มาตรา 301⁷⁰, มาตรา 302⁷¹, มาตรา 303⁷², มาตรา 304⁷³ และ มาตรา 305⁷⁴

นอกจากสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญของไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายอาญาแล้ว มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิต⁷⁵ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ประการหนึ่ง ภายใต้ความเชื่อที่ว่ามนุษย์มีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ ถือเป็นสิทธิที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และเป็นสิทธิที่สำคัญของมนุษย์ โดยเฉพาะมนุษย์ทุกคนมีสิทธิในร่างกาย ที่ใครจะมาพรากชีวิตหรือทำร้าย

⁷⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 “หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

⁷¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 302 “ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

⁷² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 303 “ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”

⁷³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 304 “ ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302 วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

⁷⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 “มาตรา 305 ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 และมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์ และ

(1) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ

(2) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284

ผู้กระทำไม่มีความผิด”

⁷⁵ AMNEDTY INTERNATIONNAL THAILAND. (ม.ป.ป.). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. สืบค้นจาก <http://www.amnesty.or.th/our-work/hre/udhr/>

ร่างกายไม่ได้ ฉะนั้นมนุษย์จึงมีสิทธิที่จะได้รับความเคารพในชีวิตจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกันที่จะไม่ถูกพรากชีวิตหรือทำร้ายร่างกายไม่ได้ ฉะนั้นมนุษย์จึงมีสิทธิที่จะได้รับความเคารพในชีวิตจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกันที่จะไม่ถูกพรากชีวิต ถูกทำร้ายร่างกาย ตลอดจนการนำชีวิตไปจำหน่ายจ่ายโอนให้บุคคลใด ความเชื่อดังกล่าวพัฒนาขึ้นโดยเรียกว่า “สิทธิมนุษยชน” หรือสิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นคนกำหนด เพื่อแสดงถึงคุณค่า สติปัญญา จิตสำนึกของความเป็นคน⁷⁶ สิทธิมนุษยชนนี้ทำให้มนุษย์มีคุณค่าและศักดิ์ศรีต่างจากสัตว์โลกอื่น ๆ เนื่องจากผู้ทรงสิทธิมนุษยชนก็คือ มนุษย์ทุกรูปทุกนามที่ดำรงชีวิตอยู่ ซึ่งหากไม่คุ้มครองสิทธิที่จะมีชีวิตเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ก็ไม่มีชีวิตมนุษย์ที่จำเป็นต้องมีสิทธิมนุษยชนคุ้มครอง

นอกจากการรับรองสิทธิที่จะมีชีวิตของทารกในครรภ์ยังปรากฏตาม *สนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ใช้บังคับอยู่ระหว่างกลุ่มประเทศอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ (American Convention on Human Rights 1969)* โดยในข้อ 4 กล่าวว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิต สิทธินี้จะได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย กล่าวโดยทั่วไปนับแต่เวลาที่ปฏิสนธิ ไม่มีผู้ใดสามารถพรากชีวิตของผู้อื่นได้ตามอำเภอใจ⁷⁷ และสิทธิในชีวิตร่างกาย ซึ่งเป็นสิทธิที่ปัจเจกบุคคลมีอยู่ในสภาวะธรรมชาติและเป็นสิทธิที่มีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด จึงส่งผลให้สิทธิในร่างกายนั้นไม่อาจถูกพรากไปจากบุคคลได้

ในทางตรงกันข้ามการรับรองดังกล่าวอาจทำให้ได้รับหลักประกันมากขึ้นผ่านบทบัญญัติกฎหมายของรัฐ จึงถือได้ว่าสิทธิในร่างกายเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีเจตจำนงอิสระที่จะกำหนดตนเองตามเจตจำนงที่ตนประสงค์⁷⁸ ด้วยเหตุจากการที่มนุษย์มีเจตจำนงโดยอิสระในการสร้างสภาพแวดล้อมของตนเองหรือพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองนั้น ทำให้มนุษย์แตกต่างจากมนุษย์คนอื่น บุคคลแต่ละคนจึงต้องเคารพในขอบเขตส่วนบุคคลของแต่ละคน ดังนั้นสิทธิ จึงเป็นอำนาจตามกฎหมายที่บุคคลได้รับจากกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง โดยสามารถเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรืองดกระทำการ หรือใช้ยืนยันให้บุคคลอื่นต้องยอมรับ สภาพสิทธินี้อาจเป็นไปตามกฎหมายเอกชนหรือกฎหมายมหาชนก็ได้

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน.

⁷⁷ Article 4. Right to life 1. Every person has the right to have his life respected. This right shall be protected by the law and, in general, from the moment of conception. No one shall be arbitrarily deprived of his life.

⁷⁸ พงษ์พิสัย วรรณราช. [ONLINE] “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” แท้จริงแล้วเหมือนหรือต่างอย่างไร. สืบค้นจาก <http://web.krisdika.go.th/activityDetail.jsp?actType=l&actCode=83&head=4&item=n5>

2.2.2 การคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคได้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง ดังจะเห็นได้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติรับรองเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ โดยในมาตรา 28⁷⁹ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย” โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมุ่งโดยตรงต่อการวางหลักประกันสิทธิเสรีภาพแก่บุคคลสัญชาติไทยโดยเฉพาะ เพื่อคุ้มครองไม่ให้รัฐออกกฎหมาย หรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของชาวไทยโดยปราศจากขอบเขต โดยที่มนุษย์เมื่อมีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ย่อมได้รับความคุ้มครองจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้มีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย

ในปี ค.ศ. 1989 ในการประชุมสามัญขององค์การสหประชาชาติ ได้มีการยอมรับสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (The Convention on the Rights of the Child 1989 ; CRC) ซึ่งอนุสัญญาฉบับนี้ได้กล่าวไว้ว่า “โดยมูลเหตุของความคุ้มกันทางด้านร่างกายและจิตใจ เด็กจำเป็นต้องได้รับการป้องกันและดูแล รวมทั้งการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายที่เหมาะสม ทั้งก่อนเกิดและภายหลังการเกิด”⁸⁰ ตามอนุสัญญาดังกล่าวจะเห็นว่าการรับรองสิทธินั้นมาตั้งแต่อยู่ในครรภ์แล้ว

ซึ่งสิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่บังคับใช้ในประเทศไทย นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 มีทั้งหมด 4 ด้าน⁸¹ ได้แก่

1. สิทธิในการมีชีวิต คือ สิทธิของเด็กที่คลอดออกมาแล้วจะต้องมีชีวิตอยู่รอดอย่างปลอดภัย อนุสัญญาฯ กำหนดว่ารัฐภาคีจะต้องรับรองว่าเด็กทุกคนมีสิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิด และต้องประกันอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ให้มีการอยู่รอดและพัฒนาของเด็ก
2. สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง เป็น สิทธิที่เด็กได้รับปกป้องคุ้มครองจากการทารุณกรรมทุกรูปแบบ เช่น การทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ซึ่งรวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศ หรือการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การค้าประเวณีเด็ก การขายเด็ก การนำเด็กไปใช้ขอตาน ไม่ว่าจะโดยบิดา มารดา หรือผู้ใดก็ตาม นอกจากนี้ เด็กที่ลี้ภัยจากอันตรายเข้ามาในประเทศของรัฐภาคี จะต้องได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ สำหรับ ‘เด็กพิการ์’ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ก็ย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตที่ดีอย่างมีศักดิ์ศรี และได้รับการส่งเสริมให้พึ่งพาตนเองได้

⁷⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

⁸⁰ Convention on the Right of the Child. สืบค้นจาก <http://www.ohchr.org/crc>

⁸¹ มูลนิธิพิทักษ์สิทธิเด็ก. (ม.ป.ป.). ‘สิทธิเด็ก’ เรื่องของเด็กตัวเล็กที่ไม่ควรมองข้าม. สืบค้นจาก <https://www.thaichildrights.org/story/social-story/สิทธิเด็ก-เรื่องของเด็ก/>

3. สิทธิในด้านพัฒนาการ เด็กทุกคนจะได้รับสิทธิให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ร่างกาย จิตใจ สังคม รวมถึงความพึงพอใจและความสุข เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ครอบครัวในโรงเรียน หรือสังคมที่เด็กอยู่ได้อย่างมีความสุข มีโอกาสเล่น พักผ่อน รับข้อมูลข่าวสารอย่างมีอิสระในการคิดและแสดงออก โดยได้รับการกล่อมเกลาทางด้านจิตใจ ความรู้ ความคิดที่เหมาะสมกับวัย และที่สำคัญที่สุดก็คือเด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม เป็นสิทธิที่ให้ความสำคัญกับการแสดงออกทั้งในด้านความคิดและการกระทำของเด็ก ในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่อาศัยอยู่ รวมทั้งสิทธิในการปกป้องเรียกร้องผลกระทบที่เกิดกับชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ด้วยการอนุญาตให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสามารถแสดงความคิดเห็นโดยไม่กระทบสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลอื่น

2.3 แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับทารก

ในการคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา การให้ความหมายของคำว่า *ทารก* ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญจากการศึกษาสามารถอธิบายความหมายของคำว่าทารกได้ดังต่อไปนี้

ทารก⁸² เป็นคำที่มาจากคำบาลีและสันสกฤต ซึ่งมีความหมายว่า ผู้ที่ผลิแตกออกมา หรือผู้ที่กำเนิดจากภรรยา หมายถึง เด็กวัยแบเบาะ เด็กเล็ก ใช้เรียกเด็กแรกเกิดจนถึงอายุได้หนึ่งขวบ รวมไปถึงการใช้เรียกเด็กในครรภ์มารดา และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า ทารก หมายถึง เด็กที่ยังอยู่ในครรภ์, เด็กแบเบาะ, เด็กเล็ก ๆ, เด็กที่ยังไม่เตี้ยงสา

ทารก⁸³ ตามคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลก หมายถึง ทารกที่มีอายุน้อยกว่า 1 ปี ทารกมีความแตกต่างจากเด็กโตและผู้ใหญ่ทั้งด้านกายภาพและสรีระ โดยเฉพาะตอนแรกเกิดซึ่งเป็นช่วงสำคัญของชีวิต ทารกจะต้องปรับตัวจากสภาพที่อยู่ในครรภ์แม่ ซึ่งมีมดลูกและน้ำคร่ำคอยปกป้องจากการกระทบกระเทือนจากภายนอก มีรกทำหน้าที่ให้สารอาหารต่าง ๆ แลกเปลี่ยนก๊าซ ขับถ่ายของเสีย ควบคุมอุณหภูมิของร่างกาย ฯลฯ มาสู่ชีวิตนอกครรภ์แม่ที่อวัยวะต่าง ๆ ของทารกต้องทำ

⁸² สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *ทารก*, [บทวิทยุรายการ “รู้ รัก ภาษาไทย” ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2554 เวลา 7.00 – 7.30 น.] สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=ทารก-๒๕-มกราคม-๒๕๕๔>

⁸³ ประยงค์ เวชวินชสนอง. (2559). *กุมารเวชศาสตร์ (Pediatrics)* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา: ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

หน้าที่เหล่านั้นเอง ปัญหาวิจัยจำเป็นต้องพิจารณาถึงนิยามของผู้เสียหายเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการกำหนดกรอบกฎหมายใหม่ให้รองรับการอ้างสิทธิได้อย่างเต็มที่

ในทางวิทยาศาสตร์⁸⁴ กระบวนการพัฒนาไปเป็นทารกเริ่มขึ้นตั้งแต่เมื่อเซลล์สืบพันธุ์ (ไข่และสเปิร์ม) ผสมกัน ไข่ที่ได้รับการปฏิสนธิแล้ว หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Zygote จากนั้นเป็นต้นไป เซลล์จะมีการแบ่งตัวไปเรื่อย ๆ เป็นเวลาประมาณสองสัปดาห์ นักชีววิทยาบางคนใช้คำว่า pre-embryo สำหรับการเรียกตัวอ่อนในระยะนี้ ด้วยเหตุผลในทางปฏิบัติมากกว่าเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ในระยะนี้เซลล์จะแบ่งตัวออกเป็นสอง สี่ แปดเซลล์ หากเราแยกเซลล์ที่แบ่งตัวอยู่นี้แยกออกจากกัน แต่ละเซลล์ก็จะยังสามารถพัฒนาไปเป็นตัวอ่อนได้ด้วยตัวของมันเอง ซึ่งเป็นเหตุผลทำให้เกิดครรภ์แฝด เมื่อถึงระยะ 16 เซลล์ จะเริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเซลล์เล็ก ๆ นี้ จากที่เคยเหมือนทุก ๆ เซลล์ก็จะเริ่มมีบางเซลล์พัฒนาตัวเองต่างออกไป ความสามารถของเซลล์ที่จะพัฒนาไปเป็นตัวอ่อนได้ด้วยตัวเองก็จะลดลง บางเซลล์เริ่มปรากฏหน้าที่เฉพาะของเซลล์เอง เช่น เซลล์ที่อยู่ภายนอกจะเริ่มรับรู้ตัวตัวเองอยู่ด้านนอก และเตรียมตัวพัฒนาไปเป็นรกและเนื้อเยื่ออื่น ๆ ที่ห่อหุ้มและปกป้องตัวอ่อนที่จะเติบโตต่อไปภายใน เมื่อเข้าสู่สัปดาห์ที่สอง กลุ่มเซลล์ทั้งหมดจะหลุดออกมาจากเปลือกของเซลล์ไข่ และฝังตัวติดกับผนังมดลูกของมารดา แต่ละเซลล์ยังมีความสามารถที่จะกลายไปเป็นอวัยวะทุก ๆ อย่างในร่างกายได้หรือแม้กระทั่งแตกตัวออกกลายเป็นตัวอ่อนหลายตัวเกิดเป็นครรภ์แฝดก็เป็นไปได้ในระยะนี้ เมื่อถึงวันที่สิบสาม ระยะเวลาที่ pre-embryo ก็จะหมดลง นับจากวันที่สิบสี่หรือวันที่สิบห้าเป็นต้นไป

กลุ่มเซลล์ส่วนน้อยกลุ่มหนึ่งที่อยู่ภายในตัวอ่อนจะเริ่มพัฒนาไปเป็น fetus ที่จะกลายเป็นมนุษย์ เริ่มมองเห็นความแตกต่างของเซลล์แต่ละเซลล์และพบว่าเซลล์กลุ่มหนึ่งพัฒนาไปเป็นโครงสร้างที่เรียกว่า primitive streak ซึ่งเป็นระยะแรกของเส้นประสาทและกระดูกสันหลัง นี่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการพัฒนาตัวอ่อน เพราะว่าจากวันนี้เป็นต้นไปจะไม่มีการแยกตัวออกเป็นแฝดอีกต่อไป จากจุดนี้ไปตัวอ่อนจะพัฒนารวดเร็วในการสร้างเนื้อเยื่อต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่สัปดาห์ที่ 6 ในตัวอ่อนเราจะเริ่มเห็นสิ่งที่คล้ายแขน ขา และอวัยวะอื่น ๆ ของมนุษย์ ซึ่งในตอนนี้ตัวอ่อนได้รับการเปลี่ยนชื่อว่าเป็นทารก (Fetus)⁸⁵ (เชื่อมโยงกับการใช้สิทธิ)

นอกจากความหมายข้างต้นแล้ว ตามกฎหมายไทย พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของคำว่า

⁸⁴ นเรศ ดำรงชัย. (2547). “ชีวจริยธรรมของการวิจัยด้านเซลล์ต้นกำเนิดจากแนวคิดสู่แนวทางการปฏิบัติสำหรับประเทศไทย” การประชุมประจำปี สวทช. เรื่อง “ทิศทางการวิจัยและการพัฒนาด้านเซลล์ต้นกำเนิด (stem cell) ในประเทศไทย, ปทุมธานี: อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย

⁸⁵ ชัญวลี ศรีสุโข. (2561). *คู่มือคุณแม่ตั้งครรภ์*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์เฮลท์ อมรินทร์พรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ทารก หมายความว่า ตัวอ่อนของมนุษย์ที่มีอายุเกินกว่าแปดสัปดาห์ ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกมดลูก การพิจารณานิยามของคำว่าทารกจากมิติต่าง ๆ ทั้งทางสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพื่อกำหนดให้เห็นภาพการได้รับความคุ้มครองของสิ่งมีชีวิตที่มีพัฒนาการเจริญเติบโตในช่วงต่าง ๆ

2.4 ทฤษฎีในการกำหนดสภาพบุคคล

การที่จะเด็กทารกในครรภ์มารดาจะมีสิทธิ หรือได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายที่มีบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันจะต้องได้รับการรับรองว่ามีสภาพบุคคลเสียก่อน⁸⁶ เรื่องของสภาพบุคคลเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกของกฎหมาย ในฐานะที่เป็นหลักทั่วไปแห่งกฎหมายบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งหลายนั้น ได้กำหนดให้มีขึ้นก็เพื่อประโยชน์แห่งบุคคลทั้งสิ้น ความสำคัญของการมีสภาพบุคคลอยู่ที่ว่าในระบบกฎหมายทั้งปวงถือหลักอย่างเดียวกันว่า เฉพาะแต่สิ่งที่มีสภาพบุคคล (Legal Personality) เท่านั้น จึงจะสามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้⁸⁷ สิ่งที่ไม่มีความสภาพบุคคล เช่น ทรัพย์สินของทั้งหลายโดยทั่วไปไม่อาจมีสิทธิและหน้าที่ได้ และปกติย่อมตกเป็นวัตถุแห่งสิทธิหรืออยู่ใต้บังคับแห่งสิทธิของบุคคล

ในสังคมไทยการเริ่มต้นชีวิต การเริ่มสภาพบุคคลหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะมีเรื่องของศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากศาสนาเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อแนวความคิดและความเชื่อของคนในสังคมเป็นอย่างมากกระทั่งส่งผลให้การบัญญัติกฎหมายต้องมีความสอดคล้องกับหลักศีลธรรมและความเชื่อทางศาสนา สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการเริ่มต้นการมีชีวิตอยู่บนหลักพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ชีวิตมนุษย์จะมีความสมบูรณ์แบบจะต้องประกอบด้วยร่างกายและจิตวิญญาณ⁸⁸ อันเป็นเป็นการสะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับการเริ่มต้นชีวิตของมนุษย์ว่าอยู่ภายใต้อิทธิพลหลักคำสอนทางศาสนาที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงจิตวิญญาณของมนุษย์สามารถใส่เข้าไปในร่างกายหรือก่อกำเนิดในร่างกายมนุษย์เมื่อใด โดยอยู่บนหลักพื้นฐานของความเชื่อและสภาวะสังคมที่แตกต่างกัน

การพิจารณาตามคำสอนของพระพุทธศาสนาและปรัชญาว่าด้วยการเริ่มต้นชีวิต ตามคำสอนของพระพุทธศาสนาและศาสนาคริสต์ ชีวิตมนุษย์เริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิ ในขณะที่ศาสนาอิสลามมีความเชื่อเกี่ยวกับการเริ่มต้นชีวิตแตกต่างออกไปหลายทัศนะ กล่าวคือ บางทรรศนะ ก็เห็นว่าชีวิตเริ่มต้นเมื่อมีการปฏิสนธิในครรภ์ บางทรรศนะก็เห็นว่าชีวิตเริ่มต้นเมื่อวิญญาณถูกใส่ใส่ร่าง คือเมื่อตั้งครรถ์ได้ 120 วัน หรืออีกทรรศนะเห็นว่าชีวิตเริ่มต้นเมื่อทารกเริ่มเคลื่อนไหวขณะอยู่ในครรภ์เมื่อ

⁸⁶ กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2561). คำอธิบายกฎหมายลักษณะบุคคล : บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁸⁷ กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2560). *หลักกฎหมายบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. หน้า 13 – 17.

⁸⁸ นิตยา จงแสง. การรับรองความเป็นมนุษย์ : ศึกษากรณีการกำหนดสถานะของสภาพบุคคล วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 185.

ตั้งครคร์ได้ 40 วัน แนวความเชื่อของทั้งสามศาสนาก็ตรงกันว่าชีวิตมนุษย์ไม่ได้เริ่มต้นเมื่อคลอด แต่เริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา

ในกฎหมายโบราณ⁸⁹ เนื่องจากพื้นฐานอารยธรรมของชาวยุโรปตะวันตกมีลักษณะของการแยกกันอยู่ในระบบอิสระที่เรียกว่า นครรัฐ โดยมีศูนย์กลางการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ ซึ่งพลเมืองนครรัฐต้องมาจากชายฉกรรจ์เท่านั้น หรือที่เรียกว่า “กลุ่มอภิสิทธิ์” สำหรับเด็ก สตรี คนชรา และทาส ไม่ได้รับสิทธิให้เป็นพลเมืองของนครรัฐนั้น ๆ⁹⁰ การรับรองสภาพบุคคล กฎหมายไม่ได้รับรองให้มนุษย์มีสิทธิเสรีภาพ หรือมีฐานะเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายโดยเท่าเทียมกันทุกคน ในกฎหมายโรมัน⁹¹ มนุษย์แบ่งออกเป็นบุคคลที่เป็นไทซึ่งกฎหมายรับรองให้มีสิทธิ กับที่เป็นทาสซึ่งกฎหมายไม่เพียงถือว่าไม่มีสิทธิเท่านั้น แต่ยังถือเป็นวัตถุรับรองสิทธิ หรือเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่นด้วย คนที่เป็นทาสจึงไม่ถือว่าเป็นบุคคล⁹² ไม่มีสิทธิครอบครองหรือสิทธิในกองทัพสัน ถือเป็นสิ่งของ เจ้าของอาจโอนให้ผู้อื่นผู้ใด หรือใช้เป็นวัตถุแห่งการแลกเปลี่ยน

ความคิดที่ถือว่ามนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกันและย่อมมีสิทธิเสมอภาคกัน มีสภาพบุคคล คือสามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ตามกฎหมาย เป็นความคิดที่ปรากฏมาในความคิดทางปรัชญาของโลกตะวันตกมานานแล้ว แต่เพิ่งได้รับการรับรองให้มีผลทางกฎหมายเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15 หลังจากที่โคลัมบัสได้ค้นพบดินแดนใหม่ในทวีปอเมริกา และได้เปิดยุคแห่งการล่าดินแดนอาณานิคมขึ้น บรรดานักล่าอาณานิคมให้เหตุผลว่าชนพื้นเมืองที่อยู่ในดินแดนเหล่านั้นเป็นคนป่า ไม่ใช่ชาวคริสต์ จึงไม่มีสภาพบุคคลเช่นเดียวกับชาวตะวันตก และย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย Francisco de Vitoria ศาสตราจารย์ทางกฎหมายชาวสเปนคัดค้านว่า สภาพบุคคลย่อมเกิดแก่มนุษย์ทั้งหลาย เพราะมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความปัญญา รู้ผิดชอบชั่วดีเหมือนกัน คนป่า และคนนอกศาสนาต่างก็มีสิ่งที่มีเหตุผล และสามารถรู้ผิดชอบชั่วดีเช่นเดียวกับชาวคริสต์หรือชนผิวขาวอื่น ๆ มนุษย์ทุกคนย่อมมีฐานะบุคคลโดยสภาพ มีสภาพบุคคลเสมอกัน ซึ่งต่อมารัฐบาลสเปนยอมรับความเห็นนี้และตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองชาว อเมริกาใต้ เมื่อ ค.ศ. 1542⁹³

⁸⁹ ในยุคสมัยกรีก - โรมันประมาณ 1,000 ปี ก่อนคริสตกาล

⁹⁰ จริญ โฆเซมานันท์. (2557). *นิติปรัชญา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

⁹¹ Nicholas, B. (1961). *An Introduction to Roman law*. Oxford: Clarendon. p. 60.

⁹² สมทบ สุวรรณสุทธิ. (2510). *คำสอนชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช 2510 “ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยบุคคล”*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 2-3.

⁹³ กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2560). *หลักกฎหมายบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. หน้า 15-17.

ดังนั้น คำว่า “สภาพบุคคล⁹⁴” หมายถึง ภาวะหรือความสามารถในการเป็นผู้ทรงสิทธิ⁹⁵ (มนุษย์ หรือบุคคลธรรมดา เป็นประธานแห่งสิทธิ) หน้าที่ตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น กรณีการเริ่มสภาพบุคคลว่าหมายถึง การเริ่มสถานะความเป็นผู้ทรงสิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย นอกจากนี้สภาพบุคคลยังมีความหมายถึง ความเป็นบุคคลธรรมดาตามกฎหมาย แนวคิดในเรื่องสภาพบุคคล จะมีแนวคิดในทางการแพทย์ แนวคิดในประเทศไทย และแนวคิดจากต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

2.4.1 การเริ่มต้นสภาพบุคคลในทางการแพทย์

ในทางการแพทย์ เมื่อพบว่ามีการปฏิสนธิระหว่างไข่กับอสุจิ เกิดเซลล์ขึ้นมาหนึ่งเซลล์ที่มียีนที่มีความพร้อมในการพัฒนาไปเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นเพศ สีสัน สีส้ม ถือว่าภายหลังการปฏิสนธิแล้วนั้น ตัวอ่อนที่เกิดขึ้นนับว่าเป็นการเริ่มต้นของสถานะความเป็นมนุษย์ได้⁹⁶ จากที่มนุษย์ได้เริ่มต้นสถานะของความเป็นมนุษย์ภายหลังการปฏิสนธิแล้วนั้น เมื่อถึงระยะเวลาที่สมควรมนุษย์จึงกำเนิดเป็นทารก และเริ่มต้นสภาพบุคคลโดยมีเงื่อนไขการคลอด และเงื่อนไขการมีชีวิต ดังนี้

2.4.1.A เงื่อนไขการคลอด⁹⁷

การคลอด มาจากภาษาอังกฤษ คำว่า “full completion of birth” ที่มีความหมายถึงการเกิดหมดทั้งตัว จากการให้ความหมายข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า การคลอด มีความหมายถึงการที่ทารกพ้นจากช่องคลอดมาหมดทั้งตัว หากทารกโผล่แต่ส่วนใดส่วนหนึ่งออกมา หรือยังเหลือส่วนหนึ่งของร่างกายยังอยู่ในช่องคลอดยังไม่ถือว่าเป็นการคลอดเกิดขึ้น นอกจากนี้การแพทย์ในปัจจุบัน มีวิวัฒนาการทางการแพทย์ที่คลอดโดยกรผ่าตัดเอาทารกออกทางหน้าท้องของมารดา ในกรณีที่เป็น การคลอดโดยการผ่าตัดจะเรียกว่าเป็นการคลอดก็ต่อเมื่อ มีการนำทารกออกมาจากมดลูกของมารดา แม้ว่าสายสะดือจะยังติดอยู่กับรกในมดลูก เพราะถือว่าสายสะดือเด็กนั้นเมื่อคลอดออกมาแล้วไม่ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทารกอีกต่อไป เพียงแค่ทำการผูกสายสะดือเพื่อป้องกันไม่ให้เลือดของทารกไหลออกทางหลอดเลือดนั้น ซึ่งต่อมาสายสะดือจะถูกตัดขาดกับรกและภายหลังจะหลุดออกมาจากตัวทารกเช่นกัน

⁹⁴ พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2556

⁹⁵ คณิต ณ นคร. (2559). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์*. กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน. หน้า 109.

⁹⁶ นิตยา จงแสง. การรับรองความเป็นมนุษย์ : ศึกษากรณีการกำหนดสถานะของสภาพบุคคล วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 185

⁹⁷ เรื่องเดียวกัน.

2.4.1.B เงื่อนไขการมีชีวิต⁹⁸

ทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาสามารถแสดงลักษณะของการมีชีวิตที่เกิดขึ้นแล้วตั้งแต่ช่วงท้าย ๆ ของการตั้งครรภ์ ตัวอย่างเช่น กรณีการดิ้นของเด็กทารกในครรภ์มารดา การเต้นของหัวใจเด็กที่ฟังได้ยิน สะท้อนให้เห็นว่า ในทางการแพทย์แม้ว่าเด็กคลอดออกมาแล้วยังไม่หายใจ หรือการหายใจขัดข้อง ถ้าปรากฏว่าหัวใจยังเต้น เด็กเคลื่อนไหวได้ หรือสายสะดือยังเต้นแสดงว่าหัวใจเด็กสูบฉีดโลหิตอยู่ ถือว่าเด็กคลอดมีชีวิต อาการดังกล่าวเป็นการแสดงของการมีชีวิตที่เรียกตามกฎหมายของประเทศอังกฤษว่าเป็นเงื่อนไขของทารกมีชีวิต (Signs of separate existence)

สืบเนื่องจากหลักการข้างต้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันองค์การอนามัยโลกจึงได้กำหนดเงื่อนไขของทารกคลอดมีชีวิต ให้แต่ละประเทศนำไปปฏิบัติอย่างเป็นสากล คือ “ผลผลิตของการปฏิสนธิถูกขับออกมาจากรดาทั้งตัวโดยไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลาการตั้งครรภ์ และเมื่อทารกออกจากครรภ์มารดาแล้วมีการแสดงหลักฐานของการมีชีวิต เช่น การหายใจ หัวใจเต้น สายสะดือเต้น ตลอดจนมีการเคลื่อนไหวชัดเจนของกล้ามเนื้อที่ไม่อยู่ในบังคับของจิตใจ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะมีการตัดสายสะดือแล้วหรือยัง หรือว่ารกยังติดอยู่กับครรภ์มารดาหรือไม่” กล่าวได้ว่าการคลอดในลักษณะเช่นนี้เรียกว่าเป็นการคลอดมีชีวิตและก่อให้เกิดสภาพบุคคลตามมา

2.4.2 การกำหนดสภาพบุคคลของประเทศไทย

ในอดีตประเทศไทยมีกฎหมายตราสามดวง ซึ่งได้กำหนดว่าบุคคลก็ไม่ได้มีสถานะและสิทธิเสมอกันในสายตาของกฎหมาย⁹⁹ ฐานะทางกฎหมายของบุคคลเป็นตัวกำหนดสิทธิและหน้าที่ของเขา โดยฐานะเหล่านั้นย่อมผูกพันอยู่กับเชื้อชาติ ตระกูลต้นกำเนิด และสถานะในสังคม แบ่งเป็นเจ้า ขุน นาง ไพร่ และทาส เป็นต้น ต่อมาการกำหนดเกี่ยวกับการเริ่มต้นสภาพบุคคลในประเทศไทย เป็นไปตามมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้บังคับเมื่อปี พ.ศ. 2468 บัญญัติเกี่ยวกับบุคคลธรรมดา ดังนี้ “มาตรา 15 สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย ทารกในครรภ์มารดาที่สามารถที่จะมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังเกิดมาอยู่รอด”

การเริ่มสภาพบุคคล ตามมาตรา 15 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเอาเมื่อทารกคลอดจากครรภ์มารดาแล้วมีชีวิตอยู่รอด ที่ถือว่าคลอดแล้วคือการทำทารกคลอดเสร็จสมบูรณ์ตามหลักวิชาชีพแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นการคลอดทั้งโดยวิธีการคลอดธรรมชาติ หรือคลอดโดยวิธีทำคลอดด้วยความช่วยเหลือของแพทย์ หรือโดยการผ่าทางหน้าท้องของมารดา ก็ถือหลักในการทำงานเหมือนกันว่า

⁹⁸ เรื่องเดียวกัน.

⁹⁹ สมทบ สุวรรณสุทธิ, คำสอนชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช 2510 “ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย บุคคล”. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การคลอดสำเร็จเมื่อทารกมีความเป็นอยู่แยกจากครรภ์มารดาแล้ว แม้ยังไม่ได้ถูกตัดจากรกของมารดา หรือยังไม่ได้ตัดสายสะดือก็ตาม และคำว่ามีชีวิตอยู่ คือ การที่ทารกที่คลอดออกมาแล้วมีลมหายใจ ชีพจรเต้น หรือหัวใจเต้น แม้แต่เพียงขณะเดียว ก็นับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายแล้ว รวมถึงหากคลอดออกมาแล้ว แม้จะพิการหรือมีลักษณะผิดปกติก็ต้องถือว่ามีสภาพบุคคลแล้ว แต่หากทารกตายในครรภ์ หรือตายก่อน ไม่ถือว่าเป็นบุคคล¹⁰⁰

อย่างไรก็ตามนักนิติศาสตร์บางท่าน เห็นว่าต้องมีสังขารเป็นมนุษย์ด้วยจึงมีสภาพเป็นบุคคล ความเห็นดังกล่าวนี้เป็นความเห็นที่ถือตามหลักกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ซึ่งถือว่าทารกที่คลอดมาแล้วไม่สามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้เพราะคลอดก่อนกำหนด หรือมีร่างกายผิดปกติไม่ถือว่าเป็นบุคคล กฎหมายแพ่งสเปน ก็ถือหลักว่าเด็กจะมีสภาพบุคคลได้ก็ต่อเมื่อมีชีวิตอยู่รอดอย่างน้อย 24 ชั่วโมง แต่โดยที่กฎหมายไทยบัญญัติอย่างกฎหมายแพ่งสวิสและกฎหมายแพ่งเยอรมัน คือไม่มีกฎเกณฑ์อื่นนอกเหนือจากคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และไม่คำนึงว่าอยู่รอดนานเพียงใด เพื่อป้องกันข้อโต้แย้งยุ่งยากอื่น ๆ

2.4.3 แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการเริ่มต้นสภาพบุคคลในต่างประเทศ

ในแต่ละประเทศมีการกำหนดเกี่ยวกับเรื่องของสภาพบุคคลไว้แตกต่างกันตามบริบทแนวคิดสภาพสังคม ดังนี้

2.4.3.A การกำหนดสภาพบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามีหลักในการพิจารณาการกำหนดสถานะของสภาพบุคคลตามหลักเกิดมาชีวิตตามระบบกฎหมาย Common Law ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กล่าวว่า “สภาพบุคคลเริ่มต้นเมื่อคลอดออกมาทั้งตัวและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างอิสระจากมารดา” โดยประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ¹⁰¹ คือ หลักเกณฑ์ประการแรก จะต้องเป็นกรณีที่ทารกคลอดออกจากร่างกายมารดาทั้งตัว (Full Brought Forth) ซึ่งกฎหมายของแต่ละมลรัฐต่างกำหนดลักษณะของการมีสภาพบุคคลโดยการกำหนดให้ความหมายว่าเมื่อร่างกายของทารกคลอดออกจากร่างกายมารดาหมดทั้งตัว หลักเกณฑ์ประการที่สอง กรณีทารกมีอาการที่แสดงว่ามีชีวิตที่เป็นอิสระของตนเองแล้ว (Separate Existence/Independent Existence) ซึ่งกฎหมายของแต่ละมลรัฐจะกำหนดลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งจะพิจารณาอาการที่แสดงว่ามีชีวิต เช่น การเริ่มหายใจ การมีระบบหมุนเวียนที่เป็นอิสระจาก

¹⁰⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹⁰¹ นิตยา จงแสง, (2559), การรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ : ศึกษากรณีการกำหนดสถานะของสภาพบุคคล, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 2559

มารดา การตัดสายสะดือ ซึ่งแต่ละมลรัฐอาจกำหนดหลักเกณฑ์ที่แตกต่างจากข้อพิจารณาข้างต้น¹⁰² ยกตัวอย่าง เช่น มลรัฐแคลิฟอร์เนีย และมลรัฐเดลาแวร์

มลรัฐแคลิฟอร์เนีย กำหนดหลักเกณฑ์ในการเริ่มต้นสภาพบุคคลตามหลักเกิดมามีชีวิต โดยการพิจารณาว่าสภาพบุคคลเริ่มต้นเมื่อทารกในครรภ์มารดาคลอดออกมาทั้งตัวแล้วเท่านั้น หลักเกณฑ์ดังกล่าวปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกา¹⁰³ ที่ให้ความหมายของคำว่า “ตัวอ่อน” มีความหมายถึงทารกในครรภ์มารดาที่มีอายุครรภ์ประมาณ 7-8 สัปดาห์ โดยไม่ต้องพิจารณาว่าสามารถอยู่นอกครรภ์มารดาได้หรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตัวอ่อนได้รับการคุ้มครองในฐานะของชีวิตที่จะพัฒนาเป็นมนุษย์ในอนาคตเท่านั้น ไม่ได้รับรองฐานะของชีวิตที่มีความเป็นบุคคล จึงกล่าวได้ว่าทารกในครรภ์มารดา ยังไม่มีสภาพบุคคลตามบทบัญญัติกฎหมายอาญาของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย แต่การตีความเกี่ยวกับการกระทำในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาให้มีความหมายครอบคลุมไปถึงทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาด้วย

มลรัฐเดลาแวร์ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องสภาพบุคคลที่ปรากฏในคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแห่งมลรัฐเดลาแวร์ที่กล่าวถึงความเป็นมนุษย์ตามกฎหมายอาญาของมลรัฐเดลาแวร์¹⁰⁴ (Delaware Criminal Code) หมายถึง มนุษย์ที่เกิดมามีชีวิตแล้ว สำหรับการเกิดมามีชีวิตของมนุษย์มีความหมายถึงการที่ทารกในครรภ์มารดาแยกจากร่างกายมารดาแล้วโดยไม่ต้องพิจารณาถึงระยะเวลาการตั้งครรภ์ ทั้งนี้ เมื่อทารกแยกจากร่างกายมารดาแล้วให้พิจารณาถึงการหายใจหรือปรากฏหลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงว่าทารกมีชีวิตแล้ว เช่น การเต้นของหัวใจ ชีพจรที่สายสะดือ หรือการเคลื่อนไหวที่เห็นได้ชัดของกล้ามเนื้อที่อยู่ในอำนาจบังคับจิตใจโดยไม่ต้องพิจารณาว่าตัดสายสะดือแล้วหรือไม่ หรือกรณีสายรกยังคงติดอยู่กับตัวทารกหรือไม่ โดยการเต้นของหัวใจจะต้องไม่ใช่กรณีการบีบตัวของหัวใจชั่วคราวและการหายใจจะต้องไม่ใช่การพยายามหายใจเพียงชั่วขณะหรืออาการหอบ

¹⁰² ปฐวี คงย่อย, การตีความประมวลกฎหมายอาญามาตรา 199 ศึกษาขอบเขตความรับผิดชอบปัญหาทางกฎหมาย : กรณีการกระทำต่อซากทารกและส่วนของทารก, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556 หน้า 64-66

¹⁰³ คำพิพากษาศาลฎีกา คดี People V. Davis (1994) และคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในคดี People V. Valdez (2005).

¹⁰⁴ **Delaware Code**, Title 16 Health and Safety (Vital Statistics) : Section 3101 Definitions “...(6) “Live birth” is defined as the complete expulsion or extraction from its mother of a product of conception (irrespective of the duration of pregnancy) which, after such separation, breathes or shows any other evidence of life such as beating of the heart, pulsations of the umbilical cord or definite movement of voluntary muscles, whether or not the umbilical cord has been cut or the placenta is attached. Heartbeats are to be distinguished from transient cardiac contractions; respirations are to be distinguished from fleeting respiratory efforts or gasps”

2.4.3.B การกำหนดสภาพบุคคลของประเทศเยอรมัน

พิจารณาตามหลักเกณฑ์การคลอด ดังปรากฏในบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1¹⁰⁵ กล่าวเกี่ยวกับการเริ่มต้นสภาพบุคคลเยอรมันว่า “การเริ่มต้นสภาพบุคคลของมนุษย์เริ่มขึ้นจากการคลอดที่สมบูรณ์” ซึ่งจากบทบัญญัติข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการคลอดที่สมบูรณ์ เป็นหลักการสำคัญในการพิจารณาความมีสภาพบุคคลตามกฎหมายเยอรมันที่จะมีสิทธิและหน้าที่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ แม้ว่าบุคคลตามกฎหมายเยอรมันจะได้รับการรับรองให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเมื่อมีสถานะบุคคลเกิดขึ้น เมื่อบุคคลธรรมดาที่มีสภาพบุคคลตามกฎหมายแล้วย่อมได้รับการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ย้อนไปในขณะก่อนที่จะมีสภาพบุคคลด้วย¹⁰⁶

2.4.3.C การกำหนดสภาพบุคคลของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นได้นำหลักนี้มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน หรือ B.G.B สภาพบุคคลเป็นเครื่องกำหนดว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งสิทธิ หน้าที่ตามกฎหมายและความรับผิดชอบต่าง ๆ บุคคลธรรมดาที่มีสภาพบุคคลเมื่อคลอดมามีชีวิต ตามมาตรา 3 (1)¹⁰⁷ ทารกในครรภ์มารดาที่มีสภาพบุคคลได้ในกรณีที่ทารกนั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องของละเมิดและมรดก¹⁰⁸

2.4.3.D การกำหนดสภาพบุคคลของประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสอยู่ภายใต้ระบบกฎหมาย civil law ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายโรมัน โดยกำหนดเกี่ยวกับสภาพบุคคลในทางกฎหมายแพ่งว่า ตามธรรมเนียมนั้นมนุษย์ย่อมมีสภาพบุคคลเมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก วางอยู่บนเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ¹⁰⁹ ประการแรก เด็กต้องคลอดและอยู่รอดเป็นทารก หมายความว่า ทารกต้องสามารถหายใจได้ภายหลังการคลอดโดยไม่ตายทันทีที่คลอด ในกรณีที่อากาศไม่สามารถไหลเข้าสู่ปอดของเด็กหรือการตายโดยทันทีของทารกนั้นย่อมทำให้ไม่สามารถถือว่าทารกนั้นมีสภาพบุคคลได้ โดยในระหว่างนี้หากเด็กตายในระหว่างทำคลอดจะถือว่า

¹⁰⁵ German Civil Code (BGB): Title 1 Natural persons, consumers, entrepreneurs Article 1 (Beginning of legal capacity) “The legal capacity of a human being beings on the completion of birth.”

¹⁰⁶ Raymond Youngs, Source Book on German Law (The Basic Rights Themselves). (United States: Cavendish Publishing, 2000). p. 231.

¹⁰⁷ Civil Code Part I General Provisions ,Chapter 2 Person, Section I Capacity to Hold Rights, Article 3(1) The enjoyment of private right shall commence at birth
(2) Unless otherwise provided by applicable laws, regulations or treaties, foreign nationals shall enjoy private rights.

¹⁰⁸ Hiroshi Oda, Japanese Law, UK : Oxford University Press, 1999, p.136. Retrieved from http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5801031096_6384_5169.pdf

¹⁰⁹ The Rights Person and Family, The Person, Retrieved from <http://www.cours-de-droit.net/cours-de-droit-des-personnes-et-de-la-famille-c27647050>

เป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาทเท่านั้น ประการที่สอง การคลอดและอยู่รอดเป็นทารกนั้น เด็กจะต้องแสดงให้เห็นถึงลักษณะการมีชีวิต ซึ่งย่อมทำให้หากเด็กที่คลอดก่อนกำหนดหรือมีสภาวะการดำเนินงานของอวัยวะที่ล้มเหลว แม้จะปรากฏการณ์หายใจเพียงระยะเวลาหนึ่งแต่ตายอย่างรวดเร็วย่อมไม่ถือว่ามีสภาพบุคคล

การเริ่มต้นสภาพบุคคลของฝรั่งเศส พิจารณาจากหลักเกณฑ์ของการคลอดและอยู่รอดเป็นทารกที่มีชีวิตอยู่ซึ่งตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสได้กล่าวถึงการมีสภาพบุคคลขึ้นอยู่กับการมีชีวิตอยู่โดยกล่าวว่า หากเด็กคลอดแล้วไม่สามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้เหตุเพราะคลอดก่อนกำหนด หรือมีร่างกายผิดปกติไม่ถือเป็นผู้ที่มีสภาพบุคคล ดังนั้น เงื่อนไขการเกิดที่สมบูรณ์จะมีสภาพบุคคลเมื่อทารกมีการเคลื่อนไหวมากพอที่จะสามารถดำรงชีวิตของตนได้นอกครรภ์มารดา หรืออาจกล่าวได้ว่าเมื่อทารกมีลักษณะเป็นอิสระแยกจากมารดาที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของมารดาอีกต่อไป

2.5 หลักการคุ้มครองทารกตามแนวนโยบายของรัฐ

เมื่อได้มีการพิจารณาถึงกรอบ นิยาม การตีความตั้งแต่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การบริโภค เครื่องดื่มดังกล่าว การตั้งครรภ์ ทารกและการมีสภาพบุคคลและการตั้งอยู่ของสิทธิเพื่อเปรียบเทียบ ข้อดีข้อด้อยของความหมายในองค์ประกอบแต่ละส่วนเพื่อที่จะผลักดันมาตรการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าวให้เกิดผล หลักเกณฑ์ต่อมาที่จะหยิบยกมาพิจารณาก็คือ เครื่องมือทางกฎหมายเพราะเป็นที่ทราบดีว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม สมควรที่จะต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพมารดาผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจช่วยสร้างเสริมสุขภาพประชาชน ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย

2.5.1 หลักการคุ้มครองทารกตามแนวนโยบายของรัฐในประเทศไทย

ปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ควบคุมได้ด้วยนโยบายแอลกอฮอล์ที่มีประสิทธิภาพ มาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ แบ่งได้เป็น 7 ช่องทาง ได้แก่ มาตรการทางภาษีและราคา¹¹⁰ การควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹¹¹ การดัดแปลงสถานการณ์และบริบทของการ

¹¹⁰ โดยการใช้ระบบภาษีแอลกอฮอล์ให้เหมาะสมต่อการควบคุมปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการปรับอัตราภาษีให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่ในกระบบภาษี

¹¹¹ การกำหนดสถานที่และวันเวลาห้ามขายและห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูง พื้นที่ที่มีเยาวชนหนาแน่น เช่น สถานศึกษา รวมถึงการปรับเปลี่ยนบทลงโทษให้มีความรุนแรงพอที่จะเกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิดกฎหมาย

ดื่ม¹¹² การจัดการกับการขี้ยานพาหนะขณะมีเมามา การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การให้ความรู้ สร้างความเข้าใจและการบำบัดรักษา และการคัดกรองผู้มีปัญหา¹¹³ มาตรการดังกล่าว มีเป้าหมายเพื่อควบคุมปริมาณการบริโภคของผู้คนในสังคม ป้องกันนักดื่มหน้าใหม่และควบคุมความถี่ของการบริโภค ลดความความเสี่ยงของการบริโภค จำกัดและลดความรุนแรงของปัญหาต่าง ๆ โดยประเทศไทยมีนโยบายแอลกอฮอล์ซึ่งได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และโครงสร้างกลไกในการจัดการกับปัญหาภายใต้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติถูกพัฒนา ตามมติ 1.6 ของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยผ่านเป้าหมายหลักเชิงกลไกของนโยบาย 4 ประการ คือ การควบคุมปริมาณการบริโภคของสังคม การป้องกันนักดื่มหน้าใหม่และควบคุมความชุกของผู้บริโภค การลดความเสี่ยงของการบริโภค และการจำกัดและลดความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภค¹¹⁴

ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติต้องการที่จะให้การควบคุมปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวาระแห่งชาติและวาระแห่งชาติโดยให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยรับผิดชอบในปัญหานี้ร่วมกัน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ย่อยภายใต้แผนบทใหญ่ 5 ยุทธศาสตร์ย่อย¹¹⁵ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ควบคุมการเข้าถึงทางเศรษฐกิจและทางกายภาพ ไม่ว่าจะเป็ทางราคา สถานที่และเวลาขาย รวมไปถึง การเข้าถึงของเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนค่านิยม และลดแรงสนับสนุนการดื่ม โดยการควบคุมตลาด การโฆษณา การให้ข้อมูล และเพิ่มโอกาสของการไม่ดื่ม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ลดอันตรายของการบริโภค โดยการควบคุมการดื่มที่มีความเสี่ยงสูง การเมาแล้วขับ รวมไปถึงการคัดกรองและรักษาผู้ที่ติดแอลกอฮอล์

¹¹² โดยการควบคุมสื่อโฆษณาและสื่อการตลาดควบคุมการทำกิจกรรมสื่อการตลาด ควบคุมการโฆษณาแฝง ให้ความรู้ถึงโทษภัยต่าง ๆ แก่ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมปลอดเหล้า และไม่รับทุนจากธุรกิจแอลกอฮอล์ ควบคุมพฤติกรรมขณะมีเมามา การคัดกรองและบำบัดรักษา

¹¹³ ทัศนพล ธรรมรังสี และสุวรา แก้วนุ่น, (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ เอกสารประกอบการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สืบค้นจาก <http://resource.thaihealth.or.th/library/academic/12804>.

¹¹⁴ เรื่องเดียวกัน

¹¹⁵ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การควบคุมการเข้าถึงทางเศรษฐกิจและทางกายภาพ (Price and Availability) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนค่านิยมและแรงสนับสนุนในการดื่ม (Attitude) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การลดอันตรายจากการบริโภค (Risk Reduction) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการปัญหา แอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ (Alcohol policy at every setting) และยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนา กลไก การจัดการและสนับสนุนที่เข้มแข็ง (Support).

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน นโยบายแอลกอฮอล์ของหน่วยงานและสถานประกอบการต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากลไกการจัดการและสนับสนุนที่เข้มแข็ง โดยการรณรงค์สาธารณะ บนรากฐานของความรู้ ป้องกันผลกระทบจากข้อตกลงทางการค้า และการพัฒนาเชิงระบบ โดยมาตรการที่เกี่ยวกับการค่านิยมและการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เป็นมาตรการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายหลักของแผนในการลดความเสี่ยงของการบริโภค ซึ่งอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนค่านิยม และลดแรงสนับสนุนการดื่ม (Attitude) ¹¹⁶

ยุทธศาสตร์ที่ 2 มีความคาดหวังในการปรับเปลี่ยนบรรยากาศทางสังคม ไปสู่ทัศนคติที่เห็นว่สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา และลดความน่าสนใจในการบริโภคโดยเฉพาะในกลุ่มนักดื่ม โดยเฉพาะการให้ความรู้ ปรับทัศนคติ และเพิ่มโอกาสในการไม่ดื่มสุรา เช่น มาตรการค่าเตือนบนฉลากแอลกอฮอล์ การให้ความรู้ในสถานศึกษา กลุ่มประชาชนนอกระบบการศึกษา ทัศนคติทางสื่อมวลชน และการจัดกิจกรรมสุขศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่การดื่มอย่างรับผิดชอบ

2.5.2 หลักการคุ้มครองทารกตามแนวนโยบายของรัฐในต่างประเทศ

กรมอนามัยโดยกองอนามัยการเจริญพันธุ์ และกองทุนแห่งสหประชาชาติร่วมกันดำเนินการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการใช้บริการข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา และการบริการด้านอนามัยและการเจริญพันธุ์จัดทำชุดคู่มือให้ความรู้สำหรับหญิงตั้งครรภ์ สามปี และญาติ โดยมีการกล่าวถึงอาหารที่คุณแม่ไม่ควรรับประทานระหว่างตั้งครรภ์ หนึ่งในนั้นคือ แอลกอฮอล์ โดยกล่าวว่า ฤทธิ์ของแอลกอฮอล์จะเข้าสู่กระแสเลือดผ่านทางสายสะดือไปสู่ทารก ทำให้พัฒนาการชะงักหยุดยั้งการเติบโตของสมอง ก่อให้เกิดความผิดปกติแก่ทารกหรือพิการได้¹¹⁷ ซึ่งเป็นเพียงการรณรงค์อย่างเดียวที่เห็นได้ชัดในการห้ามไม่ให้คุณแม่ดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างการตั้งครรภ์

เป็นที่ทราบกันดีว่าการดื่มสุราทำให้ความสามารถในการทำหน้าที่ของบุคคลบกพร่องลงอย่างมาก ทั้งหน้าที่ในฐานะมารดาและยังกระทบต่อความเสี่ยงในเรื่องความรุนแรงในครอบครัวอีกด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของเด็กอย่างชัดเจน รวมถึงแก่หญิงตั้งครรภ์และทารกขณะตั้งครรภ์อีกด้วย จากข้อมูลทางการแพทย์นี้จึงเกิดแนวปฏิบัติที่เป็นไปตามมติที่ 63.13 ของการประชุมสมัชชาอนามัยโลก (World Health Assembly) ในการกำหนดและรับรอง

¹¹⁶เรื่องเดียวกัน, 12.

¹¹⁷ กองการอนามัยการเจริญพันธุ์. (ม.ป.ป.). *สุขใจ ได้เป็นแม่*. นนทบุรี: กรมอนามัย. หน้า 15.

ยุทธศาสตร์สากลเพื่อลดการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีมีครรภ์เพื่อต่อต้านปัญหาสารเสพติด¹¹⁸ โดยหลักการประการแรกเป็นการป้องกัน (prioritizing prevention) ลด ละ เลิก การดื่มสุราระหว่างตั้งครรภ์และช่วงหลังคลอดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความอยู่ดีมีสุขของมารดาและบุตร ประการต่อมาเป็นการบำบัดรักษา (ensuring access to prevention and treatment services) หญิงตั้งครรภ์ทุกคนและครอบครัวที่มีความผิดปกติของพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายของประเทศและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศจะต้องเป็นพื้นฐานในการรับรองสิทธิของเด็กและเป็นเครื่องมือปูทางเพื่อควบคุมพฤติกรรมของมารดาได้¹¹⁹

หลักการต่อมาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยคือการจัดบริการที่ครอบคลุม (providing comprehensive care) สำหรับหญิงตั้งครรภ์หรือให้นมบุตร ที่มีความผิดปกติในพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ เหมือนนาระบบการแพทย์เข้ามาช่วยปรับพฤติกรรมของมารดา ประการสุดท้ายคือมาตรการป้องกันการเลือกปฏิบัติและตีตรา (safeguarding against discrimination and stigmatization) เพื่อป้องกันและรักษาหญิงตั้งครรภ์ด้วยวิธีการที่ไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติและส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือจากครอบครัว ชุมชนและสังคมให้มารดาออกห่างจากพฤติกรรมดังกล่าวด้วยตัวเอง¹²⁰

2.5.2.A กฎหมายประเทศฝรั่งเศสต่อการบังคับใช้เพื่อควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์

ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยค้นคว้าข้อมูลวรรณกรรมหลักการในการคุ้มครองทารกตามแนวนโยบายของรัฐจากประเทศฝรั่งเศสเนื่องจากมีระบบกฎหมายที่ใกล้เคียงกับประเทศไทยจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาละปรับใช้ในประเทศไทยได้ในอนาคต

ในประเทศฝรั่งเศส มาตรการต่าง ๆ ที่ส่งผลเพื่อคุ้มครองทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดานั้น แบ่งเป็นสองหัวข้อหลัก คือ (1) องค์กรและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา และ (2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

¹¹⁸ National Center on Birth Defects and Developmental Disabilities. (2004). *Fetal Alcohol Syndrome: Guidelines for Referral and Diagnosis*. Retrieved from https://www.cdc.gov/ncbddd/fasd/documents/FAS_guidelines_accessible-P.pdf

¹¹⁹ World Health Organization. (2014). *Guidelines of the identification and management of substance use and substance use disorders in pregnancy*. Retrieved from <https://www.who.int/publications/i/item/9789241548731>

¹²⁰ *Ibid.*

1) องค์กรและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

สำหรับประเด็นการคุ้มครองทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดานั้น มีองค์กรที่เกี่ยวข้องและทำงานร่วมมือกันหลากหลายภาคส่วน ได้แก่¹²¹ สถาบันป้องกันทางด้านสุขภาพศึกษาแห่งชาติ (l'Institut national de prévention et d'éducation à la santé) หน่วยงานระดับสูงทางด้านสุขภาพ (la Haute Autorité de Santé) สมาคมการอยู่ร่วมกับซินโดรมของทารกในครรภ์อันเนื่องมาจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา (Association Vivre avec le SAF) สมาคมกุมารเวชศาสตร์ฝรั่งเศส (Association française de pédiatrie ambulatoire) สมาคมผดุงครรภ์แห่งชาติ (Association nationale des sages-femmes territoriales) วิทยาลัยแห่งชาติทางด้านนรีแพทย์และสูตินรีแพทย์ (Collège national des gynécologues et obstétriciens français) สภาแห่งชาติของวิทยาลัยผดุงครรภ์ (Conseil national de l'Ordre des sages-femmes) สมาคมนรีเวชวิทยาฝรั่งเศส (Société française de gynécologie) สมาคมทารกแรกเกิดแห่งฝรั่งเศส (Société française de néonatalogie) สหภาพแพทย์เพื่อการปกป้องแม่และเด็กแห่งชาติ (Syndicat national des médecins de protection maternelle et infantile) และสมาคมครอบครัวแห่งชาติ (Union nationale des associations familiales)

โดยหน่วยงานข้างต้น จะทำหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์ชาติหรือนโยบายต่าง ๆ ทางด้านการสาธารณสุขของฝรั่งเศสในหลายรูปแบบ ดังนี้¹²²

1. ออกนโยบายให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันซินโดรมของทารกในครรภ์อันเนื่องมาจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา ดำเนินการโดยสถาบันป้องกันทางด้านสุขภาพศึกษาแห่งชาติ เพื่อมุ่งเข้าไปที่ประชาชนทั่วไปและหญิงตั้งครรภ์ โดยผู้ที่มาให้ข้อมูลได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพซึ่งเป็นแพทย์เฉพาะทาง
2. มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อสุขภาพจากการบริโภคแอลกอฮอล์ระหว่างตั้งครรภ์ในโรงเรียนมัธยม โดยเน้นในระดับมัธยมปลาย
3. มีการฝึกอบรมของผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพและผู้เชี่ยวชาญในทางการแพทย์ และทางสังคมเกี่ยวกับผลกระทบของทารกในครรภ์เนื่องจากมารดาดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์

¹²¹ Haute Autorité de santé, (2013), Troubles causés par l'alcoolisation foetale : repérage, rapport d'élaboration, p. 7.

¹²² Ministère du Travail, (n.d.), de l'Emploi et de la Santé, Alcool et grossesse, parlons-en : Guide à l'usage des professionnels, https://solidarites-sante.gouv.fr/IMG/pdf/Alcool_et_grossesse_parlons-en2.pdf

4. ผลិតคู่มือเพื่อให้ข้อมูลทางด้านต่าง ๆ ที่สนับสนุนเครือข่ายซินโดรมของทารกในครรภ์อันเนื่องมาจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

5. เป็นส่วนหนึ่งของแผนการกำเนิดบุตรผ่านการออกแบบใหม่ของบัตรคลอดบุตร ซึ่งตอนนี้มีข้อมูลที่แม่นยำมากขึ้นเกี่ยวกับความเสี่ยงของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์ โดยมีการให้ข้อมูลสำหรับคุณแม่ในอนาคตอย่างสม่ำเสมอ

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

ถึงแม้จะมีการรณรงค์ และมีการทำข้อมูลให้ความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่อย่างไรก็ตามก็เป็นที่น่าเสียดายว่า ประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดบทลงโทษแก่มารดาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์ มีแต่เพียงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการกำหนดฉลากเตือนเรื่องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์เท่านั้น ดังนี้

2.1) ประมวลกฎหมายสาธารณสุข (code de la santé publique)

มาตรา L.3322-2 ประกอบกับ มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันของการมีส่วนร่วมและความเป็นพลเมืองของชนพิการ¹²³ เป็นกฎหมายกลางโดยข้อกำหนดดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกบรรทัดฐานสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีข้อความทางด้านสุขภาพดังต่อไปนี้ คือ "แนะนำให้งดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์" ซึ่งได้มีการกำหนดว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวต้องมีความรุนแรงของแอลกอฮอล์ในระดับที่มากกว่า 1-2% อีกทั้งยังต้องไม่ใช่อาหารหรือขนมหวานที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากแอลกอฮอล์ หรือช็อคโกแลตที่มีส่วนผสมของเหล้า โดยนิยามดังกล่าวมาจากกฎระเบียบของสหภาพยุโรปในเรื่องของฉลากติดอาหาร¹²⁴ เนื่องจากสหภาพยุโรปคำนึงถึงการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของอาหารที่ปลอดภัยและการมีสุขภาพดีในสหภาพยุโรป (EU) ที่มีส่วนสำคัญต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและเป็นส่วนสำคัญของตลาดเดียว (marché unique) อีกทั้งเพื่อเป็นการประกันมาตรฐานสุขภาพระดับสูงอีกด้วย

โดยกฎหมายของยุโรปยังรับรองว่าผู้บริโภคสามารถเลือกซื้ออาหารและบริโภคด้วยความรู้เต็มรูปแบบของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง โดยกฎระเบียบดังกล่าวรับประกันผู้บริโภคให้มีสิทธิที่จะได้รับแจ้งอย่างถูกต้องโดยการสร้างหลักการทั่วไปข้อกำหนดและความรับผิดชอบสำหรับการติดฉลากอาหารที่บริโภค ให้มีระดับความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะสามารถปรับให้เข้ากับการพัฒนาในอนาคตในเรื่องของอาหาร และเป็นผลมาจากการประมวลผลกฎหมายสอง

¹²³ La loi n°2005-102 du 11 février 2005 pour l'égalité des droits et des chances, la participation et la citoyenneté des personnes handicapées.

¹²⁴ Règlement (UE) no 1169/2011 L'information des consommateurs sur les denrées alimentaires

ฉบับ คือ Directive 2000/13 / EC¹²⁵ ที่เกี่ยวข้องกับการติดฉลากของอาหารและ Directive 90/496 / EEC¹²⁶ การติดฉลากโภชนาการด้วยกันนั่นเอง

หากบรรจุภัณฑ์ใดไม่มีฉลากดังกล่าวจะต้องถูกลงโทษปรับ 6000 ยูโร ตามมาตรา L.3351-1 แห่งประมวลกฎหมายสาธารณสุข โดยกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ในราชอาณาจักรฝรั่งเศส แต่ไม่มีผลเข้มงวดนักต่อการส่งออกแต่อย่างใด หมายความว่า การส่งออกไปประเทศอื่นในนอกฝรั่งเศส เช่น สหภาพยุโรป หรือประเทศอื่นนอกสหภาพยุโรป ไม่ได้ใช้มาตรการติดฉลากที่เข้มงวดเท่ากับในประเทศฝรั่งเศสเอง แต่ถ้าเป็นในเขตปลอดภาษี (duty-free) ที่อยู่ในประเทศฝรั่งเศสเองนั้นถือว่าต้องบังคับอย่างเข้มงวดเพราะถือว่าอยู่ในดินแดนของฝรั่งเศสเอง

2.2) ประกาศ เรื่อง ฉลากสำหรับบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับหญิงตั้งครรภ์¹²⁷

ประกาศฉบับดังกล่าวเป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับกับฉลากสำหรับบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับหญิงตั้งครรภ์ ออกโดยกระทรวงที่รับผิดชอบทางด้านสุขภาพของฝรั่งเศส เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับการติดฉลากข้อความสุขภาพในบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับผู้หญิงตั้งครรภ์โดยเฉพาะ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลที่ดีขึ้นเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อสุขภาพสำหรับทารกในครรภ์ของมารดาหากมีการดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างตั้งครรภ์

ขอบเขตการบังคับประกาศฉบับนี้ คือ ราชอาณาจักรฝรั่งเศสรวมไปจนถึงดินแดนโพ้นทะเล (départements d'outre-mer)¹²⁸ อีกด้วย โดยประกาศฉบับดังกล่าวไม่ได้กำหนดรูปแบบตายตัวของฉลากว่าจะต้องเป็นรูปแบบใดเป็นการเฉพาะขอแค่ทำตามข้อกำหนดที่กำหนดไว้ มองเห็นได้ชัดเจน และผู้อ่านเข้าใจในข้อความทางด้านสุขภาพที่แปะไว้ที่บรรจุภัณฑ์ก็พอ โดยส่วนใหญ่จะเป็นฉลากรูปภาพที่สื่อถึงการไม่ดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ ดังนี้

¹²⁵ Directive 2000/13 / EC du 20 mars 2000 relative au rapprochement des législations des États membres concernant l'étiquetage et la présentation des denrées alimentaires ainsi que la publicité faite à leur égard.

¹²⁶ Directive 90/496 / EEC du 24 septembre 1990 relative à l'étiquetage nutritionnel des denrées alimentaires.

¹²⁷ Arrêté du 2 octobre 2006 relatif aux modalités d'inscription du message à caractère sanitaire préconisant l'absence de consommation d'alcool par les femmes enceintes sur les unités de conditionnement des boissons alcoolisées, JORF n°229 du 3 octobre 2006 page 14626, texte n° 16.

¹²⁸ (DOM : Guyane, Martinique, Guadeloupe, Réunion), ainsi qu'à St Pierre-et-Miquelon, Saint-Martin et St-Barthélémy. Pour ce qui est de la Polynésie Française, de la Nouvelle-Calédonie, de Mayotte, de Wallis-et-Futuna et des Terres Australes et Antarctiques Françaises.

โดยฉลากดังกล่าวจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญเช่นเดียวกับตัวบ่งชี้ระดับความรุนแรงของแอลกอฮอล์ตามปริมาณบรรจุกัญท์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีอิทธิพลมอนามัยรบกวนการดำเนินการตามประกาศฉบับนี้ ซึ่งนอกจากฉลากรูปภาพที่ต้องปรากฏบนบรรจุกัญท์แล้วยังมีข้อความสำคัญที่ต้องปรากฏควบคู่กันไป คือ “ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์แม้อันตรายเล็กน้อยอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของเด็ก ” ด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ชัดว่าประเทศฝรั่งเศสให้ความสำคัญเรื่องคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา แสดงออกผ่านการมีหลายองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นองค์กรในรูปแบบองค์กรของรัฐ หรือ สมาคมต่าง ๆ พร้อมทั้งได้ออกมาตรการต่าง ๆ นอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายเพื่อรณรงค์ให้มารดาทุกคนทราบถึงผลกระทบร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นกับทารกในครรภ์หากมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ แต่ทั้งนี้ยังไม่มีความหมายใดที่กำหนดบทลงโทษแก่มารดาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์เป็นการเฉพาะตามประเด็นปัญหาวิจัย มีแต่เพียงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกำหนดฉลากเตือนเรื่องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นมาตรการกฎหมายใกล้เคียงเท่านั้น

2.5.2.B กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางว่าสังคมควรจะแก้ปัญหาค่าเครื่องดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือใช้สารเสพติดของหญิงตั้งครรภ์ได้อย่างไรมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2523 โดยหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างได้แสดงความคิดเห็นผ่านทางบทความวิชาการทั้งทางการแพทย์และบทความทางกฎหมายเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ฝ่ายแพทย์ได้ให้ความเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์หรือใช้สารเสพติดของหญิงตั้งครรภ์สามารถส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ได้จริง ส่วนฝ่ายนักกฎหมายก็ได้มีความพยายามที่จะกำหนดโทษทางอาญาแก่มารดาที่ตั้งครรภ์และใช้สารเสพติดหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การจัดการกับปัญหาค่าเครื่องดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือใช้สารเสพติดของหญิงตั้งครรภ์ในสหรัฐอเมริกาจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ ตัวอย่างเช่น ศาลสูงในมลรัฐโอลาฮามาตัดสินให้การใช้สารเสพติดขณะตั้งครรภ์เป็นการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อเด็ก ส่วนศาลสูงในมลรัฐเซาท์ แคโรไลนาได้ตัดสินให้ทารกในครรภ์มารดามีสภาพเป็นบุคคลแล้วภายใต้พระราชบัญญัติการทารุณกรรมเด็ก แต่ก็มีอีกหลายมลรัฐที่ยังไม่ได้กำหนดพฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นความผิดทางอาญาและทางแพ่งแต่ใช้มาตรการอื่นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแทน¹²⁹

ศาลสูงบางมลรัฐในสหรัฐอเมริกาได้ตัดสินว่าการใช้สารเสพติดในภาวะตั้งครรภ์ไม่มีความผิดเพราะทารกในครรภ์ยังไม่มีสภาพเป็นบุคคล แต่ศาลสูงในบางมลรัฐก็ตัดสินให้เป็นความผิดทางอาญาต่อทารกและในบางมลรัฐได้มีการขยายขอบเขตความรับผิดชอบนอกเหนือไปจากความผิดทางอาญาแก่มารดาที่ตั้งครรภ์เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของทารกโดยกำหนดให้สามารถยุติสิทธิต่าง ๆ ของมารดาได้ ในบางมลรัฐยังมีการบังคับให้หญิงตั้งครรภ์ที่เสพยาเสพติดหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องเข้ารับการบำบัดด้วยและยังต้องการความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่จะรายงานผลการบำบัดหรือการทดสอบหาสารเสพติดแก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานในความคืบหน้าของการปกป้องสวัสดิภาพของเด็ก

สำหรับในมลรัฐที่ต้องการได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลกลางในส่วนของการป้องกันการทารุณเด็ก มลรัฐนั้น ๆ จะต้องทำตามเงื่อนไขของรัฐบาลกลางโดยสถานพยาบาลต้องรายงานหรือแจ้งหน่วยงานป้องกันการทารุณเด็กเมื่อสถานพยาบาลพบว่ามีทารกที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือใช้สารเสพติดของหญิงตั้งครรภ์ ทำให้หลายมลรัฐได้ให้

¹²⁹ Amnesty. (2017). USA: Criminalizing pregnancy: policing pregnant women who use drugs in the USA, Retrieved from <https://www.amnesty.org/download/Documents/AMR5162032017ENGLISH.pdf>

ความสำคัญสูงแก่สถานบำบัดของมารดาที่ต้องได้รับการบำบัดทันทีเพื่อที่จะได้รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง

ในส่วนของมลรัฐอินเดียนามีมาตรการทางกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยในส่วนการห้ามไม่ให้ผู้บริการทางการแพทย์ปล่อยข้อมูลแก่ผู้ใดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากมารดาผู้ให้ข้อมูลที่มีการตั้งครรภ์เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของมารดา แต่ในขณะที่บางมลรัฐอย่างในมลรัฐมิซูรีได้กำหนดให้สิทธิการเป็นมารดาขาดลงหากพบว่ามารดามีการใช้สารภายในแปดชั่วโมงก่อนทำการคลอดและมารดาเคยได้รับการลงโทษว่าเป็นผู้เคยใช้สารและขาดการบำบัดอย่างต่อเนื่องจากสถานบำบัด

สำหรับการเข้ารับการบำบัดนั้นในมลรัฐเวสต์ เวอร์จิเนียกำหนดให้ผู้ให้บริการทางการแพทย์ต้องให้ความสำคัญแก่มารดาที่ตั้งครรภ์ในการเข้าถึงบริการก่อน เช่นเดียวกับกับในมลรัฐวิสคอนซินได้ให้ความสำคัญแก่มารดาในการเข้าร่วมการบำบัดทั้งในโปรแกรมทั่วไปและโปรแกรมเฉพาะ แต่อย่างไรก็ดีก็มีบางมลรัฐที่ไม่ได้กำหนดนโยบายให้มารดาตั้งครรภ์จำเป็นที่จะต้องได้รับการบำบัดก่อน¹³⁰

สำหรับรายละเอียดของแต่ละมลรัฐที่มีแนวนโยบายในการแก้ปัญหาดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กสามารถสรุปแนวนโยบายต่าง ๆ ได้ดังนี้¹³¹

นโยบายของแต่ละมลรัฐในการควบคุมการใช้สารของหญิงมีครรภ์							
มลรัฐ	การใช้ขณะตั้งครรภ์		การตรวจพบ		การบำบัด		
	อายุ	แพ่ง	รายงาน	ตรวจสอบ	เฉพาะกลุ่ม	มีสิทธิก่อน	รับทุน
Alabama	X					X	X
Alaska			X				
Arizona	X		X			X	
Arkansas	X		X			X	
California			X		X		
Colorado	X				X		
Connecticut					X		
Delaware						X	

¹³⁰ American College of Obstetricians and Gynecologists. Committee on Health Care for Underserved Women. Retrieved from <https://www.acog.org/clinical/clinical-guidance/committee-opinion/articles/2011/01/substance-abuse-reporting-and-pregnancy-the-role-of-the-obstetrician-gynecologist>

¹³¹ Guttmacher. Substance Use During Pregnancy. Retrieved from <https://www.guttmacher.org/state-policy/explore/substance-use-during-pregnancy>

District of Columbia	X		X			X	
Florida	X				X		X
Georgia						X	
Illinois	X		X		X	X	X
Indiana	X			X	X		
Iowa	X		X	X		X	X
Kansas						X	X
Kentucky	X		X	X	X	X	X
Louisiana	X		X	X			
Maine			X			X	
Maryland					X		
Massachusetts			X				
Michigan			X				
Minnesota	X	X	X	X	X		
Missouri	X				X	X	X
Montana			X				
Nebraska							
Nevada	X		X				
New York					X		
North Carolina					X		
North Dakota	X		X	X			
Ohio	X		X		X	X	X
Oklahoma			X			X	X
Oregon					X		
Pennsylvania			X		X		
Rhode Island	X		X	X			
South Carolina	X				X		
South Dakota	X	X	X	X			
Tennessee					X	X	X
Texas	X						

Utah	X		X			X	
Virginia	X		X		X		
Washington	X				X		
West Virginia						X	
Wisconsin	X	X	X		X	X	

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีจำนวน 23 มลรัฐและวอชิงตัน ดี.ซี. ได้กำหนดให้การใช้สารเสพติดในระหว่างตั้งครรภ์เป็นการทารุณต่อเด็กภายใต้กฎหมายอาญาในเรื่องสวัสดิภาพของเด็กและมีเพียงแค่ 3 มลรัฐเท่านั้นที่กำหนดให้เป็นความผิดของการละเมิดในกฎหมายแพ่ง

ในส่วนของการตรวจพบผู้ต้องสงสัยว่ามารดานั้นเป็นผู้ใช้สารเสพติดหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่มีจำนวน 25 มลรัฐและวอชิงตัน ดี.ซี.ที่มีความต้องการให้สถานพยาบาลต้องรายงานหากพบหญิงที่สงสัยที่อาจมีการใช้สารในระหว่างตั้งครรภ์ และอีก 8 มลรัฐมีความต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญทำการทดสอบว่าหญิงที่สงสัยมีการใช้สารเสพติดหรือไม่ในระหว่างตั้งครรภ์

ในส่วนของนโยบายการบำบัดมารดาที่ตั้งครรภ์และมีการใช้สารเสพติดหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีจำนวน 19 มลรัฐที่มีการให้ทุนสนับสนุนแก่สถานบำบัดโดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นหญิงตั้งครรภ์ และอีก 17 มลรัฐและวอชิงตัน ดี.ซี. ได้จัดให้ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์มีสิทธิได้รับการบำบัดก่อนผู้ป่วยประเภทอื่น ๆ ในขณะที่มีจำนวน 10 มลรัฐที่กำหนดให้สตรีมีครรภ์ได้รับการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติในโครงการสาธารณะที่ได้รับทุน¹³²

2.5.2.C กฎหมายประเทศสิงคโปร์ต่อการบังคับใช้เพื่อควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์

ประเทศสิงคโปร์มีการบังคับใช้กฎหมายซึ่งใกล้เคียงกับการเจตนาทำให้ทารกในครรภ์ได้รับอันตรายจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดากล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2513 ประเทศสิงคโปร์ได้ออกพระราชบัญญัติการทำแท้ง (Abortion Act 1970) ขึ้นเป็นครั้งแรก และต่อมาอีก 17 ปี ในปี พ.ศ. 2530 ได้ออกพระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์ (Termination of Pregnancy Act) ในวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2530 เพื่อเปิดให้การทำแท้งในประเทศสิงคโปร์นั้นถูกกฎหมายและเสรีมากยิ่งขึ้นซึ่งผู้หญิงทุกคนในประเทศสิงคโปร์ที่ต้องการจะทำแท้งจะสามารถเข้าถึงการทำแท้งได้ หลังจากการ

¹³² Publichealthpost. (2019). Criminalizing Pregnancy. Retrieved from <https://www.publichealthpost.org/research/criminalizing-pregnancy/>

ออกพระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์ ประเทศสิงคโปร์เป็นหนึ่งในสามของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อนุญาตให้ผู้หญิงทำแท้งได้ตามกฎหมายตามความต้องการของผู้หญิง อีกสองประเทศที่มีกฎหมายทำแท้งคือเวียดนามและกัมพูชา

พระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์ระบุว่าผู้หญิงที่ต้องการจะทำแท้งควรมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ :

1. ผู้หญิงที่ต้องการจะทำแท้งต้องเป็นพลเมืองของประเทศสิงคโปร์หรือเป็นคู่สมรสของพลเมืองสิงคโปร์
2. ผู้หญิงที่ต้องการจะทำแท้งต้องถือใบอนุญาตทำงานที่ยังใช้งานได้ หรือคู่สมรสจะต้องถือใบอนุญาตทำงานที่ใช้งานได้
3. ผู้หญิงที่ต้องการจะทำแท้งต้องเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์อย่างน้อย 4 เดือนก่อนที่จะเข้ารับการทำแท้ง

พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดถึงการมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ด้านบนนั้นเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามได้มีข้อยกเว้นที่กำหนดว่าในกรณี que ผู้หญิงไม่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ การทำแท้งในประเทศสิงคโปร์ยังคงเป็นไปได้และถูกกฎหมายถ้าการทำแท้งนั้นมีความจำเป็นเพื่อที่จะช่วยชีวิตผู้หญิงที่ตั้งครรภ์¹³³

พระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์ไม่ได้กำหนดอายุหรือมีการจำกัดอายุสำหรับผู้หญิงที่จะสามารถทำแท้งได้ และไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดว่าผู้หญิงที่เป็นผู้เยาว์ที่อายุต่ำกว่า 21 ปี จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง แต่่วนอกเหนือจากนี้ ทางกระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Health) ได้กำหนดว่าผู้หญิงที่มีความคิดที่จะทำแท้ง ก่อนที่จะได้รับการทำแท้งนั้นจะต้องผ่านการที่รับการได้รับคำปรึกษาส่วนตัว และใช้เวลา 48 ชั่วโมงหลังจากนั้นเพื่อไตร่ตรองอีกรอบก่อนตัดสินใจ สำหรับผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปีที่ยังไม่ได้แต่งงานต้องเข้ารับคำปรึกษา ก่อนที่จะเข้าทำแท้งที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Board Counselling Centre)

ผู้ใดที่ไม่เคารพพระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์จะโดนปรับสูงสุด 3,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือประมาณ 67,000 บาท หรือจำคุกสูงสุด 3 ปี หรือทั้งจำและปรับ ทั้งผู้หญิงที่ตั้งครรภ์และผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดการทำแท้งโดยไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์จะต้องโทษตามพระราชบัญญัตินี้

¹³³ วรรคที่ 3 ของพระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์ สืบค้นจาก <https://sso.agc.gov.sg/Act/TPA1974>

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์ได้กำหนดว่า “สถาบัน” คือสถานที่ ที่ได้รับอนุมัติ เช่น โรงพยาบาล บ้าน สถานที่คลอด คลินิก หรือสถาบันอื่น ๆ ที่ได้รับการอนุญาตจากรัฐมนตรี

“แพทย์ผู้ปฏิบัติที่ได้รับอนุญาต” หมายถึงแพทย์ผู้ปฏิบัติที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้เพื่อดำเนินการปฏิบัติการยุติการตั้งครรภ์

“กฎหมายเกี่ยวข้องกับการทำแท้ง” หมายถึงมาตรา 312¹³⁴, 313¹³⁵, 314¹³⁶, 315¹³⁷ ของประมวลกฎหมายอาญาสิงคโปร์

“แพทย์ผู้ปฏิบัติ” หมายถึงบุคคลที่ลงทะเบียนตามพระราชบัญญัติการลงทะเบียนการแพทย์

บทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้กำหนดว่า บุคคลที่ทำแท้งจะไม่มีคามผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งถ้าได้ยุติการตั้งครรภ์โดยแพทย์ผู้ปฏิบัติที่ได้รับอนุญาต ซึ่งการยุติการตั้งครรภ์นั้นต้องมาจากความต้องการของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์และต้องมีการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร และการยุติการตั้งครรภ์นั้นจะต้องทำในสถาบันที่ได้รับการอนุญาต

การยุติการตั้งครรภ์นั้นจะไม่สามารถทำได้ถ้าอายุครรภ์นั้นมากกว่า 24 สัปดาห์ เว้นแต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องยุติการตั้งครรภ์เพื่อที่จะช่วยชีวิตของมารดาหรือเพื่อที่จะป้องกันความอันตรายต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจของชีวิตมารดา การยุติการตั้งครรภ์จะไม่สามารถทำได้ถ้าอายุครรภ์นั้นมากกว่า 16 สัปดาห์ แต่น้อยกว่า 24 สัปดาห์ เว้นแต่แพทย์ปฏิบัติที่ได้รับอนุญาตที่เป็นผู้ทำการยุติมีคุณสมบัติการผ่าตัดหรือสูติศาสตร์ หรือมีทักษะพิเศษในการรักษาทั้งในทางปฏิบัติหรือได้ปฏิบัติในสถาบันเป็นเวลานานตามที่กำหนด¹³⁸ ดังนั้นจึงเป็นการยุติการตั้งครรภ์โดยชอบด้วยกฎหมายของประเทศสิงคโปร์

¹³⁴ มาตรา 312 กำหนดโทษสำหรับผู้ทำแท้งให้ผู้อื่นแท้ง รวมถึงในมาตรานี้คือการลงโทษผู้หญิงที่ทำให้ตัวเองแท้งด้วยเช่นกัน

¹³⁵ มาตรา 313 กำหนดโทษให้ผู้ที่ทำให้ผู้ที่ตั้งครรภ์แท้งโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ บุคคลที่ทำให้ผู้อื่นแท้ง ไม่ว่าจะผู้หญิงคนนั้นจะตั้งท้องมากกว่า 16 สัปดาห์หรือไม่ก็ตาม จะต้องถูกลงโทษด้วยการจำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และถ้าโทษจำคุกไม่ถึงตลอดชีวิตจะต้องชดใช้ค่าเสียหายด้วยเช่นกัน

¹³⁶ มาตรา 314 การที่ทำให้แท้งโดยการกระทำที่มีเจตนา ตามพระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์ ใครก็ตามที่มีเจตนาด้วยการกระทำแบบไหนก็ตามที่ทำให้ผู้หญิงตั้งครรภ์แท้ง จะต้องถูกลงโทษด้วยการจำคุกด้วยระยะเวลาสูงสุด 10 ปีและจะต้องชดใช้ค่าเสียหาย และถ้าการกระทำนี้ได้ทำลงโดยผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่ได้ให้ความยินยอมจะต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตหรือตามมาตรา 313 อย่างไรก็ตามผู้ที่กระทำผิดจะรู้หรือไม่ว่าการกระทำนั้นจะทำให้เกิดความตายก็ไม่ส่งผลกับมาตรานี้

¹³⁷ มาตรา 315 การทำลายเด็กก่อน ระหว่าง หรือหลังทันทีที่คลอด บุคคลที่มีเจตนาทำร้ายชีวิตของทารกในครรภ์ที่มีโอกาสเกิดมีชีวิต โดยการกระทำที่มีเจตนาให้ทารกในครรภ์เสียชีวิตก่อนที่จะเกิดและมีชีวิตด้วยตนเองแยกจากมารดา หรือการกระทำที่ทำให้เด็กเสียชีวิตหลังจากที่เด็กได้เกิดมาแล้ว เว้นแต่มีความจำเป็นที่จะต้องทำเพื่อช่วยชีวิตของมารดา จะต้องถูกลงโทษด้วยการจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือต้องชดใช้ค่าเสียหาย หรือทั้งสอง

¹³⁸ พระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์ 30 มีนาคม 2530 สืบค้นจาก <https://sso.agc.gov.sg/Act/TPA1974>

ในส่วนของการที่ทำให้เกิดการแท้งของทารกในครรภ์ และการที่ทำให้ทารกในครรภ์ได้รับบาดเจ็บ มาตรา 312 ของประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใดที่ทำให้ผู้หญิงแท้งจะถูกลงโทษด้วยการจำคุกเป็นระยะเวลาสูงสุด 3 ปี หรือต้องชดใช้ค่าเสียหาย หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 312 นี้ยังได้กำหนดอีกว่า ผู้ใดที่ทำให้ผู้หญิงแท้งจะถูกลงโทษด้วยการจำคุกเป็นระยะเวลาสูงสุด 7 ปีและต้องชดใช้ค่าเสียหาย ถ้าอายุทารกในครรภ์นั้น 16 สัปดาห์หรือมากกว่านับจากวันแรกของการมีประจำเดือนปกติครั้งสุดท้ายของหญิงมีครรภ์จนถึงสิ้นสัปดาห์ที่ 24 หรือสิ้นสัปดาห์ระหว่างสัปดาห์ที่ 16 ถึง 24 แล้วแต่กรณี หรือระยะเวลาของการตั้งครรภ์ซึ่งอาจถูกตรวจโดยคลินิก

จึงอาจพิจารณาได้ว่าการที่มารดาที่ทำให้ตนเองแท้งทารกในครรภ์นั้นต้องได้รับโทษตามมาตรา 312 ของประมวลอาญานี้ด้วย¹³⁹ แม้จะมีการวิจยมากมายแต่ไม่มีข้อมูลที่บ่งบอกว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณเท่าใดถึงจะเป็นระดับที่ปลอดภัยกับทารกระหว่างตั้งครรภ์ อย่างไรก็ตามมีความเห็นเป็นหนึ่งเดียวกันว่าสตรีมีครรภ์นั้นควรงดดื่มหรือดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณต่ำเท่านั้น ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์อาจถือเป็นเหตุหนึ่งในฐานความผิดตามมาตรา 312 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์ได้

ถึงแม้ว่าประเทศสิงคโปร์จะมีกฎหมายคุ้มครองให้ผู้หญิงที่ต้องการทำแท้ง สามารถทำแท้งได้แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายได้กำหนดอย่างชัดเจนว่าผู้หญิงที่ต้องการทำแท้งจะต้องทำแท้งที่สถาบันที่ได้รับการอนุมัติเท่านั้น และขั้นตอนการทำแท้งจะต้องทำโดยแพทย์ผู้ปฏิบัติที่ได้รับอนุญาตเท่านั้นถึงจะถือว่าเป็นการทำแท้งที่ถูกกฎหมายตามพระราชบัญญัติการยุติการตั้งครรภ์ และไม่ต้องรับโทษตามมาตราที่กำหนดตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์

มาตรา 312 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์ กำหนดโทษกับบุคคลรวมถึงผู้ที่ตั้งครรภ์เองด้วยที่ทำแท้งโดยใช้ความรุนแรง หรือการบังคับให้ทำแท้งโดยปราศจากเจตนาที่จะช่วยชีวิตของมารดาที่ตั้งครรภ์ และมาตรานี้มีจุดประสงค์ที่จะลงโทษผู้ที่ทนายเพื่อบังคับให้แท้งเอง นอกจากนี้มาตรา 315 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์มีจุดประสงค์ที่จะลงโทษผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตของทารกในครรภ์ที่อาจจะมีการพัฒนาอย่างเต็มที่หรือไม่ก็ตาม อย่างไรก็ตามบุคคลนั้นจะไม่มีผิดเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำที่ทำให้ชีวิตของเด็กทารกสิ้นสุดลงนั้นไม่ได้กระทำโดยสุจริต หรือด้วยเหตุที่จะต้องช่วยชีวิตของมารดาที่ตั้งครรภ์ การที่มารดา

¹³⁹ มาตรา 312 ประมวลกฎหมายอาญา สืบค้นจาก <https://sso.agc.gov.sg/Act/PC1871?Provids=pr312->

ดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากโดยที่รู้ถึงผลเสียของการดื่มที่ส่งถึงทารกในครรภ์ และต่อมาทำให้เด็กทารกนั้นเสียชีวิต มารดาสามารถถูกลงโทษตามมาตรา 312 และ 315 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์ถึงแม้สองมาตรานี้ไม่ได้กล่าวถึงการดื่มแอลกอฮอล์โดยตรง

2.6 งานวิจัย คำพิพากษาและบทความที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานวิชาการ ผู้วิจัยพบว่าในประเทศไทยมีงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทารกในครรภ์มารดา สิทธิและความคุ้มครอง¹⁴⁰ โดยได้มีการศึกษาและวิเคราะห์ถึงสิทธิของทารกในครรภ์มารดานับตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งคลอด โดยเริ่มตั้งแต่สิทธิของทารกในครรภ์มารดาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 15 วรรค 2 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ให้ทารกในครรภ์มารดามีสิทธิต่าง ๆ ได้หากภายหลังได้คลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และการคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญา ตลอดไปจนถึงประเด็นความขัดกันของสิทธิทารกในครรภ์มารดากับเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกายของหญิงมีครรภ์เกี่ยวกับการทำแท้ง หรือในกรณีการจำกัดเสรีภาพของหญิงมีครรภ์ที่ประพฤติดนในลักษณะที่จะเป็นผลเสียต่อสุขภาพทารกในครรภ์

โดยกล่าวว่าตามกฎหมาย สภากงคุดคลยอมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก การให้ความคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์มารดาก่อนคลอดนั้นเป็นการให้สิทธิตามกฎหมายแต่ไม่ถือว่าทารกในครรภ์มารดามีสภาพบุคคล ซึ่งการคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์มารดานั้นตามกฎหมายแบ่งได้เป็นสองประการ คือ การคุ้มครองตามหลักคลอดมีชีวิต คือ ทารกจะต้องมีสภาพบุคคลก่อนกฎหมายจึงจะมีผลย้อนหลังไปตั้งแต่อยู่ในครรภ์และการคุ้มครองสิทธิของทารกตั้งแต่อยู่ในครรภ์โดยไม่คำนึงว่าทารกในครรภ์จะคลอดออกมามีชีวิตหรือไม่ ซึ่งยังเป็นที่ยกเถียงกัน

นอกจากนี้มีการเสนอให้รัฐส่งเสริมสุขภาพของหญิงมีครรภ์และทารกในครรภ์ เช่น ช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว การตั้งครรภ์และการดูแลตัวเองและทารกในครรภ์ มีสวัสดิการช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์ ส่วนในกรณีที่หญิงตั้งครรภ์กระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทารกในครรภ์ของตน เช่น มารดาจงใจจะทำให้ลูกในครรภ์พิการเพื่อนำไปขอราน หรือทำให้แท้ง หรือเสพสารเสพติดซึ่งที่รู้ว่าจะส่งผลให้เกิดอันตรายต่อเด็กในครรภ์ ควรมีมาตรการทางกฎหมายมาควบคุมโดยนำเสนอมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

มาตรการตามพระราชบัญญัตินี้ควรที่จะถูกนำมาปรับใช้กับหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ได้จะเหมาะสม ในพระราชบัญญัตินี้นิยามคำว่า “เด็ก หมายความว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

¹⁴⁰ สมปรรณนา หลังนาคทารก. (2552). *ทารกในครรภ์มารดา: สิทธิและความคุ้มครอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

บริบูรณ์...” เพราะฉะนั้นความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงครอบคลุมเฉพาะเด็กที่มีสภาพบุคคลแล้วเท่านั้นไม่สามารถใช้คุ้มครองทารกในครรภ์มารดาได้ จึงเกิดเป็นช่องว่างสำหรับการใช้เครื่องมือทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองทารกในครรภ์ ในมาตรา 43 อาจถูกเพิ่มเติมเป็นวรรค 4 ว่า “ถ้าหญิงมีครรภ์ตั้งใจหรือละเลยไม่นำพา ประพฤติตนในทางที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ หรือพัฒนาการของทารกในครรภ์อย่างมาก และมีเหตุที่ควรเชื่อได้ว่าหญิงมีครรภ์จะประพฤตินั้นต่อไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 หรือพนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลมาตรา 5 เพื่อออกคำสั่งมิให้กระทำการดังกล่าวโดยกำหนดมาตรการควบคุมความประพฤติ หรือส่งตัวหญิงนั้นเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประโยชน์และสุขภาพของหญิงมีครรภ์และทารกในครรภ์เป็นสำคัญ และให้นำบทบัญญัติมาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 25 (3) และ (4) และมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้ในกรณีความประพฤติของหญิงมีต่อทารกในครรภ์มารดาโดยอนุโลม” ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิทารกในครรภ์มารดาผ่านการควบคุมพฤติกรรมของมารดา

ในส่วนของผลงานวิชาการในต่างประเทศ ประเทศสหรัฐอเมริกา การให้บริการแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์¹⁴¹ สถานการณ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยหญิงตั้งครรภ์มีความซับซ้อนมากขึ้น ปัจจุบันในสหรัฐอเมริกาไม่มี กฎหมายรัฐบาลกลาง (Federal Laws) ที่จำกัดการใช้แอลกอฮอล์ในหญิงตั้งครรภ์ ในขณะที่บางมลรัฐในอเมริกามีกฎหมาย ข้อบังคับหรือการกำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับการใช้แอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์เป็นการเฉพาะ

ตามที่สถาบันแห่งชาติเกี่ยวกับการละเมิดจากการใช้แอลกอฮอล์และโรคพิษสุราเรื้อรัง (The National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism: NIAAA) ข้อมูลปี 2559 ระบุว่ารัฐต่อไปนี้มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่อาจกำหนดการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยหญิงตั้งครรภ์เป็นรูปแบบการล่วงละเมิดเด็ก ได้แก่ Alabama, Arizona, Colorado, Florida, Georgia, Illinois, Indiana, Kentucky, Massachusetts, Maine, North Dakota, Nevada, Oklahoma, Rhode Island, South Carolina, South Dakota, Texas, Utah, Virginia และ Wisconsin

โดยบทบัญญัติกฎหมายในรัฐเหล่านี้กล่าวว่า ผู้หญิงที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์อาจต้องเสียค่าใช้จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยการทารุณกรรมเด็ก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้น ๆ ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่จะมีเหตุผลทางกฎหมายสำหรับผู้ที่ไม่ยอมหยุดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทลงโทษรวมถึงค่าปรับและเวลาในการจำคุกจะแตกต่างกันไปในแต่ละกรณีในแต่ละรัฐ อย่างไรก็ตาม

¹⁴¹ Editorial Staff. (2019). Serving Alcohol to Pregnant Women, ALCOHOL.ORG: An American Addiction Centers Resource. Retrieved from <https://www.alcohol.org/laws/serving-alcohol-to-pregnant-women/#federal-laws>

ตามบุคคลที่ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานประกอบการเมื่ออาชีพควรตระหนักถึงความรับผิดชอบทางกฎหมายใด ๆ ที่เกี่ยวกับการให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับหญิงตั้งครรภ์ นักธุรกิจควรตระหนักถึงความสำคัญทางกฎหมายและข้อกำหนดภายในรัฐของตน

ในอีกหนึ่งประเทศที่มีการกล่าวถึงสิทธิของทารกในครรภ์มารดา คือ ประเทศอังกฤษ ปรากฏในคดีที่น่าสนใจเกี่ยวกับการที่มารดาดื่มแอลกอฮอล์ Case No: C3/2014/0775¹⁴² ความว่ามารดาให้กำเนิดทารกคนหนึ่ง โดยที่ทารกคนดังกล่าวเกิดมาก็เป็นโรค Fetal alcohol spectrum disorder (FASD) ซึ่งมีอาการต่าง ๆ เช่น ระบบประสาทถูกทำลาย โครงหน้าไม่สมส่วน เจริญเติบโตช้า เป็นต้น เพราะระหว่างที่ตั้งครรภ์อยู่นั้นแม่ของเด็กดื่มเหล้าในปริมาณมาก โดยมีรายงานว่าแม่เด็กดื่มเบียร์วันละ 8 กระป๋องและวอดก้าอีกวันละครึ่งขวดระหว่างมีครรภ์

เด็กจึงออกมาที่มีความผิดปกติ มูลนิธิต้องการช่วยเด็กด้วยการเรียกชดเชยจากหน่วยงานชดเชยความเสียหายทางอาญา (Criminal Injuries Compensation Authority หรือ CICA) ให้กับเด็ก โดยจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเด็กเป็นเหยื่อของการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญา ความผิดทางอาญาที่มูลนิธิใช้ต่อสู้คดี คือ โทษฐานการให้สารพิษหรือสิ่งอันตรายต่อ "บุคคลอื่น (any other person)" ในคดีดังกล่าว ไม่มีการโต้แย้งเรื่องความเป็นสารพิษหรือสารอันตรายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีประเด็นอย่างเดียวกันก็คือทารก ตอนที่อยู่ในครรภ์ เป็น "บุคคลอื่น" ตามความหมายของกฎหมายหรือไม่

ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ของอังกฤษ ตัดสินว่า **ทารกในครรภ์ดังกล่าวยังไม่เป็นบุคคลอื่นตามนิยามทางกฎหมาย** เพราะยังไม่มีดำรงอยู่แยกต่างหากจากมารดา (separate existence) ดังนั้น ก็ไม่ใช่ "บุคคล" ตามกฎหมาย ทารกในครรภ์จึง**ไม่เป็น**เหยื่อของความผิดอาญาแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี สิ่งที่น่าสนใจคือ ศาลอังกฤษยอมรับอีกครั้งว่า ทารกในครรภ์ (foetus in vitro) เป็นสิ่งมีชีวิตที่แยกต่างหากจากมารดา (separate organism) และไม่ใช่ส่วนหนึ่งของร่างกายมารดาแต่อย่างใด นอกจากนี้ศาลยังได้ให้เหตุผลเพื่อแยกคดีนี้ออกจากคดีคลาสสิกสมัยก่อน คือ การที่มารดาเด็กถูกแทงเข้าที่ท้องเป็นผลให้ต้องคลอดก่อนกำหนด และเมื่อคลอดก่อนกำหนดออกมาแล้ว เด็กมีอายุอยู่ได้อีกไม่กี่เดือนก็ตายนั่น ผู้ที่ทำร้ายร่างกายมารดา มีความผิดฐานทำให้ "ผู้อื่น" ตายโดยไม่เจตนา (manslaughter) กล่าวคือ **เด็กในที่นี้เป็น "ผู้อื่น" ได้**

¹⁴² In the Court of Appeal (Civil Division) On Appeal from the Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber) JR1201/2011 CP (A Child) V. First-tier Tribunal (Criminal Injuries Compensation)

โดยศาลให้เหตุผลว่า สองคดีนี้แตกต่างกัน กล่าวคือ ในคดีแรกทาร์กนั้น ทาร์กคลอดและอยู่รอดเป็นทาร์กแล้ว ในกรณีเช่นนี้ การแทงดังกล่าวไม่ได้มีผลกับร่างกายของมารดาอย่างเดียว แต่ยังมีผลกับ "สิ่งมีชีวิตที่แยกต่างหาก" ด้วย เมื่อต่อมาสิ่งมีชีวิตนั้นได้มีสภาพบุคคลขึ้นและต่อมาเกิดผลคือเด็กตายลงด้วยเหตุของการแทงนั้น จึงเป็นการทำให้ผู้อื่นตายโดยไม่เจตนาได้ และด้วยเหตุผลนี้ไม่ว่าตอนแทงผู้แทงจะคิดอยากฆ่าทาร์กหรือไม่ ก็ไม่ถือว่ามีเจตนาได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าคดีการแทงนี้ องค์ประกอบในจิตใจ (mens rea) ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกับองค์ประกอบด้านการกระทำ (actus reus) เนื่องจากการจะครบองค์ประกอบเป็นความผิดฐานนี้ได้ ต้องเกิดความตายก่อน ดังนั้นจึงเป็นแค่ข้อยกเว้นของหลักทั่วไปที่ว่า เจตนาทางจิตใจกับการกระทำต้องเกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กัน

เมื่อนำหลักการเช่นนี้มาวิเคราะห์กับคดีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว พบได้ว่าคดีดังกล่าวนี้เป็นคนละสถานการณ์กัน เพราะความผิดจากการใช้สารพิษกับบุคคลอื่นนั้น ไม่ได้ต้องการให้เกิดผลอะไรเป็นพิเศษ แค่ใช้สารพิษก็ผิดทันที ไม่ต้องรอผลเกิดแต่อย่างใด จึงเข้ากรณีปกติที่เจตนาต้องเกิดพร้อมการกระทำ เมื่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กระทำขึ้นตอนที่มึนครรั และทาร์กในครรัก็ยังไม่มีความรู้สึก แสดงว่าการดื่มเหล้ายังไม่เป็นความผิดต่อทาร์กในครรัแต่อย่างใด นอกจากนี้ศาลในประเทศอังกฤษยังได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า มารดาไม่ได้มีหน้าที่ระมัดระวัง (duty of care) ตามกฎหมายในทางละเมิดต่อทาร์ก ดังจะเห็นได้จากการที่ มารดาสามารถเลือกวิธีคลอดทาร์กอย่างไรก็ได้ ไม่จำเป็นต้องผ่าตัดออกอย่างเดียว แม้การผ่าตัดในบางกรณีจะปลอดภัยกับเด็กมากกว่าก็ตาม ดังนั้นทาร์กคนดังกล่าวจึงไม่มีสิทธิได้รับค่าชดเชยจากกองทุนแต่อย่างใด

จะเห็นได้ว่าจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งบทนิยามในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย ได้แก่ สิทธิ ทาร์ก สภาพบุคคล เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทบัญญัติกฎหมายทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงตลอดถึงงานวิจัย วิทยานิพนธ์และบทความวิชาการต่าง ๆ ยังไม่ปรากฏมาตรการทางกฎหมายที่สามารถบังคับใช้ได้จริงต่อประเด็นวิจัยเป็นการเฉพาะอย่างแท้จริง มีเพียงนโยบายสาธารณะสุข การรณรงค์เพื่อให้ยุทธศาสตร์ชาติบังเกิดผล และบทกฎหมายที่ใกล้เคียง เช่น การทำแท้งโดยผิดกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ หรือการคุ้มครองสิทธิของทาร์กยังคงยึดโยงอยู่กับสภาพบุคคลเท่านั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลผ่านปัญหาที่มีอยู่ ผลสำรวจความเห็นของประชาชนและพื้นฐานกฎหมายที่เกิดข้อบกพร่องเพื่อหาทางแก้ไขดังปรากฏในส่วนถัดไปของงานวิจัยชิ้นนี้

บทที่ 3

ผลสำรวจความรู้และความเข้าใจของประชาชนต่อประเด็นการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.1 วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการสำรวจ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร รวบรวมเอกสาร และกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการวิจัย โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการต่าง ๆ ในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาไม่ว่าจะเป็นกฎหมายภายในประเทศ (Domestic Law) ที่มีการบังคับใช้อยู่แล้วหรืออยู่ในรูปแบบของร่างกฎหมาย และข้อเสนอแนะทางกฎหมายอื่น ๆ พร้อมทั้งศึกษาในกฎหมายต่างประเทศ (Foreign Law) และกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) เพื่อค้นหามาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาที่เหมาะสมมาปรับใช้กับสถานการณ์ในประเทศไทย

นอกเหนือไปจากการวิจัยเอกสารในข้างต้นแล้ว การจะค้นหามาตรการทางกฎหมายดังกล่าวที่เหมาะสมมาปรับใช้กับสถานการณ์ในประเทศไทยจำเป็นต้องนำเครื่องมือสำรวจความคิดเห็นและความรับรู้ของประชาชนมาใช้เป็นส่วนสำคัญเพื่อกำหนดแนวทางในการผลักดันความสำเร็จตามประเด็นวิจัยโดยผ่านการเก็บแบบสอบถามและการเข้าสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมด้วยกับการวิจัยเอกสาร เพื่อสำรวจความรู้รวมถึงความคิดเห็นของ สตรี บุคคลทั่วไป ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข บุคลากรทางการแพทย์ และนักกฎหมายในเรื่องการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าวของมารดาและการคุ้มครองสิทธิทารกที่ได้รับผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ ในพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจความคิดเห็นทางกฎหมาย ความเป็นไปได้และผลกระทบจากมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว โดยแบ่งกลุ่มสำรวจออกเป็น 3 กลุ่มจำแนกตามพื้นที่ กลุ่มอายุและกลุ่มอาชีพ โดยจะนำผลข้อมูลที่ได้โดยวิธีการทางสถิติมาพัฒนาเพื่อประมวลผลความรู้ของประชาชน ความเข้าใจและการยอมรับต่อมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว นำการวัดผลดังกล่าวไปสู่ข้อเสนอเชิงรูปแบบและแนวทางในความรับผิดชอบต่อประเด็นปัญหาดังกล่าวต่อไปในรูปแบบของการจัดเวทีเสวนาวิชาการ (Academic Seminar) และการทดสอบ ทดลองบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวเสมือนจริงต่อกลุ่มปิดและนำมาประมวลผลและเผยแพร่เป็นผลงานวิชาการตีพิมพ์ต่อไป

3.2 พื้นที่ดำเนินการ

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วไปโดยแบ่งเป็นกลุ่มช่วงอายุในพื้นที่จังหวัดสงขลาและกระบี่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดโควตาของสัดส่วนขนาดตัวอย่างในกลุ่มย่อย (Subgroup) ไว้ล่วงหน้า โดยใช้องค์ประกอบหรือคุณลักษณะของประชากรเป็นเครื่องกำหนด และแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับ องค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ เครือข่ายองค์กรงดเหล้า นักกฎหมายและนักวิชาการด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องโดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในพื้นที่ที่สามารถเก็บข้อมูลได้ครอบคลุมตามงบประมาณและระยะเวลาที่กำหนด

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดแรก ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ความคิดเห็นทางกฎหมาย ความเป็นไปได้และผลกระทบจากมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา และชุดที่สอง คือชุดคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (Questions for in depth Interview) โดยเนื้อหาของบทสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นคำถามทั่วไป และคำถามที่จำแนกตามประเภทบุคคล ในส่วนของแบบสอบถามและคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ปรากฏดังเอกสารในภาคผนวก

3.4 ขั้นตอนการดำเนินงานหรือทำการวิจัย

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัดเพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและผลกระทบจากมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายมหาชน และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวแปรอิสระ คือ กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบต่าง ๆ

2) กำหนดแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปโดยแบ่งเป็นกลุ่มช่วงอายุในพื้นที่จังหวัดดังกล่าว รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 คน และเป็นทั้งแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บขึ้นมาใหม่เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การวิจัยโดยเฉพาะ และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีผู้เก็บหรือรวบรวมไว้ก่อนแล้ว เพียงแต่นักวิจัยนำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาใหม่ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เช่น หนังสือ รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นต้น

3) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงสัดส่วนองค์ประกอบของประชากร โดยผู้วิจัยกำหนดโควตาของสัดส่วนขนาดตัวอย่างในกลุ่มย่อย (Subgroup) ไว้ล่วงหน้า โดยใช้องค์ประกอบหรือคุณลักษณะของประชากรเป็นเครื่องกำหนด

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จะใช้เป็นการสัมภาษณ์สำหรับองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ เครือข่ายองค์กรงดเหล้า นักกฎหมายและนักวิชาการด้านสุขภาพมารดาและเด็กที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น รวมทั้งสิ้น 30 คนและการตอบแบบสอบถามสำหรับประชาชนทั่วไปโดยแบ่งเป็นกลุ่มช่วงอายุในสามพื้นที่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 คน

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 จะถูกวิเคราะห์และนำเสนอให้เห็นว่ามาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในลักษณะต่าง ๆ ในต่างประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมาย (Legal Enforcement) มีวิธีการควบคุมอย่างไร มีความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง และในปัจจุบันประเทศไทยมีหลักการอะไรในการควบคุม โดยการศึกษาจากกฎหมายต่างประเทศจะทำให้ทราบถึงการนำมาปรับใช้ในประเทศไทยว่าจะมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยหรือไม่ มีข้อดีข้อเสียอย่างไร รวมถึงการพัฒนามาตรการที่มีอยู่ให้มีการบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 จะดำเนินการวิเคราะห์โดยนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ซึ่งจะมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และส่วนที่เป็นความคิดเห็นกับข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ ซึ่งจะเสนอให้เห็นในลักษณะของร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นสำคัญ ซึ่งจะได้นำส่วนที่ 2 นี้มาสนับสนุนและเสนอแนะการวิจัยในส่วนที่ 1 ต่อไป

3.5 การกำกับติดตามและการประเมินติดตามภายใน

ผู้วิจัยรับผิดชอบโครงการซึ่งเป็นผู้ติดตามโครงการ โดยดำเนินการติดตามโครงการตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการจนกว่าโครงการนั้นจะสิ้นสุด ในส่วนของการประเมินผลก่อนดำเนินโครงการ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลโครงการเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเพื่อเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการฯ พิจารณานุมัติโครงการ

ในส่วนของการประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลโครงการโดยการประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด และในส่วนของการประเมินผลสิ้นสุดโครงการ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการซึ่งเป็นการสรุปผลของการวิจัย

3.6 ผลการสำรวจโดยแบบสอบถาม

ผลการศึกษาเรื่องความรับรู้ของประชาชนต่อมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาใช้วิธีออกแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วโดยเก็บข้อมูล 150 ชุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยวิธีทางสถิติ มีการศึกษาที่สามารถอธิบายได้ ดังนี้

3.6.1 ผลการศึกษาข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
แพทย์	13	8.67
บุคลากรทางการแพทย์	45	30
หญิงตั้งครรภ์	17	11.33
หญิงที่เคยตั้งครรภ์	24	16
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	13	8.67
นักศึกษาและบุคคลทั่วไป	38	25.33
รวม	150	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบุคลากรทางการแพทย์ ร้อยละ 30 นักศึกษาและบุคคลทั่วไปร้อยละ 25.33 หญิงที่เคยตั้งครรภ์ ร้อยละ 16 หญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ 11.33 และน้อยที่สุดคือ แพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 8.67

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	34	22.67
หญิง	116	77.33
รวม	100	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.33 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 22.67

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
10-19 ปี	0	0
20-29 ปี	55	36.67
30-39 ปี	45	30
40-49 ปี	42	28
50-60 ปี	8	5.33
รวม	100	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมาคือ อายุในช่วง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 อายุในช่วง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 28 อายุในช่วง 50-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.33 ตามลำดับ และไม่มีอายุในช่วง 10-19 ปี

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	5	3.33

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้น	6	4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6	4
ปวช.	2	1.34
ปวส.	11	7.33
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	113	75.33
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	7	4.67
ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	0	0
รวม	150	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 75.33 รองลงมาคือระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 7.33 ระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 4.67 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 4 ซึ่งมีค่าเท่ากับในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 4 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3.33 ระดับปวช. คิดเป็นร้อยละ 1.34 และระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	21	14
10,000-15,000 บาท	45	30
15,001-20,000 บาท	6	4
20,001-25,000 บาท	10	6.67
25,001-30,000 บาท	13	8.67
30,001-35,000 บาท	23	15.33
35,001-40,000 บาท	11	7.33
40,001-45,000 บาท	8	5.33
45,001-50,000 บาท	3	2
50,001 บาทขึ้นไป	10	6.67
รวม	100	100

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือ รายได้ 30,001-35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.33 รายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14 รายได้ 25,001-30,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 8.67 รายได้ 35,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.33 20,001-25,000 บาท, 50,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ รายได้ 40,001-45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.33 รายได้ 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4 รายได้ 45,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	116	77.33
คริสต์	2	1.34
อิสลาม	32	21.33
อื่น ๆ	0	0
รวม	100	100

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 77.33 นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 21.33 นับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 1.34 ศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 0

3.6.2 ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 7 แสดงความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยแสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ	ความคิดเห็นทั่วไป	ความคิดเห็น		ใช่ ร้อยละ	ไม่ใช่ ร้อยละ	ความคิดเห็น
		ใช่	ไม่ใช่			
1	ท่านบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้งใช่หรือไม่	44	106	29.33	70.66	ไม่ใช่

ลำดับ	ความคิดเห็นทั่วไป	ความคิดเห็น		ใช่ ร้อยละ	ไม่ใช่ ร้อยละ	ความ คิดเห็น
		ใช่	ไม่ใช่			
2	ท่านเคยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ตั้งครรภ์หรือไม่ (เฉพาะหญิงตั้งครรภ์หรือผ่านการตั้งครรภ์แล้ว)	0	150	0	100	ไม่ใช่
3	ท่านเคยพบเห็นหญิงที่กำลังตั้งครรภ์อยู่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่	46	97	30.66	69.33	ไม่ใช่
4	ท่านทราบหรือไม่ว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ตั้งครรภ์อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์	149	1	99.33	0.66	ใช่
5	ท่านเห็นว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาบังคับใช้ในประเด็นนี้หรือไม่	119	31	79.33	20.66	ใช่
6	ท่านทราบหรือไม่ว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะส่งผลกระทบต่อ พัฒนาการของทารกในครรภ์ เช่น การเรียนรู้ การจดจำ และสมาธิสั้น	143	7	95.33	4.66	ใช่
7	ท่านทราบหรือไม่ว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของทารกในครรภ์ เช่น น้ำหนักแรกเกิดน้อย สมองมีขนาดเล็กกว่าปกติ หัวใจผิดปกติ และการเจริญเติบโตของแขนขาผิดปกติ	138	12	92	8	ใช่
8	ท่านเห็นว่ากรณีที่หญิงตั้งครรภ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัวใช่หรือไม่	128	22	85.33	14.66	ใช่

ลำดับ	ความคิดเห็นทั่วไป	ความคิดเห็น		ใช่ ร้อยละ	ไม่ใช่ ร้อยละ	ความ คิดเห็น
		ใช่	ไม่ใช่			
9	ท่านเห็นว่าการรณรงค์เกี่ยวกับผลเสียในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์ในปัจจุบันมีเพียงพอใช่หรือไม่	61	89	40.66	59.33	ไม่ใช่
10	ท่านเห็นว่าปริมาณของร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อการอัตราการบริโภคเครื่องดื่มของมารดาใช่หรือไม่	72	78	48	52	ไม่ใช่

จากตารางที่ 7 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 70.66 ผู้ตอบแบบสอบถามเฉพาะกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และหญิงที่เคยตั้งครรภ์ทั้งหมดไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 100 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยพบเห็นหญิงที่กำลังตั้งครรภ์อยู่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 69.33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 99.33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาบังคับใช้กรณีเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 79.33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของทารกในครรภ์ เช่น การเรียนรู้ การจดจำ และสมาธิสั้น มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 95.33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของทารกในครรภ์ เช่น น้ำหนักแรกเกิดน้อย สมอมีขนาดเล็กกว่าปกติ หัวใจผิดปกติ และการเจริญเติบโตของแขนขาผิดปกติ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 92 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าการที่หญิงตั้งครรภ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 85.33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าการรณรงค์เกี่ยวกับผลเสียในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์ในปัจจุบันมีไม่เพียงพอ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 59.33

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าปริมาณของร้านขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์มีผลต่อการอัตราการบริโภคเครื่องดื่มของมารดา มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่ โดยมีค่าเป็นร้อยละ 52

3.6.3 ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นด้านกฎหมายตามระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)

ลำดับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา	ระดับความพึงพอใจ(%)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
11	ท่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายมากน้อยเพียงใด	4	18	64	8.67	5.33	3.07	0.79	ปานกลาง
12	ท่านทราบถึงกฎหมายมากน้อยเพียงใดในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของเด็กทารกมากน้อยเพียงใด	2	16	55.33	18	8.67	2.85	0.86	ปานกลาง
13	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดว่ากฎหมายที่มีอยู่ในขณะนี้ เพียงพอต่อ	5.33	20.67	39.33	27.33	7.33	2.89	0.99	ปานกลาง

ลำดับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา	ระดับความพึงพอใจ(%)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	การคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์								
14	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดว่าการมีมาตรการทางกฎหมายออกมาควบคุมจะทำให้ปริมาณหญิงตั้งครรภ์ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดน้อยลง	12.67	40.67	34	10	2.67	3.67	0.93	มาก
15	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดที่จะมีบทลงโทษเกี่ยวกับมารดาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์	15.33	38.67	33.33	9.33	3.33	3.53	0.97	มาก

ลำดับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา	ระดับความพึงพอใจ(%)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
16	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดที่จะมีบทลงโทษสำหรับความผิดพยายามทำแท้งด้วยวิธีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	27.33	32.67	30	6	4	3.73	1.05	มาก
17	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองทารกเกิดมาผิดปกติจากการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์	22	40.67	30.67	3.33	3.33	3.75	0.94	มาก
18	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิทธิส่วนบุคคล	8.67	24	44.67	14	8.67	3.06	1.03	ปานกลาง

ลำดับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา	ระดับความพึงพอใจ(%)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ตามรัฐธรรมนูญของหญิงตั้งครรภ์								
19	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดว่าการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ตั้งครรภ์ถือเป็นการละเมิดสิทธิของทารกในครรภ์	19.33	39.33	37.33	4	2	3.76	0.88	มาก
20	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีการฟ้องร้องมารดาโดยบุคคลผู้มีส่วนได้เสียของทารกแม้ทารกยังไม่มีสภาพบุคคล	16	35.33	28.67	14.67	5.33	3.42	1.08	มาก

ลำดับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา	ระดับความพึงพอใจ(%)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
21	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดในการที่ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอถอนอำนาจปกครองของมารดา เนื่องจากเป็นเหตุทำให้ทารกพิการ ทุพพลภาพ	14	40	26.67	16	3.33	3.45	1.02	มาก
22	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีกฎหมายออกมากำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์	22	37.33	27.33	8	5.33	3.63	1.07	มาก
23	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีการเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบผู้ประกอบการในการจำหน่าย	23.33	38.67	26.67	6	5.33	3.68	1.06	มาก

ลำดับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา	ระดับความพึงพอใจ(%)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์								
24	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีการเพิ่มหน้าที่ให้แก่ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการสอบถามทุกครั้งเมื่อมีหญิงที่สงสัยว่าอาจตั้งครรภ์	22.67	34.67	28	10	4.67	3.61	1.08	มาก
25	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด ที่คิดว่าควรมีหน่วยงานเข้ามาดูแลมารดาที่มีพฤติกรรมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์หรือไม่	20.67	45.33	28.67	4	1.33	3.80	0.85	มาก

ลำดับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา	ระดับความพึงพอใจ(%)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
26	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีมาตรการกำหนดหน้าที่ของแพทย์ในการตรวจสอบและวัดระดับแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์	13.33	39.33	32.67	5.33	3.33	3.66	0.96	มาก
27	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด ความเห็นอย่างไร หากมีการกำหนดบทลงโทษแก่แพทย์ที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการวัดระดับแอลกอฮอล์ให้แก่หญิงตั้งครรภ์	10.67	21.33	42.67	18.67	6.67	3.10	1.01	ปานกลาง

ลำดับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา	ระดับความพึงพอใจ(%)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
28	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดในกรณีที่ได้กพิการจากการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถฟ้องมารดาโดยคดีดังกล่าวไม่เป็นคดีอุทลุม(คดีอุทลุมคือ คดีที่บุคคลจะฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่ง หรือคดีอาญามีได้)	16.67	28	43.33	8.67	3.33	3.46	0.98	ปานกลาง
29	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดที่จะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ให้มีความเข้มงวดกว่านี้ในประเด็นการ	26	38.67	29.33	4	2	3.83	0.93	มาก

ลำดับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา	ระดับความพึงพอใจ(%)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำหน่ายแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์								
30	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดที่จะเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในการติดตามดูแลมารดาในขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด	23.33	46	22	6	2.67	3.81	0.95	มาก

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.07 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 ผู้ตอบแบบสอบถามทราบถึงกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของเด็กทารก อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.86 กฎหมายที่มีอยู่ในขณะนี้เพียงพอต่อการคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 การมีมาตรการทางกฎหมายออกมาควบคุมจะทำให้ปริมาณหญิงตั้งครรภ์ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดน้อยลง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 การมีบทลงโทษ

เกี่ยวกับมารดาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 การมีบทลงโทษสำหรับความผิดพยายามทำแท้งด้วยวิธีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.73 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 การมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองทารกเกิดมาผิดปกติจากการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิทธิส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญของหญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.06 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 การที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์ ถือเป็นการละเมิดสิทธิของทารกในครรภ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 การฟ้องร้องมารดาโดยบุคคลผู้มีส่วนได้เสียของทารก แม้ทารกยังไม่มีสภาพบุคคล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 การที่ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอถอนอำนาจปกครองของมารดา เนื่องจากเป็นเหตุทำให้ทารกพิการ ทูพพลภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 หากมีกฎหมายออกมากำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 หากมีการเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบผู้ประกอบการในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 หากมีการเพิ่มหน้าที่ให้แก่ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการสอบถามทุกครั้งเมื่อมีหญิงที่สงสัยว่าอาจตั้งครรภ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 การมีหน่วยงานเข้ามาดูแลมารดาที่มีพฤติกรรมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 หากมีมาตรการกำหนดหน้าที่ของแพทย์ในการตรวจสอบ และวัดระดับแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 หากมีการกำหนดบทลงโทษแก่แพทย์ที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการวัดระดับแอลกอฮอล์ให้แก่หญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 กรณีที่เด็กพิการจากการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถฟ้องมารดาโดยคดีดังกล่าวไม่เป็นคดีอุทลุม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 การแก้ไขพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ให้มีความเข้มงวดกว่านี้ในประเด็นการจำหน่ายแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 การเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในการติดตามดูแลมารดาในขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95

3.6.4 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นในการมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์

การวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นในการมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ จากจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 100 ชุด มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดทั้งหมด 55 คน คิดเป็นร้อยละ 55 โดยเห็นด้วยและแสดงความคิดเห็น 50 คน ไม่เห็นด้วยและมีความเห็น 5 คน

ตารางที่ 9 แสดงความถี่ของข้อคิดเห็นที่เห็นด้วยในการมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ จำนวน 50 คน

ลำดับที่	เหตุผลในการสนับสนุนการมีมาตรการดังกล่าว	ค่าความถี่
1	ผลกระทบต่อสุขภาพและพัฒนาการของทารก	21
2	สิทธิที่ทารกจะได้รับความคุ้มครอง	18
3	การเพิ่มโอกาสของทารกในด้านต่าง ๆ	6
4	การควบคุมสังคมให้มีคุณภาพ	2
5	ผลกระทบต่อสุขภาพของมารดา	1
6	ลดปัญหาการทำแท้ง	1
7	การตระหนักถึงปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	1
รวม		50

จากข้อมูลตารางที่ 9 พบว่า ข้อคิดเห็นที่เห็นด้วยในการมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ เหตุผลที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผลกระทบต่อสุขภาพและพัฒนาการของทารก รองลงมา คือ สิทธิที่ทารกจะได้รับความคุ้มครอง และมีความถี่น้อยที่สุด คือ ผลกระทบต่อสุขภาพของมารดา ลดปัญหาการทำแท้ง และการตระหนักถึงปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตารางที่ 10 แสดงความถี่ของข้อคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยในการมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ จำนวน 5 คน

ลำดับที่	เหตุผลในการสนับสนุนการมีมาตรการดังกล่าว	ค่าความถี่
----------	---	------------

1	หญิงตั้งครรภ์ควรตระหนักได้ด้วยตนเองถึงผลกระทบ	2
2	ความเป็นไปได้ยากในการดำเนินการ	1
3	ยอดขายตก	1
รวม		5

จากข้อมูลตารางที่ 10 พบว่าข้อคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยในการมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ เหตุผลที่มีความถี่มากที่สุดคือ หญิงตั้งครรภ์ควรตระหนักได้ด้วยตนเองถึงผลกระทบ และมีความถี่น้อยที่สุดคือ ความเป็นไปได้ยากในการดำเนินการและยอดขายตก

3.7 การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ประกอบการ และหญิงตั้งครรภ์ เกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ วิธีการที่จะช่วยลดพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ และหากมีมาตรการทางกฎหมายเกิดขึ้นเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ รวมทั้งปัจจัยด้านการศึกษาและด้านศาสนา และกรณีหากมีมาตรการทางกฎหมายกำหนดหน้าที่และบทลงโทษสำหรับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งปรากฏผลดังนี้

3.7.1 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์

กลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 กลุ่ม ไม่เห็นด้วยกับการที่หญิงตั้งครรภ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เนื่องจากส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ และเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ

“ไม่ควรดื่ม มีผลต่อเด็กได้หลายหลาก ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณ การกินเพียงเล็กน้อยก็มีปัญหาแล้วสำหรับเด็ก”

นพ.เทอดพงศ์ ทองศรีราช กุมารแพทย์

“ไม่ควรบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสมในขณะตั้งครรภ์”

นางชุลีพร สะสม

“ไม่เห็นด้วยที่หญิงตั้งครรภ์ดื่มแอลกอฮอล์เพราะว่ามีผลเสียต่อทารกในครรภ์ เด็กอาจจะมีความผิดปกติหรือพิการได้”

นางศิวันท์ ภักดีชน เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุข

“การที่ผู้หญิงตั้งครรภ์ดื่มแอลกอฮอล์ถือว่ามันไม่เป็นผลดีอยู่แล้ว”

นายชุมพล แสนยาพันธ์ เจ้าของ อ่าวนาง ปิซ โโฮม

3.7.2 วิธีการที่จะช่วยลดพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์

กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่หญิงตั้งครรภ์ถึงโทษที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านวิธีการต่าง ๆ ช่วยกันตักเตือนหญิงตั้งครรภ์หากพบเห็นพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และควบคุมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ของสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“ต้องมีการให้ความรู้กับมารดาที่รู้สึว่าการดื่มแอลกอฮอล์น้อย ๆ ไม่เป็นไร ... มีแพทย์ สูตินรีแพทย์ที่เป็นคนรับฝากครรภ์หรือว่าคนที่ดูแลในระหว่างตั้งครรภ์ควรมีส่วนในการช่วยบอกมารดา”

นพ.เทอดพงศ์ ทองศรีราช กุมารแพทย์

“ควบคุมร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกับการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และให้ความรู้เกี่ยวกับผลเสียในการดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์”

นางชุลีพร สะสม

“ถ้าหากเราเห็นว่าหญิงตั้งครรภ์กำลังดื่มสุรา เราก็ไม่อาจจะไปบอกหรือไปห้ามไม่ให้เขากินสุราเพราะมันไม่ดีต่อสุขภาพของเด็กในครรภ์”

นายชุมพล แสนยาพันธ์ เจ้าของ อ่าวนาง ปิซ โโฮม

3.7.3 การมีมาตรการทางกฎหมายเกิดขึ้นเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของหญิงตั้งครรภ์

กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่าคุณควรจะมีมาตรการทางกฎหมายขึ้นเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์

“เห็นควรมีกฎหมายและควรมีกฎหมายในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับร้านค้าด้วย”

ชุลีพร สะสม

“เห็นด้วยกับการที่จะมีกฎหมายคุ้มครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อลดอัตราเสี่ยงที่เด็กจะคลอดก่อนกำหนด เกิดความพิการ”

นางศิวพันธ์ ภัคดีชน เจ้าพนักงาน

สาธารณสุข

กลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มที่คิดว่าไม่ควรจะมีมาตรการทางกฎหมายขึ้นเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์

“ไม่เห็นด้วยกับการที่จะใช้กฎหมายมาควบคุม เพราะถ้าเมื่อถึงเวลาบังคับใช้ทำได้ค่อยข้างยาก”

นพ.เทอดพงศ์ ทองศรีราช กุมารแพทย์

“มาตรการทางกฎหมายไม่ค่อยมีผล เนื่องจากบางครั้งผู้ที่มาซื้อจะมาพูดว่าซื้อไปให้คนอื่น มาตรการทางกฎหมายไม่สามารถใช้ได้ทั้งหมด”

นายวิทยา คงเจริญ เจ้าของร้านเงินงค์

3.7.4 การมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาควบคุมจัดการกับพฤติกรรมกรรมการบริโภค แอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์

กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มมองว่าควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาควบคุมจัดการกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นต้น

“สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ควรเข้ามาดูแลในเรื่องการรณรงค์การไม่ดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์และในเรื่องการจำหน่ายแก่หญิงตั้งครรภ์”

นางชุลีพร สะสม

“สำนักงานสาธารณสุขในแต่ละพื้นที่ควรเข้ามาดูแล”

นายวิทยา คงเจริญ เจ้าของร้านเงินงค์

“สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา”

นางศิวันท์ ภักดีชน เจ้าพนักงานสาธารณสุข

3.7.5 ปัจจัยทางการศึกษาต่อการตัดสินใจของหญิงตั้งครรภ์ในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มเห็นว่า การศึกษามีผลต่อการตัดสินใจของหญิงตั้งครรภ์ในการดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ แต่มีระดับความสำคัญที่แตกต่างกัน บางกลุ่มเห็นว่า และยังมีความเห็นต่อไปว่าการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาจะทำให้มีความรู้เกี่ยวกับโทษของแอลกอฮอล์มากขึ้น และทำให้อยู่ในสังคมที่ดีขึ้น แต่บางกลุ่มเห็นว่าการศึกษาเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งซึ่งต้องประกอบกับสภาพสังคม สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ด้วย

“มีผล เพราะถ้าการศึกษาต่ำ อาจจะไม่ได้เห็นว่าการดื่มเป็นปัญหา หรือการอยู่ในกลุ่ม Low Socioeconomic Status หรืออยู่ในชุมชนที่ดื่มกันเป็นปกติอยู่แล้ว สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ย่อมพาไป สุดท้ายก็ดื่มทั้ง ๆ ตั้งครรภ์อยู่”

นพ.เทอดพงศ์ ทองศรีราช กุมารแพทย์

“มี เพราะคนที่มีการศึกษาน้อยทำให้ไม่รู้ผลเสียที่จะเกิดกับเด็กในครรภ์”

นายวิทยา คงเจริญ เจ้าของร้านเงินงค์

“มีผล แต่ไม่ใช่เหตุผลทั้งหมดเนื่องจากต้องดูสภาพแวดล้อมอย่างอื่นด้วย”

นางชุลีพร สะสม

3.7.6 ความเชื่อทางศาสนาต่อการลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์

กลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มมีความเห็นว่าความเชื่อทางศาสนามีผลต่อการลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์ เนื่องจากในทุกศาสนามีคำสอนให้งดเว้นการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของศาสนาอิสลาม จึงสามารถลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

“ความเชื่อทางศาสนามีผล เพราะว่าคนอิสลามจะไม่ดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งในพื้นที่ที่ประชาชนนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 80 จะไม่ค่อยมีปัญหาที่หญิงตั้งครรภ์ดื่มแอลกอฮอล์”

นางศิวันท์ ภัคดีชน เจ้าพนักงานสาธารณสุข

กลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มมีความเห็นว่าความเชื่อทางศาสนาไม่มีผลต่อการลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมแต่ละคนและสภาพแวดล้อมของสังคม

“ความเชื่อทางศาสนาไม่มีผล เพราะศาสนาพุทธมีข้อห้ามสำหรับการดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งศาสนาอิสลามด้วย อยู่ที่พฤติกรรมและสภาพแวดล้อมและสังคมที่เติบโตขึ้นมา”

นางชุลีพร สะสม

3.7.7 การมีมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติตาม

กลุ่มเป้าหมายไม่เห็นด้วยกับการมีมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติตาม

“ไม่เห็นด้วยเนื่องจากจะสร้างความลำบากให้หญิงตั้งครรภ์เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น”

นพ.เทอดพงศ์ ทองศรีราช กุมารแพทย์

“ไม่ค่อยได้ผล เนื่องจากหากให้ผู้ประกอบการสอบถามข้อมูลต่าง ๆ เพิ่ม จะทำให้ลูกค้าไม่พอใจเพราะจะกวนใจลูกค้า ส่งผลปริมาณในการจำหน่าย”

“ไม่ดีเพราะไม่ควรเพิ่มภาระหน้าที่ให้ผู้ประกอบการควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ มากกว่า”

นายวิทยา คงเจริญ เจ้าของร้านเงินคง

กลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยกับการมีมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติตาม

“ก็ดีค่ะ แต่หากทำเป็นประจำทุก ๆ สัปดาห์ ก็อาจจะไม่สะดวกกับหญิงที่ตั้งครรภ์บางคนก็ได้ค่ะ”

นางสาวอัญชลี รอดเมือง

“เห็นด้วยจะได้ติดตามดูแล พฤติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ”

นางศิวันท์ ภัคดีชน เจ้าพนักงานสาธารณสุข

3.7.8 การมีบทลงโทษ กรณีที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติ

กลุ่มเป้าหมายที่เห็นด้วยในการมีบทลงโทษ ตามที่มาตรการทางกฎหมายกำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติ ได้แก่หญิงตั้งครรภ์

“ก็ดีค่ะ เพื่อให้คนที่มีความเสี่ยง มีการปรับตัวมากยิ่งขึ้น”

นางสาวอัญชลี รอดเมือง

กลุ่มเป้าหมายที่ไม่เห็นด้วยในการมีบทลงโทษ ตามที่มาตรการทางกฎหมายกำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติ ได้แก่ แพทย์ หญิงตั้งครรภ์อีกคนหนึ่ง ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

“ไม่มีกฎหมายอะไรเลยที่กำหนดว่าการกระทำของแพทย์ที่มีบทลงโทษแล้วจะบังคับใช้ได้เลย สมมติว่าไม่ได้มีกฎหมายที่จะต้องตรวจตอนฝากครรภ์ แต่การที่มีคนไข้มาการตรวจ ตามจรรยาบรรณแพทย์ที่ต้องตรวจให้”

นพ.เทอดพงศ์ ทองศรีราช กุมารแพทย์

“ไม่เห็นด้วย ควรควบคุมการจำหน่ายและหญิงตั้งครรภ์ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น”

นางชุลีพร สะสม

“ไม่ดีเพราะไม่ควรเพิ่มภาระหน้าที่ให้ผู้ประกอบการควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ มากกว่า”

นายวิทยา คงเจริญ เจ้าของร้านเงินคัง

“ไม่เห็นด้วย เพราะเจ้าหน้าที่จะลงไปติดตามตลอด แต่บางครั้งมารดาเองก็ไม่ยอมเชื่อฟังซึ่งทำงานได้ลำบาก เจ้าหน้าที่ไม่ควรต้องรับผิดชอบ”

นางศิวนันท์ ภัคดีชน เจ้าพนักงาน

สาธารณสุข

บทที่ 4

บทวิเคราะห์สถานการณ์ ผลสำรวจ เปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศ

ในงานวิจัยส่วนนี้จะนำข้อมูลในส่วนการแพทย์ ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ข้อมูลกฎหมายและผลสำรวจของประชาชนต่อประเด็นการพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของทารกจากพฤติกรรมการบริโภคสุราของมารดาในขณะตั้งครรภ์ โดยใช้ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบและการตีความสถิติเพื่อกำหนดแนวทางของสถานการณ์ความเสี่ยงของทารกจากความอยู่ดีที่ถูกต้องได้ในการพิทักษ์สิทธิจากการตีความนิยามและความสัมพันธ์อันมารดาและบุตร การวิเคราะห์จะเรียงเรียงเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนในสิ่งที่มี สิ่งที่ขาดและสิ่งที่ควรนำมาปรับใช้โดยอาศัยตัวอย่างที่ปรากฏในกฎหมายและแนวนโยบายของต่างประเทศดังนี้

4.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในระหว่างการตั้งครรภ์

ในส่วนการเริ่มต้นศึกษาค้นคว้างานวิจัยฉบับนี้เพื่อประเมินสถานการณ์และศักยภาพของมาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจำต้องเข้าใจสถานการณ์และนิยามขององค์ประกอบเบื้องต้นในความผิดตามกฎหมายตามประเด็นวิจัย ในส่วนแรกพบว่าแต่ละประเทศดังที่ได้กล่าวถึงก่อนหน้ากำหนดนิยามของคำว่า “แอลกอฮอล์” ไว้ในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือเป็นสารอินทรีย์ชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นของเหลวใส กลิ่นฉุน ระเหยง่าย ได้แก่ ร่ม บรันดี สุรา วิสกี้ เหล้า สาเก ไวน์และเบียร์ ซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยม อย่างกว้างขวาง คือ “สุรา” ซึ่งได้มาจากการกลั่นซึ่งเมื่อดื่มเข้าไปในร่างกายจะทำให้มีอาการมึนเมาและไม่ปลอดภัยสำหรับภริยามารดาตั้งครรภ์ ทั้งนี้อาจมีความแตกต่างกันไปบ้างถึงการจัดประเภทของเครื่องดื่มบางชนิดซึ่งเป็นผลมาจากวัฒนธรรมการดื่มอากาศ ประเพณีและสภาพสังคม

โดยในประเทศไทยนิยามของคำว่าสุราปรากฏตามที่ได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติสุรา เมื่อพิจารณาประกอบกับความหมายในเชิงการแพทย์ภายใต้บริบทของงานวิจัยฉบับนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จัดเป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทและสมองที่มีผลต่อการทำงานของสมองและไขสันหลัง มีผลโดยเฉพาะต่อการรับรู้ อารมณ์ ระดับการมีสติ รวมไปถึงความสามารถของสมองและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมา หากมารดาดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ แอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อระบบประสาทส่วนกลางของทารก

สามารถสรุปในภาพรวมได้ว่าเครื่องดื่มประเภทสุราและสารออกฤทธิ์แอลกอฮอล์ตามบทนิยามที่ศึกษามาจากงานวิชาการทั้งทางด้านการแพทย์และบทบัญญัติกฎหมาย ส่งผลต่อการทำงานของสมองและไขสันหลัง และก่อให้เกิดความผิดปกติทางร่างกาย เช่น ช่องตาสั้น มีหนังคลุมหัวตาที่มาก จมูกแบนและปลายจมูกเขี้ยว ร่องริมฝีปากบนเรียบและริมฝีปากบนยาวและบาง เรียกว่า กลุ่มอาการผิดปกติของทารกในครรภ์จากการที่มารดาดื่มแอลกอฮอล์ หรือ Fetal Alcohol Spectrum Disorder: FASD ความรุนแรงของโรคนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาโดยตรงในช่วงเวลาที่ตั้งครรภ์

จากผลการทบทวนวรรณกรรมและการสำรวจผ่านการทำแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกจะพบว่าในประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ที่ได้มีการนำมาเปรียบเทียบบริบทของคำว่าแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งในการกำหนดความผิดของมารดาตามประเด็นปัญหาวิจัย พบว่าในประเทศไทยเองประชาชนในหลากหลายระดับอายุ เพศ การศึกษาและการงานอาชีพทราบดีถึงความหมายของแอลกอฮอล์ โทษของการบริโภคแอลกอฮอล์ ความอันตรายของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ของมารดาทั้งนี้ในระยะสามปีที่ผ่านมาจากสถิติการบริโภคแอลกอฮอล์ของผู้หญิงและมารดาตั้งครรภ์ยังคงปรากฏอยู่ กล่าวได้ว่ามาตรการที่มีในปัจจุบันพบว่าประเทศไทยมีมาตรการที่เป็นผลน้อยมากในการควบคุมการบริโภค

สามารถตอบวัตถุประสงค์ประการแรกได้ว่าความหมายของคำว่าแอลกอฮอล์ การวิเคราะห์ข้อเสียของกฎหมายควบคุมพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ สิทธิของมารดา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก ผ่านการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและคำพิพากษาระหว่างกลุ่มประเทศตัวอย่าง ดังนั้น คำว่า สุรา อาจมีความหมายดังจะกล่าว คือ ความหมายโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ได้กำหนดนิยามของคำว่า สุรา ไว้ในมาตรา 152(7) โดยตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493(8) ประการหนึ่งเหตุที่พิจารณาความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นที่พฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา อาจพบการหยิบยกข้อถกเถียงเกี่ยวข้องกับนิยามของเครื่องดื่มซึ่งมารดาตั้งครรภ์บริโภคอันอาจส่งผลถึงลักษณะความผิดที่จะนำมาพิจารณาได้

ทางด้านสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สาเหตุที่ต้องศึกษาประเด็นดังกล่าวเป็นเพราะจำนวนสตรีที่บริโภคแอลกอฮอล์ในช่วงอายุต่างกัน เงื่อนไขที่ต่างกันจะสะท้อนผลการบังคับใช้ของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ พบว่าผู้หญิงไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงสองปีที่ผ่านมาจำนวนกว่า 3,071,845 คน นักดื่มเป็นครั้งคราวจำนวนกว่าสองล้านคน และนักดื่มเป็นประจำจำนวนกว่าห้าแสนคน อัตราการบริโภคแอลกอฮอล์ในช่วงอายุต่าง ๆ ของผู้หญิงคือ เฉลี่ยของการเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงนั้นอยู่ที่ 24.07 ปีและพบว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผู้หญิงดื่มมาก

ที่สุด คือ เบียร์ ทั้งนี้จากข้อมูลพบว่าผู้หญิงในพื้นที่ห่างไกลจากเมืองหลวงมีอัตราการดื่มมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในสังคมเมือง ในส่วนของสาเหตุในการบริโภคแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในประเทศไทยมีแนวโน้มเป็นพฤติกรรมที่มาจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รวมถึงความเชื่อ อาทิเช่น หากดื่มเบียร์วันละ 2 แก้ว น้ำมะพร้าววันละ 4 ลูก ขณะการตั้งครรภ์ จะทำให้ลูกคลอดออกมาแล้วไม่มีไขจึงทำให้ผู้หญิงที่มีความเชื่อเหล่านั้นดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์อีกด้วย

จากสถานการณ์ดังกล่าว การทบทวนวรรณกรรมและผลสำรวจผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในระหว่างการตั้งครรภ์ โดยทั่วไปพบว่าอาจก่อให้เกิดความผิดปกติแก่ทารกครรภ์ หรือที่เรียกว่าอาการของทารกที่เกิดจากมารดาที่ดื่มแอลกอฮอล์ (Fetal Alcohol Syndrome) โดยผลของแอลกอฮอล์จะไปทำลายระบบประสาทส่วนกลางของทารกซึ่งควบคุมการทำงานของร่างกาย โดยมีอวัยวะที่เกี่ยวข้อง คือ สมอง (Brain) ไขสันหลัง (Spinal Cord) เซลล์ประสาท (Dendrite) ทำให้เกิดความผิดปกติของโครงสร้างสมองอื่น ๆ ด้วย เช่น ไม่มีเนื้อสมองใหญ่ สมองใหญ่ มีร่องรอยผิดปกติ เยื่อหุ้มสมองและเนื้อสมองเลื่อนรวมถึงปัญหาด้านการพัฒนาสติปัญญา ความจำ การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ การแสดงอาการพฤติกรรม ข้อมูลเหล่านี้จากการศึกษาวิจัยพบว่าผู้หญิงไทยและกลุ่มตัวอย่างทราบเป็นอย่างดีถึงความเสี่ยงของแม่และเด็ก หากมีพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์แต่ยังคงฝ่าฝืนทั้งไม่ให้ความสำคัญที่จะหลีกเลี่ยง ลด ละ เลิกพฤติกรรมดังกล่าว

การวิเคราะห์ประเด็นนี้ในระดับสากลโดยหลักการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างการตั้งครรภ์หรือให้นมลูกจะส่งผลกระทบต่อลูกน้อยในครรภ์เป็นสิ่งที่ไม่สมควรทำ เพราะจะส่งผลกระทบต่อลูกในครรภ์ต่อเนื่องไปจนถึงพัฒนาการในระยะแรกหลังคลอดอย่างแน่นอน ทั้งนี้การดื่มแอลกอฮอล์เพียงเล็กน้อยยังอาจมีผลต่อทารกและมีผลยาวนานไปตลอดชีวิตได้ ปรากฏตั้งผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิสคอนซินในสหรัฐอเมริกาที่ได้กล่าวถึงก่อนหน้าสรุปว่า การดื่มแอลกอฮอล์เพียงวันละหนึ่งถึงสองแก้วในระหว่างสองเดือนแรกของการตั้งครรภ์ จะส่งผลให้สมองและอวัยวะอื่น ๆ ของลูกในครรภ์เจริญเติบโตไม่เต็มที่ มีโอกาสเสี่ยงที่จะประสบปัญหาด้านการเรียนรู้ การพูด สมาธิภาษา และอาจเป็นโรคสมาธิสั้นได้ เมื่อเด็กที่เกิดมาโตขึ้นจะมีพัฒนาการที่ช้ากว่าเด็กปกติ การทำงานของกล้ามเนื้อไม่ประสานกัน ไข่มือกและนิ้วไม่ตีเท่าที่ควร นั่งและยืนช้า

ในกรณีที่แม่ตั้งครรภ์ดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นก็ยิ่งเพิ่มความเสี่ยงที่ลูกจะเกิดความผิดปกติตั้งแต่กำเนิดได้ เพราะทารกในครรภ์หรือทารกแรกเกิดที่กินนมแม่ ไม่สามารถกำจัดแอลกอฮอล์และขับสารพิษออกจากร่างกายได้ด้วยตนเองเหมือนผู้ใหญ่ และผลเสียของแอลกอฮอล์ที่มีต่อทารกในครรภ์ จะมีความรุนแรงกว่าทารกแรกเกิดที่กินนมแม่จากแม่ที่ติดสุรา ดังนั้นจากการศึกษาประการแรกในส่ว นินยาม ความเข้าใจคำว่าสุราและสถานการณ์การประเมินจำนวนมารดาซึ่งบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ขณะตั้งครุกรรมถึงจำนวนทารกและเด็กซึ่งได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมดังกล่าวของมารดา ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องสำหรับผลการค้นคว้าในระยะสามถึงสี่ปีที่ผ่านมา แม้ว่าจากผลสำรวจประชาชนส่วนใหญ่และมารดาตั้งครุกรรมจะทราบถึงนิยามและโทษของสุราเป็นอย่างดี ซึ่งจุดนี้เองชี้ให้เห็นว่า แนวนโยบายและการรณรงค์ทางการแพทย์และสาธารณสุขไม่เป็นผล และไม่ส่งผลให้สถิติดังกล่าวมีจำนวนลดลงแต่อย่างใด รวมถึงนิยามและโทษของสุราก็มิได้ไปปรากฏในตัวบทกฎหมายในประเทศไทยซึ่งมีผลบังคับใช้และกำหนดโทษในฐานความผิดตามประเด็นวิจัยแต่อย่างใดซึ่งแตกต่างจากในต่างประเทศ

4.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครุกรรมของต่างประเทศกับประเทศไทย

การศึกษาและวิเคราะห์บริบททางกฎหมายจำเป็นต้องเรียบเรียงผลการศึกษาบัพัญญติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยตามลำดับดังนี้ ประการแรกกฎหมายอาญาต่อประเด็นความสูญเสียต่อเนื้อตัวร่างกายของบุตรผู้เยาว์ จากพฤติกรรมเสี่ยงของมารดา ประการต่อมากฎหมายแพ่งในเรื่องละเมิด เกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ความรับผิดชอบของมารดาต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครุกรรมเป็นเหตุให้บุตรสูญเสียโอกาสในการใช้ชีวิตอย่างปกติสุข การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบและการคุ้มครองสิทธิแก่ทารกในครรภ์มารดาอันได้รับผลกระทบทางร่างกาย ประการสุดท้ายคือการศึกษากฎหมายเปรียบเทียบความรับผิดชอบในประเด็นดังกล่าวกับกฎหมายต่างประเทศเพื่อเอื้อประโยชน์แก่การพัฒนากฎหมายไทยในการชดเชยและคุ้มครองทารกและผู้เยาว์

การคุ้มครองทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในประเทศไทยภายใต้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (civil law) เปรียบเทียบกับต่างประเทศซึ่งแต่ละประเทศที่หยิบยกมามีทั้งประเทศที่มีระบบกฎหมายเหมือนและแตกต่างกับประเทศไทย ข้อจำกัดและการเปิดโอกาสให้ลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครุกรรมและการคุ้มครองสวัสดิภาพให้แก่เด็กหรือบุตรผู้เยาว์จึงแตกต่างกันออกไป ประการแรกกฎหมายอาญาหากจะเทียบเคียงบัพัญญติที่ใกล้เคียงที่สุดในด้านลักษณะความผิดแล้วนั้น การคุ้มครองดังกล่าวประเทศไทยได้รับรองและคุ้มครองแก่ทารกในครรภ์มารดาภายใต้บัพัญญติประมวลกฎหมายอาญา ตามความผิดฐานทำให้แท้งลูก มาตรา 301

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ประการหนึ่ง เรียกว่า “สิทธิมนุษยชน” หรือสิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นคนกำหนดเพื่อแสดงถึงคุณค่าความเป็นคน ทั้งนี้การจะตีความให้พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครุกรรมของมารดานั้นจะต้องไปพิจารณากันตาม *หลักเจตนา* ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของความรับผิดในทางอาญา ตัวอย่างเช่น ชนิดและปริมาณแอลกอฮอล์ที่มารดาบริโภค ต้องเป็นปริมาณเท่าใดจึงจะถือว่ากระทำไปด้วยความตั้งใจที่จะใช้การ

บริโศกแอลกอฮอล์เพื่อให้ทั้งบุตรเป็นต้น ดังนั้นการตีความบริบททางกฎหมายนี้อาจสร้างความคลุมเครือและไม่ยุติธรรมให้แก่บุตรผู้เยาว์ได้หากไม่อาจพิสูจน์ถึงเจตนาของมารดาได้

ทางด้านกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ความคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา ในกรณีที่เกี่ยวข้องด้วยผลประโยชน์ของทารกที่ควรได้รับการชดเชยหากได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น จะปรากฏบทบัญญัติที่มีนัยยะทางกฎหมายใกล้เคียงกับประเด็นวิจัยกล่าวคือสิทธิในการฟ้องผู้กระทำละเมิดต่อทารกจนเป็นเหตุทำให้ทารกนั้นมีร่างกายที่พิการเพราะการประทุษร้ายต่อร่างกายของมารดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น รวมถึงการเสียโอกาสในการที่จะได้มีชีวิตและได้ใช้ชีวิตอย่างปกติสุข

ทั้งนี้ข้อจำกัดในการบังคับใช้ข้อกฎหมายเรื่องละเมิดเพื่อชดเชยให้กับผู้เสียหายคือผู้เยาว์ในงานวิจัยฉบับนี้คือ ประการแรกฐานะของคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเป็นมารดา ฝ่ายหนึ่งเป็นบุตรซึ่งมีประเด็นเรื่องคดีอุทุม (การห้ามฟ้องบิดาและมารดาเป็นคดี) ที่ได้กล่าวถึงในการทบทวนวรรณกรรมไปแล้วนั้น ทำให้อาจไม่ได้รับการพิจารณา ประการที่สองคือเรื่องความชอบธรรมของการได้รับสิทธิเรียกร้องในเรื่องละเมิด อันจะได้วิเคราะห์เปรียบเทียบต่อไป ความรับผิดชอบในทางละเมิดนี้จึงยังไม่ตอบโจทย์ความรับผิดชอบปัญหาวิจัย

จากการศึกษารวบรวมบทบัญญัติทางกฎหมายถึงสิทธิในทางแพ่งของทารกและบุตรผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายฉบับนี้ ปรากฏถึงสิทธิทางทรัพย์สิน มรดกและสิทธิในเชิงละเมิดต่อเนื้อตัวร่างกาย จิตใจในกรณีที่เด็กมีชีวิตอยู่เพื่อเรียกร้องสิทธิต่อไปเท่านั้น เช่น เรื่องการรับมรดกซึ่งต้องเกิดมามีชีวิตรอดเป็นเงื่อนไข สิทธิที่กฎหมายรับรองไว้ในขณะที่เป็นทารกในครรภ์มารดา สิทธิการเป็นทายาทในการรับมรดก มาตรา 1604 มาตรา 1536 ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับตัวบิดาของทารกในครรภ์มารดาว่าหากสิทธิในการได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจากผู้กระทำละเมิดต่อบิดาหรือมารดาของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 วรรคสาม สิทธิในการใช้นามสกุลของบิดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1561 สิทธิในการฟ้องคดีมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754

จากข้อสรุปในการทบทวนข้อมูลเบื้องต้นในเรื่องสิทธิและการคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิ หมายถึงอำนาจอันชอบธรรม เช่น บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ อำนาจที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่บุคคล อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลหนึ่งในอันที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นอีกคนหนึ่งหรือหลาย

คนกระทำการบางอย่าง บางประการให้เกิดประโยชน์แก่ตน ทั้งนี้อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคล ในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและบุคคลอื่น ๆ หรือเรียกร้องให้บุคคลอื่น หรือหลายคน กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการบางอย่างดังนี้หากเป็นกรณีที่มาตราบริโภครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ขณะตั้งครุภคแล้วนั้นจะต้องแยกพิจารณาเป็นสองส่วน

กล่าวคือสิทธิต้องมีผู้ทรงสิทธิ สิทธิต้องมีหน้าที่ควบคุมไปด้วยเสมอตั้งนั้นสิทธิของมารดาในการ ที่จะบริโภครื่องตี้มแอลกอฮอล์ย่อมมีอยู่ ในขณะที่หน้าที่ในที่นี้คือการที่มาตราจะต้องใช้ความ พยายามอย่างเต็มที่ในการรักษาชีวิตของทารกในครุภคมารดาโดยการไม่บริโภครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ขณะตั้งครุภคก็มีอยู่เช่นกัน หากจะวิเคราะห์กฎหมายให้ตอบโจทย์ประเด็นวิจัยนี้ ประการแรกจะต้อง กำหนดความรับผิดชอบแก่มารดาที่ปฏิบัติผิดจากหน้าที่เพื่อที่จะนำไปสู่ทางเยียวยาให้แก่ทารกในครุภคเมื่อ มีการละเมิดสิทธิหรือไม่ปฏิบัติตามสิทธิ เช่น หากเป็นสิทธิในทางแพ่งความชอบธรรมที่ทารกหรือ ผู้แทนจะใช้ยันกับมารดาเพื่อได้รับการชดเชยตามสิทธิแต่สิทธินี้ควรมีมาตั้งแต่อยู่ในครุภคมารดา จุดนี้เองซึ่งถึงแม้มีมาตรา 28 อันถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคล ในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด การให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าวยังเป็นไปแก่ผู้มี สภภาพบุคคลเท่านั้น จึงยังไม่เปิดช่องและตอบโจทย์การวิเคราะห์สิทธิของทารกในประเด็นนี้

จะเห็นได้ว่าทารกจะต้องมีสภภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เสียก่อน จึง จะมีสิทธิและเสรีภาพตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ ทั้งนี้การพิจารณาถึงนิยามของ คำว่าสิทธิในมิติต่าง ๆ ก็เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ประกอบในงานวิจัยขึ้นนี้ไม่แต่เพียงสิทธิในการบริโภครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของมารดาเท่านั้น ยังรวมถึงสิทธิของอีกฝ่ายหนึ่งคือผู้เสียหายอย่างทารกใน ครุภคหรือบุตรผู้เยาว์ มาตรา 15 วรรคสองของไทยความว่า “ทารกในครุภคมารดาก็สามารถมีสิทธิ ต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก” ในระดับสากล **สนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิ มนุษยชนที่ใช้บังคับอยู่ระหว่างกลุ่มประเทศอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ (American Convention on Human Rights 1969)** มีเนื้อหากล่าวถึงบุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิต สิทธินี้จะ ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย กล่าวโดยทั่วไปนับแต่เวลาที่ปฏิสนธิ ไม่มีผู้ใดสามารถพรากชีวิตของ ผู้อื่นได้ตามอำเภอใจและสิทธิในชีวิตร่างกาย ไม่อาจถูกพรากไปจากบุคคลได้

แนวทางบทบัญญัติสากลนี้แตกต่างกับแนวทางของกฎหมายไทย สำหรับสนธิสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็กและอนุสัญญาฉบับนี้ได้กล่าวว่า เด็กจำเป็นต้องได้รับการป้องกันและดูแลรวมทั้งการให้ความ คุ้มครองทางกฎหมายที่เหมาะสม ทั้งก่อนเกิดและภายหลังการเกิดจะเห็นว่าการรับรองสิทธินั้นมิมา ตั้งแต่อยู่ในครุภคแล้ว ซึ่งสิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่บังคับใช้ในประเทศไทยอันเกี่ยวข้อง กล่าวคือ สิทธิในการมีชีวิต สิทธิของเด็กที่คลอดออกมาแล้วจะต้องมีชีวิตอยู่รอดอย่างปลอดภัย รัฐ

ภาคีจะต้องรับรองว่าเด็กทุกคนมีสิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิดและต้องรับประกันอย่างเต็มที่ให้มีการอยู่รอด และมีพัฒนาของเด็กที่ดี ปรากฏความหมายที่ย้อนแย้งในส่วนของช่วงเวลาในการประกันสิทธิให้แก่เด็กอันแสดงออกมาในกฎหมายฉบับต่าง ๆ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 เองได้ให้ความหมายของคำว่า ทารก ให้หมายความรวมถึงเด็กที่ยังอยู่ในครรภ์ด้วย ทางด้านองค์การอนามัยโลกให้หมายถึง ทารกที่เมื่อเข้าสู่สัปดาห์ที่ 6 เริ่มเห็นสิ่งที่คล้ายแขน ขา และอวัยวะอื่น ๆ ของมนุษย์ซึ่งจะพัฒนาเป็นทารก (Fetus) เชื่อมโยงกับการใช้สิทธิของทารกที่ควรได้รับการคุ้มครองสิทธิในกรณีที่มาตราเริ่มบริโภคแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ทารกมีพัฒนาการอยู่ในครรภ์ นอกจากนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของคำว่าทารก หมายความว่า ตัวอ่อนของมนุษย์ที่มีอายุเกินกว่าแปดสัปดาห์ ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกมดลูก

การพิจารณานิยามของคำว่าทารกจากมิติต่าง ๆ ทั้งทางสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพื่อกำหนดให้เห็นภาพการได้รับความคุ้มครองของสิ่งมีชีวิตที่มีพัฒนาการเจริญเติบโตในช่วงต่าง ๆ รวมถึงทฤษฎีในการกำหนดสภาพบุคคลที่ถูกนำมาวิเคราะห์ที่ในงานวิจัยชิ้นนี้เพื่อที่จะสนับสนุน การที่จะให้เด็กทารกในครรภ์มารดามีสิทธิหรือได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายที่มีบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน จากการกระทำผิดของมารดาไม่ควรต้องได้รับการรับรองว่ามีสภาพบุคคลเสียก่อน กล่าวคือไม่ควรให้เรื่องของสภาพบุคคลเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกของกฎหมายในการให้ความคุ้มครองในประเด็นนี้แก่ทารก

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศอังกฤษว่าเป็นเงื่อนไขของทารกมีชีวิต (Signs of separate existence) สืบเนื่องจากหลักการข้างต้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันองค์การอนามัยโลกจึงได้กำหนดเงื่อนไขของการคลอดและมีชีวิตของทารก ให้แต่ละประเทศนำไปปฏิบัติอย่างเป็นสากล กล่าวได้ว่าการคลอดในลักษณะเช่นนี้เรียกว่าเป็นการคลอดมีชีวิต และก่อให้เกิดสภาพบุคคลตามมา คล้ายคลึงกับการกำหนดสภาพบุคคลของประเทศไทยตามมาตรา 15 สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย ทารกในครรภ์มารดาก็สามารถที่จะมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังเกิดมาอยู่รอด ทั้งนี้การรับรองสิทธิให้แก่ทารกในประเทศอังกฤษมิได้ผูกติดกับเรื่องนิยามความเป็นเจ้าแห่งสิทธิทั้งหมด

ตามหลักกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ซึ่งถือว่าทารกที่คลอดมาแล้วไม่สามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ เพราะคลอดก่อนกำหนด หรือมีร่างกายผิดปกติไม่ถือว่าเป็นบุคคล กล่าวคือต้องมีสังขารเป็นมนุษย์ด้วยจึงมีสภาพเป็นบุคคล กฎหมายแพ่งสเปนก็ถือหลักว่าเด็กจะมีสภาพบุคคลได้ก็ต่อเมื่อมีชีวิตอยู่รอดอย่างน้อย 24 ชั่วโมง แต่โดยที่กฎหมายไทยบัญญัติอย่างกฎหมายแพ่งสวิสและกฎหมายแพ่งเยอรมัน

คือไม่มีกฎหมายอื่นนอกเหนือจากคลอตแล้วอยู่รอดเป็นทารก และไม่คำนึงว่าอยู่รอดนานเพียงใด เพื่อป้องกันข้อโต้แย้งยุ่งยากอื่น ๆ ทั้งนี้ยังไม่ปรากฏถึงการรับรองสิทธิให้ย้อนเข้าไปในระยะเวลาที่ตั้งครรภ์หากไม่ได้คลอตออกมาเป็นทารก

การกำหนดสภาพบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา “สภาพบุคคลเริ่มต้นเมื่อคลอตออกมาทั้งตัวและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างอิสระจากมารดา” (Full Brought Forth) **มลรัฐแคลิฟอร์เนีย** กำหนดหลักเกณฑ์ในการเริ่มต้นสภาพบุคคลตามหลักเกิดมามีชีวิต โดยการพิจารณาว่าสภาพบุคคลเริ่มต้นเมื่อทารกในครรภ์มารดาคลอตออกมาทั้งตัวแล้วเท่านั้น โดยไม่ต้องพิจารณาว่าสามารถอยู่นอกครรภ์มารดาได้หรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตัวอ่อนได้รับการคุ้มครองในฐานะของชีวิตที่จะพัฒนาเป็นมนุษย์ในอนาคตเท่านั้น

ทางด้าน**มลรัฐเดลาแวร์** ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องสภาพบุคคลที่ปรากฏในคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแห่งมลรัฐเดลาแวร์ที่กล่าวถึงความเป็นมนุษย์ตามกฎหมายอาญาของมลรัฐเดลาแวร์ (Delaware Criminal Code) หมายถึง มนุษย์ที่เกิดมามีชีวิตแล้ว สำหรับการเกิดมามีชีวิตของมนุษย์มีความหมายถึงการที่ทารกในครรภ์มารดาแยกจากมารดาโดยสมบูรณ์ โดยไม่ต้องพิจารณาถึงระยะเวลาการตั้งครรภ์ หากพิจารณาเฉพาะการตีความเรื่องสภาพบุคคลจะตีความไปในแนวทางเดียวกันกับประเทศไทย

การกำหนดสภาพบุคคลของประเทศเยอรมันนั้นถือว่าการเริ่มต้นสภาพบุคคลของมนุษย์เริ่มขึ้นจากการคลอตที่สมบูรณ์ เมื่อบุคคลธรรมดาที่มีสภาพบุคคลตามกฎหมายแล้วย่อมได้รับการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ย้อนไปในขณะก่อนที่จะมีสภาพบุคคลด้วย การกำหนดสภาพบุคคลของประเทศญี่ปุ่น ประเทศญี่ปุ่นได้นำหลักนี้มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันจึงเป็นไปในแนวทางเดียวกันดังที่ได้กล่าวถึงในการทบทวนวรรณกรรม บุคคลเมื่อคลอตมามีชีวิต ตามมาตรา 3 (1) ทารกในครรภ์มารดามีสภาพบุคคลได้ในกรณีที่ทารกนั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องของละเมิดและมรดก ตัวอย่างเช่น การตายโดยทันทีของทารกนั้นไม่ถือว่าทารกนั้นมีสภาพบุคคลได้ โดยในระหว่างนี้หากเด็กตายในระหว่างทำคลอตจะถือว่าเป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาทเท่านั้น

เมื่อได้วิเคราะห์ถึงบทบัญญัติทางอาญา ทางแพ่งและระบบการคุ้มครองสิทธิให้แก่ทารกแล้วนั้น จึงควรได้วิเคราะห์ต่อไปถึงมาตรการกฎหมายที่จะช่วยส่งเสริมในเรื่องการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ของมารดาและการพิทักษ์สิทธิให้แก่ทารกโดยเปรียบเทียบจากกฎหมายในกลุ่มประเทศที่ได้หยิบยกมาเป็นตัวอย่างเพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างกับประเทศไทย จึงจะสามารถเห็นช่องว่างของกฎหมายไทยและพัฒนาต่อไปได้ในรูปแบบต่าง ๆ หลักการคุ้มครองทารก

ตามแนวนโยบายของรัฐในต่างประเทศ เริ่มที่การพัฒนา นโยบายในเรื่องอาหารที่คุณแม่ตั้งครรภ์ไม่ควรรับประทานคือ แอลกอฮอล์

กฎหมายประเทศฝรั่งเศสต่อการบังคับใช้เพื่อควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อสุขภาพจากการบริโภคแอลกอฮอล์ ถึงแม้จะมีการรณรงค์และมีการทำข้อมูลให้ความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่อย่างไรก็ตามก็เป็นที่น่าเสียดายว่า ประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดบทลงโทษแก่มารดาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับกฎหมายไทย มีแต่เพียงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกำหนดฉลากเตือนเรื่องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์เท่านั้น

เนื่องจากสหภาพยุโรปคำนึงถึงการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของอาหารที่ปลอดภัยและการมีสุขภาพดีในสหภาพยุโรป (EU) หากบรรพบุรุษชาติใดไม่มีฉลากดังกล่าวจะต้องถูกลงโทษปรับ 6000 ยูโร ตามมาตรา L.3351-1 แห่งประมวลกฎหมายสาธารณสุข ข้อความสำคัญที่ต้องปรากฏควบคู่กันไป คือ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์แม้ในปริมาณเล็กน้อยอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของเด็ก ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายในเรื่องการควบคุมฉลากอย่างชัดเจนนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการใช้สภาพบังคับที่มารดาตั้งครรภ์ต้องเห็นจากข้างขวดอย่างชัดเจน โดยอาจนำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อเพิ่มความตระหนักให้แก่สตรีมีครรภ์ในประเทศไทย แม้ว่าบางกลุ่มอาจเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระและบังคับใช้กฎหมายให้แก่ผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แทน

ทางด้านประเทศสหรัฐอเมริกาศาลสูงในมลรัฐอลาบามาตัดสินให้การใช้สารเสพติดขณะตั้งครรภ์เป็นการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อเด็ก ส่วนศาลสูงในมลรัฐเซาท์ แคโรไลนาได้ตัดสินให้ทารกในครรภ์มารดาที่มีสภาพเป็นบุคคลแล้วภายใต้พระราชบัญญัติการทารุณกรรมเด็ก บางมลรัฐได้มีการขยายขอบเขตความรับผิดชอบนอกเหนือไปจากความผิดทางอาญาแก่มารดาที่ตั้งครรภ์เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของทารกโดยกำหนดให้สามารถยุติสิทธิต่าง ๆ ของมารดาได้ ในบางมลรัฐยังมีการบังคับให้หญิงตั้งครรภ์ที่เสพยาเสพติดหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องเข้ารับการบำบัดด้วยและยังต้องการความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่จะรายงานผลการบำบัดหรือการทดสอบหาสารเสพติดแก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานในความคืบหน้าของการปกป้องสวัสดิภาพของเด็ก

มลรัฐมิชิรูได้กำหนดให้สิทธิการเป็นมารดาขาดลงหากพบว่ามารดาที่มีการใช้สารภายในแปด ชั่วโมงก่อนทำการคลอดและมารดาเคยได้รับการลงโทษว่าเป็นผู้เคยใช้สารและขาดการบำบัดอย่างต่อเนื่องจากสถานบำบัด ในวอชิงตัน ดี.ซี. ได้กำหนดให้การใช้สารเสพติดในระหว่างตั้งครรภ์เป็นการทารุณต่อเด็กภายใต้กฎหมายอาญาในเรื่องสวัสดิภาพของเด็ก จากจุดนี้สามารถอธิบายได้ว่าประการแรกสหรัฐเองวางหลักปฏิบัติให้ยึดถือเป็นแนวทางตามคำพิพากษาของศาลสูง ตามวิธีการของระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทย ประการที่สองจากสถิติการตัดสินใจคดีที่มี

แนวโน้มเกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ของมารดาและมีผลกระทบต่อทารก ศาสตราจารย์พิจารณาเรื่องหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ นิยามของสภาพบุคคล สิทธิของทารกและความสัมพันธ์ ฐานะระหว่างมารดาและบุตรออกจากกันอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก โดยไม่คำนึงถึงการขัดกันของประโยชน์ การจะมีผู้รับประโยชน์แก่ทารกหรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายไทยที่ยังต้องคำนึงเรื่องของจารีตและศีลธรรมมาเป็นข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษแก่มารดา

ประเทศเพื่อนบ้านอย่างสิงคโปร์กฎหมายต่อการบังคับใช้เพื่อควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ บังคับใช้กฎหมายซึ่งใกล้เคียงกับการเจตนาทำให้ทารกในครรภ์ได้รับอันตรายจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดากล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2513 ประเทศสิงคโปร์ได้ออกพระราชบัญญัติการทำแท้ง (Abortion Act 1970) ตามมาตรา 312 นี้ยังได้กำหนดอีกว่า **ผู้ใดที่ทำให้ผู้หญิงแท้งจะถูกลงโทษด้วยการจำคุกเป็นระยะเวลาสูงสุด 7 ปีและต้องชดเชยค่าเสียหาย** จึงอาจพิจารณาได้ว่าการที่มารดาที่ทำให้ตนเองแท้งทารกในครรภ์ด้วยวิธีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แม้มีเจตนาที่ชัดเจนหรือไม่ก็ตามนั้นต้องได้รับโทษตามมาตรา 312 ของประมวลอาญานี้ด้วย

นอกจากนี้มาตรา 315 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์มีจุดประสงค์ที่จะลงโทษผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตของทารกในครรภ์ที่อาจมีการพัฒนาอย่างเต็มที่หรือไม่ก็ตาม อย่างไรก็ตามบุคคลนั้นจะไม่ถูกกล่าวหาว่ามีความผิดเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำที่ทำให้เด็กทารกตายนั้นไม่ได้กระทำโดยสุจริต หรือด้วยเหตุที่จะต้องช่วยชีวิตของมารดาที่ตั้งครรภ์ การที่มารดาดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากโดยที่รู้ถึงผลเสียของการดื่มที่ส่งถึงทารกในครรภ์ และต่อมาทำให้เด็กทารกนั้นเสียชีวิต มารดาสามารถถูกลงโทษตามมาตรา 312 และ 315 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์ถึงแม้สองมาตรานี้ไม่ได้กล่าวถึงการดื่มแอลกอฮอล์โดยตรง ประเทศไทยเองอาจนำวิธีการพิจารณาความผิดในประเด็นนี้มาอุดช่องว่างความสัมพันธ์ของเหตุและผลเพื่อลงโทษมารดาให้ตระหนักถึงผลของพฤติกรรมดังกล่าวได้

ทางด้านประเทศอังกฤษปรากฏในคดีที่น่าสนใจเกี่ยวกับการที่มารดาดื่มแอลกอฮอล์ดังได้กล่าวรายละเอียดในส่วนการทบทวนวรรณกรรมแล้วนั้น ในคดีแรกทารกนั้นทารกคลอดและอยู่รอดเป็นทารกแล้ว ในกรณีเช่นนี้ย่อมส่งผลถึงสิ่งมีชีวิตที่แยกต่างหากด้วย จึงเป็นการทำให้ผู้อื่นตายโดยไม่เจตนากระทำได้ เมื่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กระทำขึ้นตอนที่มีการตั้งครรภ์ และทารกในครรภ์ก็ยังไม่มีความสมบูรณ์ แสดงว่าการดื่มเหล้ายังไม่มีความผิดต่อทารกในครรภ์แต่อย่างใด นอกจากนี้ศาลในประเทศอังกฤษยังได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า มารดาไม่ได้มีหน้าที่ระมัดระวัง (duty of

care) ตามกฎหมายในทางละเมิดต่อทารก ดังนี้แนวทางบางประการเหมือนกับแนวทางการพิจารณาสิทธิของทารกตามฐานความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา

4.3 ผลการศึกษาวิเคราะห์ความรู้ของประชาชนต่อมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

จากการวิเคราะห์สถานการณ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้จากบทวิเคราะห์ส่วนต้นเพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายทางแพ่งและอาญาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และจากการที่ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามเพื่อสำรวจความรู้ของบุคคลทั่วไปอันเป็นการเก็บข้อมูลเชิงปฏิบัติการส่วนแรกเพื่อใช้ประเมินร่วมกับการวิจัยเชิงเอกสารจากกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและบุคลากรทางการแพทย์ รวมทั้งบุคคลทั่วไปในเรื่องการคุ้มครองสิทธิทารกที่ได้รับผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ ในบทที่ 3 สามารถวิเคราะห์ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จากการตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำคิดเป็นร้อยละ 70 หญิงตั้งครรภ์และหญิงที่เคยตั้งครรภ์ทั้งหมดไม่เคยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยพบเห็นหญิงตั้งครรภ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์คิดเป็นร้อยละ 69 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์คิดเป็นร้อยละ 99 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาบังคับในประเด็นนี้ร้อยละ 79 ในชุดคำถามแรกชี้ให้เห็นว่าความรู้ความหมายและต่อโทษของแอลกอฮอล์นั้นเป็นที่ทราบดีในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่และมองเห็นประโยชน์ของการมีกฎหมายเฉพาะมากำกับดูแลในประเด็นนี้

นอกเหนือจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามทราบว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของทารกในครรภ์ เช่น การเรียนรู้ การจดจำ และสมาธิสั้น คิดเป็นร้อยละ 95 ผู้ตอบแบบสอบถามทราบว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของทารกในครรภ์ เช่น น้ำหนักแรกเกิดน้อย สมอมีขนาดเล็กกว่าปกติ หัวใจผิดปกติ และการเจริญเติบโตของแขนขาผิดปกติคิดเป็นร้อยละ 92 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากรณีที่หญิงตั้งครรภ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 85 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการรณรงค์เกี่ยวกับผลเสียในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์ในปัจจุบันมีไม่เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 59 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปริมาณของร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อการอัตราการบริโภคเครื่องดื่มของมารดาคิดเป็นร้อยละ 52 ชุดคำถามนี้สื่อให้เห็นถึงความไม่เพียงพอของ

กฎหมายและนโยบายสาธารณะเพื่อควบคุมจำนวนมารดาที่ทราบว่าตั้งครรภ์และยังคงดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงจำนวนทารกที่อาจเสียชีวิตหรือพิการจากพฤติกรรมของมารดา

ส่วนต่อมาผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 64 ผู้ตอบแบบสอบถามทราบถึงกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กทารกอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่ากฎหมายที่มีอยู่ในขณะนี้เพียงพอต่อการคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าการมีมาตรการทางกฎหมายออกมาควบคุมจะทำให้ปริมาณหญิงตั้งครรภ์ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดน้อยลงอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 41 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยที่จะมีบทลงโทษเกี่ยวกับมารดาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 39 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยที่จะมีบทลงโทษสำหรับความผิพยายามทำแท้งด้วยวิธีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 33 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองทารกที่เกิดมาผิดปกติจากการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 41 จากระดับความต้องการให้มีกฎหมายและบทลงโทษที่เคร่งครัดเพราะบทกฎหมายที่มีอยู่ไม่เพียงพอ

ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิทธิส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญของหญิงตั้งครรภ์อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 44 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์ ถือเป็นภาระละเมิดสิทธิของทารกในครรภ์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 39 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยหากมีการฟ้องร้องมารดาโดยบุคคลผู้มีส่วนได้เสียของทารก แม้ทารกยังไม่มีสภาพบุคคลอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 35 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในการที่ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอถอนอำนาจปกครองของมารดา เนื่องจากเป็นเหตุทำให้ทารกพิการ ทูพพลภาพ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 40 ชุดคำถามกลุ่มนี้แสดงให้เห็นถึงความต้องการพิทักษ์สิทธิของทารก ทั้งนี้ยังยึดถือในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร

ผู้ตอบแบบสอบถามยังเห็นด้วยหากมีกฎหมายออกมากำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 37 เห็นด้วยหากมีการเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบผู้ประกอบการในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 39 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยหากมีการเพิ่มหน้าที่ให้แก่ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการสอบถามทุกครั้งเมื่อมีหญิงที่สงสัยว่าอาจตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 35 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าควรมีหน่วยงานเข้ามาดูแลมารดาที่มีพฤติกรรมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 45

สถิติในชุดคำถามนี้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับส่วนของการวิเคราะห์กฎหมายกล่าวคือไม่ต้องการให้
ภาระในการปฏิบัติและการถูกควบคุมโดยผลแห่งกฎหมายไปตกอยู่ที่บุคคลที่สามเป็นส่วนใหญ่

ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยหากมีมาตรการกำหนดหน้าที่ของแพทย์ในการตรวจสอบและวัด
ระดับแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 39 ผู้ตอบแบบสอบถาม
เห็นด้วยหากมีการกำหนดบทลงโทษแก่แพทย์ที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการวัดระดับแอลกอฮอล์ให้แก่
หญิงตั้งครรภ์อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในกรณีที่เกิด
พิการจากการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถฟ้องมารดาโดยคดีดังกล่าวไม่เป็นคดี
อุทลุมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยที่จะมีการแก้ไข
พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ให้มีความเข้มงวดขึ้นในประเด็นการจำหน่าย
แก่หญิงตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 39 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยที่จะเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในการติดตามดูแลมารดาในขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด
อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 46 ชุดคำถามในส่วนนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการให้ความเห็น
ทางการแพทย์และความต้องการเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อสนับสนุนงานทางสาธารณสุข

จึงเห็นได้ว่าบทบาทของมารดาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง มารดาควรมีจิตสำนึกและต้องมีการ
ปรับทัศนคติ พฤติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ทุกคนให้ทราบถึงบทบาทความเป็นแม่ในการดูแลตนเอง
ขณะตั้งครรภ์ จึงควรสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นแม่ให้ตระหนักถึงอันตรายที่จะ
เกิดแก่บุตรในครรภ์ว่ามีความร้ายแรงและทำให้เกิดภาวะค่าใช้จ่ายในการรักษาบุตรที่พิการมากโดยไม่
จำเป็น อาจจำเป็นต้องกำหนดหน้าที่เพิ่มเติมให้กับแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลหญิง
ตั้งครรภ์ที่จะต้องติดตามและทำตามหน้าที่ของตน แต่หากต้องการประสิทธิภาพสูงสุดในการห้ามหญิง
ตั้งครรภ์อย่างเคร่งครัดในการไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ตั้งครรภ์นั้นคือควรมี
กฎหมายที่กำหนดความผิดและกำหนดบทลงโทษสำหรับหญิงที่ขาดความรับผิดชอบในการทำหน้าที่
ของความเป็นมารดาที่ดี

บทบาทของสถานประกอบการการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับมารดาที่ตั้งครรภ์นั้น
ไม่สามารถที่จะยับยั้งปัญหาดังกล่าวได้อย่างเด็ดขาด เพราะหากหญิงตั้งครรภ์ต้องการจะบริโภคจริง
ย่อมมีวิธีการอื่นเพื่อที่จะได้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นบทบาทของภาครัฐ ภาครัฐควรมีมาตรการ
ออกมาแก้ไขปัญหาหนี้โดยเฉพาะนอกเหนือจากบทกฎหมายเดิมที่มีอยู่ ในส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึก การ
สัมภาษณ์เชิงลึกโดยเนื้อหาของบทสัมภาษณ์อันเป็นเครื่องมือการสอบถามความเห็นเชิงรุกประการที่
สอง แบ่งออกเป็นคำถามทั่วไป และคำถามที่จำแนกตามประเภทบุคคล ทั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 แพทย์ กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการ กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และกลุ่มที่ 4 หญิงตั้งครรภ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในมุมมองของหญิงตั้งครรภ์ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าไม่ควรบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ควรควบคุมร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้ความรู้เกี่ยวกับผลเสียในการดื่มแอลกอฮอล์ ขณะตั้งครรภ์ เห็นควรมีมาตรการทางกฎหมายพร้อมบทลงโทษทางกฎหมายที่ชัดเจนในการควบคุมพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ควรเข้ามาดูแลและส่งเสริมในเรื่องการรณรงค์การไม่ดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์รวมทั้งเรื่องการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับหญิงตั้งครรภ์ดังเช่นมาตรการในแนวทางนี้ในประเทศฝรั่งเศส

ในมุมมองของผู้ประกอบการ มีความเห็นว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ส่งผลกระทบต่อทารกครรภ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการตัดเตือนหญิงตั้งครรภ์ให้รู้ถึงโทษของการดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์ สำนักงานสาธารณสุขในแต่ละพื้นที่ควรเข้ามาควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ ทั้งเห็นด้วยกับการมีมาตรการจำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบการ แต่บางมาตรการที่เพิ่มหน้าที่ให้แก่ผู้ประกอบการเช่นการสอบถามผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้ลูกค้าไม่พอใจได้ อาจส่งผลกระทบต่อปริมาณในการจำหน่าย แต่ไม่ควรกำหนดบทลงโทษ เพราะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะต้องเข้ามาดูแลเอง ดังนี้หากมีเครื่องมือทางกฎหมายมาช่วยควบคุมอาจช่วยลดการโยนภาระให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในระดับทุติยภูมิ

ในมุมมองของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไม่เห็นด้วยที่หญิงตั้งครรภ์ดื่มแอลกอฮอล์เพราะว่ามีผลเสียต่อทารกในครรภ์ เด็กอาจจะมีความผิดปกติหรือพิการได้ หญิงตั้งครรภ์ต้องมีสามัญสำนึกของการเป็นมารดาในส่วนของร้านค้าก็ไม่ควรที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่หญิงตั้งครรภ์ เห็นด้วยกับการที่จะมีกฎหมายคุ้มครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อลดอัตราเสี่ยงที่เด็กคลอดก่อนกำหนดอันจะเกิดความพิการ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควรมีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์

ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเห็นด้วยในการติดตามดูแลพฤติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ การมีมาตรการทางกฎหมายบังคับให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขติดตามพฤติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ที่พบว่าพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์เบื้องต้นโดยร่วมกันกับแพทย์ที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่เห็นด้วยหากมีการกำหนดบทลงโทษแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการ เพราะบางครั้งเกิดจากพฤติกรรมของมารดาเองเจ้าหน้าที่ไม่ควร

ต้องรับผิดชอบ ในส่วนนี้อาจตอบโจทย์การวิจัยในส่วนการบูรณาการนำกฎหมายและข้อมูลทาง การแพทย์และสาธารณสุขมาบังคับใช้ให้ง่ายแก่การควบคุม

ในมุมมองของแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ มีความคิดเห็นว่าหญิงตั้งครรภ์ไม่ควรบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะมีผลต่อเด็กได้หลายประการ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณ การบริโภคเพียง เล็กน้อยก็มีปัญหาแล้วสำหรับเด็ก ต้องมีการให้ความรู้กับมารดา อาจจะต้องมีแพทย์หรือสูตินรีแพทย์ ที่เป็นคนรับฝากครรภ์หรือว่าคนที่ดูแลในระหว่างตั้งครรภ์ควรมีส่วนในการช่วยในการให้ความรู้ อีก ปัญหาหนึ่งคือการที่มารดาดื่มในขณะที่ไม่รู้ว่าคุณตั้งครรภ์ยอมเป็นอีกปัญหาหนึ่ง และไม่เห็นด้วยกับ การที่จะใช้กฎหมายมาควบคุม เพราะว่าเมื่อถึงเวลาบังคับใช้ทำได้ค่อนข้างยาก บางครั้งการดื่มอาจ เกิดขึ้นจากความไม่ตั้งใจ การใช้กฎหมายมาควบคุมจึงไม่ใช่ทางแก้ของการป้องกันการไม่ดื่มสุราใน ระหว่างตั้งครรภ์ การบริโภคในปริมาณที่มากมีโอกาสที่จะเกิด Fetal Alcohol Syndrome อันมีผล ต่อพัฒนาการ และแม้จะดื่มน้อยกว่าระดับที่จะทำให้เป็น Fetal Alcohol Syndrome ก็ยังสัมพันธ์ กับการที่เด็กเกิดการสมาธิสั้นได้ มารดาจึงไม่ควรบริโภคเลย การกำหนดมาตรการในการตรวจวัด ระดับแอลกอฮอล์ในทุกคน ต้องดูความคุ้มค่าที่จะตรวจภาวะค่าใช้จ่ายที่ภาครัฐต้องรับผิดชอบด้วย

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มหญิงที่เคยตั้งครรภ์ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการกำหนดให้มีมาตรการดังกล่าวขึ้นโดยให้ เหตุผลว่า การที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของทารกที่ คลอดออกมา (กรณีที่ไม่แท้ง) และอาจเป็นเหตุให้พิการได้ นอกจากนี้ยังเกิดผลกระทบต่อสุขภาพกาย และจิตใจในระยะยาวหรืออาจจะตลอดชีวิต เพราะทารกที่เกิดมาจะได้มีโอกาสเติบโตเป็นอนาคตที่ดี ของชาติต่อไปและเพื่อรักษาทรัพยากรมนุษย์ในสังคมไทยให้มีคุณภาพ

กลุ่มผู้ประกอบการ จะเห็นว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในการกำหนดมาตรการ ทางกฎหมายที่กำหนดให้เพิ่มหน้าที่และมีบทลงโทษสำหรับผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรการ ดังกล่าว โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลประกอบว่า มาตรการที่ห้ามมิให้ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ให้หญิงที่กำลังตั้งครรภ์เพราะจะส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์มารดานั้น เป็นการทำให้ ผู้ประกอบการได้รับผลกระทบจากยอดขายที่ลดลง และเห็นว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่นั้นควร ขึ้นอยู่กับจิตใจสำนึกของมารดามากกว่าไม่ควรเป็นประเด็นใหม่ในการออกกฎหมาย แต่ ผู้ประกอบการบางส่วนที่สนับสนุนมาตรการดังกล่าวโดยให้เหตุผลสนับสนุนว่า มาตรการดังกล่าวจะ เป็นประโยชน์ต่อทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาทำให้เด็กที่เกิดมามีสุขภาพแข็งแรงกว่าเด็กที่เกิดมาจาก มารดาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กลุ่มแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์เห็นด้วยกับการที่จะกำหนดมาตรการคุ้มครองทารกในครรภ์มารดาจากมารดาที่บริโภคแอลกอฮอล์โดยให้เหตุผลว่า ทารกทุกคนที่เกิดมาควรมีสุภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง หากมารดาละเลยหน้าที่ที่พึงกระทำในการดูแลทารกในครรภ์แล้วนั้นก็ควรจะมีความเสี่ยงที่เหมาะสม ควรมีมาตรการในการห้ามหญิงมีครรภ์ดื่มแอลกอฮอล์ มากกว่าการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุที่จะเยียวยาหรือคุ้มครองทารก เพราะทารกได้รับความเสียหายไปแล้ว โดยเฉพาะด้านร่างกาย ทั้งนี้เพราะแอลกอฮอล์มีกระทบต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์และอาจทำให้เสียชีวิตหรือพิการได้

ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะสามารถใช้สิทธิฟ้องร้องต่อมารดาที่กระทำการใด ๆ อันมีความเสี่ยงถึงแก่ชีวิตทารกในครรภ์ได้ นอกจากนี้สามารถลดความพิการของทารกแรกเกิดได้และเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการทำแท้ง แต่แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์บางส่วนไม่เห็นด้วยกับมาตรการดังกล่าวในส่วนที่มีการกำหนดบทลงโทษกับแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว เพราะเห็นว่าแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ย่อมปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเต็มความสามารถในการดูแลผู้ป่วยและหากมีมาตรการดังกล่าวออกมาอาจจะทำได้ยากในความเป็นจริง

กลุ่มนักศึกษาและบุคคลทั่วไป กลุ่มนี้เห็นด้วยกับการกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวโดยเห็นว่า เด็กที่เกิดมาควรมีสุภาพที่ดี และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาอาจทำให้ทารกได้รับผลกระทบจากแอลกอฮอล์ที่มารดาบริโภค ส่งผลให้ทารกมีความผิดปกติทางร่างกายและสมองได้ นอกจากนี้เป็นลดภาระต่อสาธารณสุขในเรื่องการรองรับผู้ป่วยซึ่งเป็นทารกแรกเกิดและทารกแรกเกิดที่มีความพิการน้อยลง แต่มีนักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่ไม่เห็นด้วยในการกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่า ไม่จำเป็นต้องทำเป็นกฎหมายบังคับมารดาที่ตั้งครรภ์เพราะไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยตรง ควรจะเน้นไปทางสร้างค่านิยมหรือการปลูกฝังจิตสำนึกมากกว่า ออกกฎหมายลงโทษประกอบกับการควบคุมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบการให้กับมารดาซึ่งกำลังตั้งครรภ์

4.4 เพื่อวิเคราะห์นโยบาย กฎหมายและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศตัวอย่างในส่วนของตัวบทกฎหมาย

จะเห็นได้ว่าทุกครั้งที่แม่ตั้งครรภ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แอลกอฮอล์จะผ่านทางรกและสายสะดือไปทำอันตรายสมองหัวใจ ไต และอวัยวะต่าง ๆ ของทารกในครรภ์ด้วย และเนื่องจากการขับแอลกอฮอล์ของทารกเป็นไปได้ช้าจึงทำให้ระดับแอลกอฮอล์ในเลือดของทารกจะสูงกว่าตัวมารดาและพิษของแอลกอฮอล์จะสะสมอยู่ในตัวทารกนานกว่าตัวมารดาด้วย โดยอันตรายและความรุนแรง

ขึ้นอยู่กับปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มและช่วงระยะเวลาของการตั้งครรภ์โดยเฉพาะหากดื่มในช่วง 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ซึ่งถือว่าช่วงที่อันตรายร้ายแรงที่สุด เพราะเป็นช่วงการสร้างเซลล์ประสาท และสมองของทารก รวมถึงการสร้างอวัยวะต่าง ๆ ได้แก่ หัวใจ ตา แขนขา ตา อวัยวะเพศด้วย โดยมีการคาดคะเนอุบัติการณ์การเกิด FASD ทั่วโลกถึงประมาณ 9 รายต่อเด็กที่เกิด 1,000 คน ที่สำคัญในประเทศไทยยังไม่มีข้อแนะนำใด ๆ สำหรับปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มแล้วปลอดภัย หรือช่วงเวลาขณะตั้งครรภ์ที่ดื่มแล้วปลอดภัย ควรกำหนดข้อบังคับที่มีผลทางกฎหมาย หากตั้งครรภ์หรือมีโอกาสที่จะตั้งครรภ์ควรงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเด็ดขาด

คำพิพากษาและแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศควรถูกนำมาเป็นตัวอย่างเพื่อรองรับกับมาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ควรมีข้อเสนอแนะในการมีมาตรการใหม่หรือแนวทางแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แม้ยังไม่มีผู้เก็บสถิติว่าเด็กไทยจำนวนเท่าใดที่มีความผิดปกติทางสมองเพราะแม่ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด แต่ในสหรัฐอเมริกาการดื่มจัดขณะตั้งครรภ์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กมีความผิดปกติทางสมอง เพื่อความปลอดภัยและดีที่สุดของทั้งแม่ลูกน้อยในครรภ์ ทันทีที่ทราบที่กำลังตั้งครรภ์คุณแม่ควรหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด และหากมีการวางแผนตั้งครรภ์สำหรับคุณแม่ที่ดื่มเหล้าก็เป็นการดีที่จะตัดสินใจเลิกดื่มอย่างเด็ดขาด เพื่อไม่ให้สายเกินแก้และให้ลูกน้อยได้เติบโตออกมาเป็นเด็กที่มีพัฒนาการและร่างกายที่สมบูรณ์

แม้จะมีการวิจัยมากมายแต่ไม่มีข้อมูลที่บ่งบอกว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณเท่าใดถึงจะเป็นระดับที่ปลอดภัยกับทารกระหว่างตั้งครรภ์ อย่างไรก็ตามมีความเห็นเป็นหนึ่งเดียวกันว่าสตรีมีครรภ์นั้นควรงดดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์อาจถือเป็นเหตุหนึ่งในฐานความผิดตามมาตรา 312 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์ได้ มาตรา 312 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์จะให้โทษกับบุคคลรวมถึงผู้ที่ตั้งครรภ์เองด้วยที่ทำการแท้งโดยการใช้ความรุนแรง หรือการบังคับให้แท้งโดยเจตนาร้ายหรือเจตนาที่จะช่วยชีวิตของมารดาที่ตั้งครรภ์ ควรนำมาตรการและการตีความกฎหมายนี้มาปรับใช้ต่อประเด็นปัญหาวิจัยในประเทศไทยอย่างยิ่ง

กรณีหญิงตั้งครรภ์กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทารกในครรภ์ของตน เช่น มารดาจงใจจะทำให้ลูกในครรภ์พิการเพื่อนำไปขอราน หรือทำให้แท้ง หรือเสพสารเสพติดทั้งที่รู้ว่าส่งผลให้เกิดอันตรายต่อเด็กในครรภ์ ควรมีมาตรการทางกฎหมายมาควบคุมโดยนำเสนอมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 การพิจารณาหรือยึดติดกับคำนิยามในการตีความกฎหมายอาทิเช่น “เด็ก หมายความว่า

บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์...” เพราะฉะนั้นความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงครอบคลุมเฉพาะเด็กที่มีสภาพบุคคลแล้วเท่านั้นไม่สามารถใช้คุ้มครองทารกในครรภ์มารดาได้ จึงเกิดเป็นช่องว่างสำหรับการใช้เครื่องมือทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองทารกในครรภ์ ในมาตรา 43 อาจ ถูกเพิ่มเติมเป็นวรรค 4 ว่า “ถ้าหญิงมีครรภ์ตั้งใจหรือสะเลยไม่นำพา ประพฤติตนในทางที่อาจ ก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ หรือพัฒนาการของทารกในครรภ์อย่างมาก และมีเหตุที่ควรเชื่อได้ว่า หญิงมีครรภ์จะประพฤตินั้นต่อไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ผู้มี หน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 หรือพนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลมาตรา 5 เพื่อออก คำสั่งมิให้กระทำการดังกล่าวโดยกำหนดมาตรการควบคุมความประพฤติ หรือส่งตัวหญิงนั้นเข้ารับ การรักษาในสถานพยาบาล ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประโยชน์และสุขภาพของหญิงมีครรภ์และทารกในครรภ์ เป็นสำคัญ และให้นำบทบัญญัติมาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 25 (3) และ (4) และมาตรา 41 แห่ง พระราชบัญญัตินี้มาใช้ในกรณีความประพฤติของหญิงมีต่อทารกในครรภ์มารดาโดยอนุโลม” ซึ่งเป็น การคุ้มครองสิทธิทารกในครรภ์มารดาผ่านการควบคุมพฤติกรรมของมารดา ดังที่หลายฝ่ายรวมถึง นักวิชาการหลายท่านได้มีการสนับสนุนแนวความคิดนี้

ความเป็นไปได้ที่จะมีเหตุผลทางกฎหมายสำหรับผู้ที่ไม่ยอมหยุดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทลงโทษรวมถึงค่าปรับและเวลาในการจำคุกจะแตกต่างกันไปในแต่ละกรณีในแต่ละรัฐดังตัวอย่างคำ พิพากษาและบทบัญญัติกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือสิทธิของทารกในครรภ์มารดาคือ อะไร หน้าที่ของมารดาอยู่อย่างไร มารดาประพฤติดินที่ตนและละเมิดต่อสิทธิของบุตรผู้เยาว์ผล จะเป็นอย่างไร ฐานะ ความสัมพันธ์และสภาพบุคคลไม่มีผลต่อการพิทักษ์สิทธิของเด็กตามประเด็น ปัญหาวิจัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรได้มีการนำแนวทางในทางแพ่งและการพิทักษ์สิทธินี้ ประกอบกับ การจัดการบทบัญญัติในกฎหมายอาญาจะส่งผลให้มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองทารกจากการ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น

นอกเหนือจากนี้เมื่อทำการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์งานวิชาการและแนวโน้ม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ในต่างประเทศพบว่าการมาตรการทางภาษีและราคา การควบคุมการ เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดัดแปลงสถานการณ์และบริบทของการดื่ม การจัดการกับการขับชี่ ยานพาหนะขณะมีเมเมา การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และการบำบัดรักษา และการคัดกรองผู้มีปัญหา มาตรการเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อควบคุมปริมาณการ บริโภคของผู้คนในสังคมได้เป็นอย่างดี จึงอาจนำมาปรับใช้ในกฎหมายไทยร่วมกับมาตรการทาง กฎหมายซึ่งควบคุมจำนวนของมารดาตั้งครรภ์ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเด็กซึ่งได้รับ ผลกระทบโดยตรง เพื่อตอบโจทยยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติซึ่งต้องการที่จะให้การ ควบคุมปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนค่านิยม และลดแรง

สนับสนุนการตีพิมพ์ โดยการควบคุมตลาดการโฆษณา การให้ข้อมูล และเพิ่มโอกาสของการไม่ตีพิมพ์สัมฤทธิ์
ผลได้อีกทางหนึ่งอีกด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

เพื่อประเมินสถานการณ์และศักยภาพของมาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน กรณีการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ในประเทศไทยและวิเคราะห์นโยบาย กฎหมายและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศตัวอย่างในส่วนของตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา และแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อรองรับกับมาตรการควบคุมควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยว่าควรมีข้อเสนอแนะในการเสนอมาตรการใหม่หรือแนวทางแก้ไข ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ ซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จัดเป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทและสมองที่มีผลต่อการทำงานของสมองและไขสันหลัง มีผลโดยเฉพาะต่อการรับรู้ อารมณ์ ระดับการมีสติ รวมไปถึงความสามารถของสมองและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมา หากมารดาดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์จะทำให้ในทารกที่เกิดมามีความผิดปกติเรียกว่า กลุ่มอาการผิดปกติของทารกในครรภ์จากการที่มารดาดื่มแอลกอฮอล์ หรือ Fetal Alcohol Spectrum Disorder: FASD ซึ่งแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อระบบประสาทส่วนกลางของทารก อันจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของสมองและไขสันหลัง และก่อให้เกิดความผิดปกติทางร่างกาย ความรุนแรงของโรคนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาโดยตรงในช่วงเวลาที่ตั้งครรภ์

ดังที่กล่าวมานี้ มารดาติดสุราหรือดื่มแอลกอฮอล์เป็นอาจินทั้งที่รู้ว่าอาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ทารกในครรภ์แต่ก็ไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับทารกในครรภ์ จึงควรที่จะต้องมีมาตรการเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของทารกที่ยังอยู่ในครรภ์มารดาโดยเบ็ดเสร็จเด็ดขาด สำหรับมาตราเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิทารกในครรภ์มารดาของไทย ในปัจจุบันมีการรณรงค์โดยกรมอนามัยโดยกองอนามัยการเจริญพันธุ์ และกองทุนแห่งสหประชาชาติร่วมกันดำเนินการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการใช้บริการข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา และการบริการด้านอนามัยและการเจริญพันธุ์โดยการจัดทำชุดคู่มือให้ความรู้สำหรับหญิงตั้งครรภ์ สามปี และญาติ ไม่ให้คุณแม่ดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างการตั้งครรภ์ และการออกฉลากในการเตือนในฉลากอาหารหรือเครื่องดื่มดังเช่นของประเทศฝรั่งเศส

ทั้งนี้ประเทศไทยเองยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษแก่มารดาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์ ในส่วนกฎหมายของประเทศไทยนั้นยังไม่สามารถที่จะเปิดช่องให้

มารดาสามารถถูกลงโทษตามประมวลกฎหมายแพ่งหรืออาญาโดยตรงเลย หากมารดาตีแม่แอลกอฮอล์ ในขณะที่ตั้งครรภ์และส่งผลให้ทารกที่เกิดมามีความผิดปกติเหมือนดังประเทศสิงคโปร์ควรให้มีการสามารถที่จะกำหนดฐานความผิดเฉพาะได้ มีการกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมได้หรืออย่างน้อย กำหนดความรับผิดชอบและทำการเทียบเคียงบทลงโทษในทางอาญาและการชดเชยได้ดังเช่นวิธีการของประเทศสหรัฐอเมริกา นิยามของคำว่าเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์ นิยามของคำว่าทารก สภามบุคคลและความสัมพันธ์ ฐานะของคู่กรณีควรเป็นเพียงองค์ประกอบย่อย

5.2 อภิปรายผล

ผลที่เกี่ยวข้องจากการวิเคราะห์มี 3 ด้าน ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์ มีการกำหนดถ้อยคำเป็นศัพท์นิยามคำว่าเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์และสุรตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และผลกระทบจากการตีแม่แอลกอฮอล์ของมารดาในระหว่างการตั้งครรภ์

5.2.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์มาตรการในการควบคุมการตีแม่แอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ของต่างประเทศกับประเทศไทยดังนี้ ประเทศฝรั่งเศส มีการรณรงค์เกี่ยวกับการตีแม่แอลกอฮอล์ในขณะที่ตั้งครรภ์เช่นเดียวกับประเทศไทย ในส่วนของการติดฉลากโภชนาการของประเทศฝรั่งเศสนั้นมีกำหนดอย่างละเอียดและชัดเจนซึ่งคล้ายกันกับของประเทศไทย ประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษแก่มารดาที่บริโภคเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์ ในส่วนของประเทศสิงคโปร์ มารดาสามารถถูกลงโทษได้ปรากฏตามมาตรา 312 และ 315 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์ได้อย่างชัดเจน แนวทางคำพิพากษาของประเทศสหรัฐอเมริกาและตัวบทบัญญัติทางกฎหมายเองเอื้อต่อการลงโทษมารดาและชดเชยให้แก่บุตรผู้เยาว์เป็นอย่างดี

5.2.3 ผลการศึกษาวิเคราะห์ความรับรู้ของประชาชนต่อมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์ของมารดา พบว่าสังคมจากกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมตระหนักดีถึงภาวะความเสี่ยงจากสถานการณ์ตามประเด็นวิจัยแต่ยังคงไม่นำพาต่อความร่วมมือในการแก้ไขปัญหานี้ ประการแรกอาจพิจารณาได้ว่าเป็นเรื่องไกลตัวและเกิดปัญหาขึ้นเฉพาะกลุ่มตั้งนี้จึงจำเป็นมากในการหาวิธีการชี้ให้เห็นผลกระทบต่อนาคตของชาติโดยชัดแจ้ง มิใช่ปลูกฝังเฉพาะสิทธิหน้าที่ของมารดาและบุตร ประการที่สองคนในสังคมมองว่าไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดให้ต้องเกรงกลัวการถูกจำคุก การเสียค่าปรับ การต้องชดใช้ความเสียหายหรือชดเชยให้แก่ทายาทของตนหรือกระทั่งถูกพรากลูกไปจากความดูแลของตนเพราะมารดาสูญเสียศักยภาพในการเลี้ยงดูเด็กเหมือนอย่างในสหรัฐอเมริกา

5.3 ข้อเสนอแนะ

ตามทฤษฎี แนวความคิดและผลการวิเคราะห์ตามประเด็นปัญหาวิจัยที่ได้ทำการศึกษา มาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยคิดว่าหากมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้น ควรมีการกำหนดมาตรการ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 มาตรการฉบับนี้ ให้ชื่อว่า “มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองทารกที่อยู่ในครรภ์ มารดาจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา”

โดยผู้วิจัยใช้คำว่า มาตรการ เพราะ หมายถึง วิธีการที่ตั้งเป็นกฎ ข้อกำหนด ระเบียบ หรือ กฎหมาย เช่น ใช้มาตรการเด็ดขาด กำหนดมาตรการในการปราบปรามผู้ร้าย หรือเป็นวิธีการที่จะปรับ เข้าไปสู่ผลสำเร็จ อาทิ วางมาตรการในการดำเนินงาน (ตามที่ระบุไว้ในราชบัณฑิตสถาน)

การที่หญิงตั้งครรภ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ จึงควรให้มี มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคแอลกอฮอล์ของมารดาตามชื่อ ของมาตรการดังกล่าว

ข้อ 2 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง

“ทารก” หมายความว่า ตัวอ่อนของมนุษย์ที่มีอายุเกินกว่าแปดสัปดาห์ ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอก มดลูก

ของมนุษย์ (อ้างอิงพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญ พันทางการแพทย์ พ.ศ. 2558)

“หญิงตั้งครรภ์” หมายความว่า หญิงที่ได้รับการปฏิสนธิระหว่างอสุจิกับไข่ และได้ตัวอ่อน เกิดขึ้นมา โดยมีการฝังตัวทั้งภายในและภายนอกมดลูก

“การตั้งครรภ์” หมายความว่า ภาวะสตรีที่กำเนิดทารกในร่างกายหลังจากการปฏิสนธิ ระหว่างอสุจิกับไข่ กลายเป็นตัวอ่อนเจริญเติบโตเป็นทารกจนกระทั่งออกมาจากไข่

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ ไม่ว่าจะการกระทำดังกล่าวจะได้รับประโยชน์ หรือได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ และไม่ว่าจะได้จดทะเบียน ภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วหรือไม่ (อ้างอิงมาตรา 77/1 แห่งประมวลรัษฎากร)

“ชาย” หมายความว่ารวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า (อ้างอิงมาตรา 3 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551)

“เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึง ยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (มาตรา 3 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551)

“กลุ่มอาการทารกในครรภ์ได้รับแอลกอฮอล์ (Fetal Alcohol Syndrome: FAS)” หมายความว่า กลุ่มอาการผิดปกติของทารกจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ ส่งผลให้ทารกที่คลอดออกมามีความผิดปกติบนใบหน้า ไอคิวต่ำ เป็นโรคสติปัญญาบกพร่อง มีปัญหาทางด้านความจำ การจดจำหรือความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ความสามารถในการเรียนรู้และการสื่อสารมีความบกพร่อง เป็นต้น รวมถึงอาจมีความผิดปกติทางการมองเห็นและการได้ยิน

ข้อ 3 หญิงตั้งครรภ์มีหน้าที่ปกป้องดูแลทารกในครรภ์โดยงดเว้นการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะอาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ได้อย่างเด็ดขาด

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า การที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์แม้จะบริโภคในปริมาณที่น้อยมากอาจไม่ส่งผลต่อการเป็น Fetal Alcohol Syndrome หรือกลุ่มอาการผิดปกติของทารกจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ แต่อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสมองของทารกได้

ข้อ 4 ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องสอบถามหญิงที่กำลังตั้งครรภ์ หรือมีลักษณะอันควรเชื่อได้ว่ากำลังตั้งครรภ์ หรือในทำนองเดียวกันนั้น เพื่อประกอบการพิจารณาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับหญิงนั้น

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า กรณีสิทธิดังกล่าว หากพิจารณาโดยสามัญสำนึกของประชาชนโดยทั่วไปจะเห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน อีกทั้งหากเปรียบเทียบกรณีของการจำหน่ายบุหรี่ให้แก่เด็กที่อายุไม่ถึงตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ก็เป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนเห็นว่าขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนเช่นกัน จึงทำให้สิทธิดังกล่าวควรมีขึ้น

การสอบถามเป็นวิธีการเบื้องต้นที่จะช่วยให้มารดาถูกคิดและไม่กล้าที่จะซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกจากนี้ยังช่วยลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงในขณะตั้งครรภ์ด้วย จึงควรกำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ที่จะสอบถามโดยมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่แน่นอน

ข้อ 5 จากข้อ 4 หากสอบถามได้ความว่าหญิงกำลังตั้งครรภ์ ผู้ประกอบการมีหน้าที่ไม่จำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แก่หญิงนั้น ถ้าผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวต้องระวางโทษ..(มีโทษปรับในอัตราสูงและโทษจำคุก)

การกำหนดสภาพบังคับขึ้นนั้น เพื่อจะเป็นผลให้มาตรการทางกฎหมายเกิดความศักดิ์สิทธิ์ และประชาชนเคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามนั้น กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ (Sanction) และหากมองในมุมมองทางศาสนานั้น สภาพบังคับทางศาสนาหรือผลที่จะเกิดขึ้นอยู่ที่ชาติหน้า ซึ่งจะเกิดมีหรือไม่ก็ไม่มีใครทราบได้ ดังนั้นผู้ที่เลื่อมใสเท่านั้นที่จะเชื่อถือในกฎของศาสนาและปฏิบัติตาม จึงทำให้สภาพบังคับที่กำหนดขึ้นโดยมาตรการทางกฎหมายที่ผู้ประกอบการมีหน้าที่ไม่จำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แก่หญิง โดยเป็นลายลักษณ์อักษรที่ทุกคนรับรู้ได้นั้น จึงเป็นสิ่งที่มั่นคงแน่นอนที่สุด

ข้อ 6 ให้แพทย์ผู้รับฝากครรภ์มีหน้าที่ตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าหญิงตั้งครรภ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้แพทย์แนะนำแก่หญิงนั้นถึงผลกระทบที่ทารกในครรภ์อาจได้รับเนื่องจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสั่งห้ามมิให้มารดาบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ทุกชนิด หากแพทย์ไม่ปฏิบัติตาม

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วพบว่า โดยทั่วไปหน้าที่ของแพทย์ดังกล่าวนี้เป็นจรรยาบรรณที่แพทย์ยึดถือไว้ปฏิบัติ ไม่ได้มีสภาพบังคับให้แพทย์ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดมากเท่าสภาพบังคับที่กำหนดตามมาตราทางกฎหมาย จึงควรกำหนดสภาพบังคับให้เคร่งครัดขึ้นเพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทางอ้อมกรบกับตามผลสำรวจซึ่งความคิดเห็นของแพทย์ได้รับความเชื่อถือและมีผลต่อพฤติกรรมของมารดาตั้งครรภ์เป็นอย่างมาก

ข้อ 7 หญิงตั้งครรภ์ที่จิตใจบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องระวางโทษ... (มีโทษปรับในอัตราสูงและโทษจำคุก)

แม้มารดาจะทราบว่ากรบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ จะส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ แต่ก็เป็นที่ทราบได้ว่ามีเจตนาที่จะทำให้ตนเองแท้งลูก เช่นนี้ส่งผลให้มารดาต้องรับโทษน้อยกว่าการพยายามทำให้แท้ง จึงควรมีการกำหนดฐานความผิด วัตถุประสงค์และกำหนดโทษให้ชัดเจนจะมีประสิทธิผลที่สุด

ข้อ 8 หญิงตั้งครรภ์ที่จิตใจบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อพยายามทำแท้งต้องระวางโทษ..... (มีโทษปรับในอัตราสูงและโทษจำคุก) อาจขยายไปถึงการเปรียบเทียบความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วพบว่า ปัจจุบันกฎหมายอาญาของไทยนั้นการพยายามทำแท้งของหญิงตั้งครรภ์กำหนดเพียงแค่ว่ามีความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษใด ๆ จึงเห็นควรให้มีบทลงโทษในส่วนนี้ขยายไปถึงความผิดฐานพยายาม เพื่อเป็นการครอบคลุมในกรณีดังกล่าวข้างต้นด้วย เพื่อป้องกันการเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นในอนาคต

ข้อ 9 หญิงที่ดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ยังไม่รู้ว่าตนตั้งครรภ์ ในกรณีที่ความพิการที่เกิดขึ้นต่อทารกในครรภ์ หากพิสูจน์ไม่ได้ว่าความพิการนั้นเกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงในขณะที่ยังไม่รู้ว่าตนตั้งครรภ์ หญิงนั้นไม่ต้องรับโทษ

เหตุผลเพราะ ในบางกรณีที่มารดาเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาโดยตลอดก่อนที่จะรู้ว่าตนตั้งครรภ์ หากความพิการเกิดขึ้นต่อทารกในครรภ์และพิสูจน์ไม่ได้ว่าความพิการที่เกิดแก่ทารกในครรภ์มาจากพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา เมื่อมารดาไม่มีเจตนาจะกระทำ มารดาไม่ควรจะต้องรับโทษ โดยให้ภาระการพิสูจน์โดยเคร่งครัดอยู่ที่มารดาโดยอาจอาศัยผลการตรวจทางการแพทย์

ข้อ 10 บุคลากรและหน่วยงานทางการแพทย์ ผู้ประกอบการและสถานประกอบการ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรการดังกล่าวต้องรณรงค์ให้งดบริโภคแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์

เหตุผลเพราะเพื่อร่วมกันให้มารดาได้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดแก่ทารกในครรภ์

ข้อ 11 บุคลากรและหน่วยงานทางการแพทย์ ผู้ประกอบการและสถานประกอบการ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรการดังกล่าวต้องให้ความรู้ถึงผลเสียของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์อย่างต่อเนื่อง

เหตุผลเพราะหากมารดาที่มีความคิดว่าการดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณน้อยจะไม่ใช่ไร แต่การดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณน้อย ก็ส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์มารดาได้เช่นกัน ดังนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องจึงต้องให้ความรู้มารดาเพื่อให้ตระหนักถึงผลร้าย และให้ความรู้ว่าจะหญิงวัยเจริญพันธุ์ในช่วงหลังแต่งงานที่เตรียมตัวจะมีลูกไม่ควรดื่มแอลกอฮอล์เลย เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดกับทารก แม้มารดาจะไม่ทราบว่าตนตั้งครรภ์ก็ตาม

ข้อ 12 หากพบว่าทารกที่เกิดมาพิการและความพิการนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการบริโภคแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์ของมารดาต้องระวางโทษ... (มีโทษปรับในอัตราสูงและโทษจำคุก)

หากพิสูจน์ได้ว่าความพิการนั้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่มารดายุติการบริโภคแล้วหรือหากพบว่าความพิการของทารกเกิดขึ้นแล้วในขณะที่แพทย์ตรวจพบ ให้ระวางโทษ.....(โทษน้อยกว่ากรณีที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่แพทย์ได้ตรวจพบและได้มีการแนะนำให้งดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว)

เหตุผลที่กำหนดโทษให้แตกต่างกัน เพราะในกรณีที่แพทย์ตรวจพบและขอให้มารดางดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว แต่มารดายังมีพฤติกรรมดังกล่าวต่อเนื่องเรื่อยมาจนกระทั่งคลอดบุตรและทารกที่คลอดออกมาพิการซึ่งความพิการนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวของมารดา แต่ในกรณีที่มารดาได้ยุติพฤติกรรมดังกล่าวภายหลังจากที่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ แต่ความพิการของทารกก็ยังคงเกิดขึ้นหรือแพทย์ได้ตรวจพบว่าความพิการของทารกเกิดขึ้นแล้วในขณะนั้นแม้ว่ามารดาจะได้อยู่ติพฤติกรรมการบริโภคดีดังกล่าวแล้ว ความพิการย่อมเกิดขึ้นอีกจึงเป็นเหตุให้กรณีแรกต้องมีการระวางโทษที่หนักกว่ากรณีหลัง

ข้อ 13 ภาครัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานเฉพาะที่เข้ามาดูแลมารดาที่มีพฤติกรรมเสี่ยงจากการดื่มบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะตั้งครรภ์ นอกจากโรงพยาบาล สถานพยาบาล หรือหน่วยงานอื่นที่ได้มีการจัดทำขึ้นไว้แล้ว

เนื่องจาก โรงพยาบาลหรือหน่วยงานทางการแพทย์อื่น ๆ ย่อมมีภารกิจหลักที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ จึงควรมีหน่วยงานเฉพาะที่มาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเพื่อให้การมาตรวจการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อ 14 ควรเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในมาตรา 29 กล่าวคือ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลต่อไปนี้ (3) หญิงตั้งครรภ์

เหตุผลเพราะ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ (1) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ และ (2) บุคคลที่มีอาการมีนเมาจนครองสติไม่ได้เท่านั้น โดยยังไม่ได้บัญญัติให้ครอบคลุมไปถึงหญิงตั้งครรภ์ด้วย จึงสมควรบัญญัติเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในมาตรา 29 กล่าวคือ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ (3) หญิงตั้งครรภ์ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา

ข้อ 15 ควรเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดอำนาจหน้าที่ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขในการติดตามดูแลมารดาในขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด

เหตุผลเพราะ ปัจจุบันพระราชบัญญัติดังกล่าวยังไม่ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ไว้ จึงสมควรกำหนดอำนาจหน้าที่ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขในการติดตามดูแลมารดาในขณะตั้งครรภ์และหลังคลอดทั้งนี้เพื่อคุ้มครองทารกในครรภ์มารดา หากสามารถผลักดันให้มีพระราชบัญญัติหรือออกมา

บังคับใช้ในลักษณะกฎหมายลำดับรองก็ดี จะสามารถเติมเต็มช่องว่างของกฎหมายไทยและสนับสนุนความต้องการตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยขึ้นนี้ได้อย่างดี ช่องทางในการขับเคลื่อนต่อไปใช้ประโยชน์จริง ข้อเสนอและวิธีการต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอไม่ว่าในเชิงข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ ข้อมูลสถิติและการรวบรวมข้อกฎหมายต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ประการแรกต้องถูกนำไปเผยแพร่ให้เข้าถึงประชาชนได้โดยง่าย ไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มสตรีมีครรภ์แต่ตั้งเป้าหมายที่แพทย์พยาบาล บุคลากรทางการแพทย์ นักกฎหมาย นักวิชาการ ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สมาชิกในครอบครัวและบุคคลทั่วไปในช่องทางออนไลน์ก็ดี ช่องทางการประชาสัมพันธ์อื่น ๆ ก็ดี

การขับเคลื่อนเพื่อใช้ประโยชน์ประการที่สองเป็นปฏิบัติการเชิงรุก เช่น การนำประเด็นวิจัยไปจัดประชุมวิชาการระดับชาติเพื่อกระตุ้นความรู้ถึงความต้องการมาตรการทางกฎหมายในเรื่องนี้ให้เป็นที่ประจักษ์ในวงกว้าง และการจัดทำบริการวิชาการเพื่อลงพื้นที่ให้ความรู้และทำความเข้าใจกับประชาชนและหน่วยงานสาธารณสุขต่าง ๆ เพื่อดูแลคุณแม่ตั้งครรภ์และเด็กซึ่งอาจได้รับผลกระทบประการสุดท้ายผลักดันกฎหมายเพื่อรองรับการจำกัดสิทธิของมารดาและในอีกทางหนึ่งคุ้มครองสิทธิให้แก่ทารกในครรภ์และบุตรผู้เยาว์ให้มีความเสี่ยงจากพฤติกรรมดังกล่าวของมารดาน้อยที่สุด รวมถึงสามารถมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงสามารถใช้ชีวิตอย่างปกติสุขได้ อีกทั้งอาจเสนอให้ต่อยอดและครอบคลุมไปถึงการใช้สารเสพติดประเภทอื่น ๆ ด้วยหากมีช่องทางให้ดำเนินการได้

บรรณานุกรม

- Alcohol consumption during pregnancy (ม.ป.ป.).
<http://www.toolkit.bornhealthy.org/fasd-background.pdf>
- AMNEDTY INTERNATIONNAL THAILAND. (ม.ป.ป.). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. สืบค้น
 จาก <http://www.amnesty.or.th/our-work/hre/udhr/>
- Convention on the Right of the Child. (n.d.). สืบค้นจาก <http://www.ohchr.org>crc>
- Editorial Staff. (2019). Serving Alcohol to Pregnant Women, ALCOHOL.ORG: An
 American Addiction Centers Resource. Retrieved from
<https://www.alcohol.org/laws/serving-alcohol-to-pregnant-women/#federal-laws>
- Harold J. Grossman. (1983). Grossman's Guide to Wines, Beers, and Spirits. 7 edition,
 New Jersey: Wiley.
- Haute Autorité de santé. (2017). Troubles causés par l'alcoolisation fœtale : repérage,
 rapport d'élaboration.
- Hiroshi Oda. (2016). Japanese Law. Retrieved from
http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5801031096_6384_5169.pdf
- Ministère du Travail. (2009). de l'Emploi et de la Santé, Alcool et grossesse, parlons-
 en : Guide à l'usage des professionnels. Retrieved from https://solidarites-sante.gouv.fr/IMG/pdf/Alcool_et_grossesse_parlons-en2.pdf
- Napatsakorn .R. (ม.ป.ป.). มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่ม
 แอลกอฮอล์ของมารดา. theAsianparent Thailand Logo. สืบค้นจาก
<https://th.theasianparent.com/คนท้องดื่มเหล้าได้ไหม>
- National Center on Birth Defects and Developmental Disabilities. (2004). *Fetal Alcohol
 Syndrome: Guidelines for Referral and Diagnosis*. Retrieved from
https://www.cdc.gov/ncbddd/fasd/documents/FAS_guidelines_accessible-P.pdf
- Nicholas, B. (1961). An Introduction to Roman law. Oxford: Clarendon.

Raymond Youngs. (2000). Source Book on German Law (The Basic Rights Themselves). United States: Cavendish Publishing.

Rutgers University. (2019). Moderate to heavy drinking during pregnancy alters genes in newborns, mothers. Retrieved from <https://www.sciencedaily.com/releases/2019/08/190815081313.htm> August 15, 2019

Sampson P. et al. (1997). Incidence of fetal alcohol syndrome and prevalence of alcohol-related neurodevelopmental disorder. *Teratology* 56(5).

Sarkar, D. et al. (2019). Persistent Changes in Stress Regulatory Genes in Pregnant Woman or a Child With Prenatal Alcohol Exposure. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*.

The Rights Person and Family. (2019). The Person. Retrieved from <http://www.cours-de-droit.net/cours-de-droit-des-personnes-et-de-la-famille-c27647050>

What I Fetal Alcohol Spectrum Disorder? <http://www.toolkit.bornhealthy.org/fasd-background.pdf>

World Health Organization. (1994). Lexicon of alcohol and drug terms published by the World Health Organization. Retrieved from www.who.int/substance_abuse/terminology/who_lexicon

World Health Organization. (2014). *Guidelines of the identification and management of substance use and substance use disorders in pregnancy*. Retrieved from <https://www.who.int/publications/i/item/9789241548731>

กองการอนามัยการเจริญพันธุ์. (ม.ป.ป.). สุขใจ ได้เป็นแม่. นนทบุรี: กรมอนามัย.

กองบรรณาธิการ HONESTDOCS. (2019). การดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างตั้งครรภ์ ส่งผลต่อทารกอย่างไร. จาก <https://www.honestdocs.co/alcohol-during-pregnancy-affects-babies>

กำเนิดเปียร์ เครื่องดื่มชนิดแรกของโลก. สืบค้นจาก <http://www.cocktailthai.com/index.php?lay=show&ac=article&id=210504&Ntype=3>

กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2560). หลักกฎหมายบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2561). คำอธิบายกฎหมายลักษณะบุคคล : บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงไกร เจริญวัฒนา. (2558). หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณิต ฦ นคร. (2559). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2557). นิติปรัชญา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยวลี ศรีสุขโข. (2561). คู่มือคุณแม่ตั้งครรภ์. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์เฮลท์ อมรินทร์พรีนติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ทักษพล ธรรมรังสี และสุวรา แก้วนัย. (2552). (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ เอกสารประกอบการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สืบค้นจาก <http://resource.thaihealth.or.th/library/academic/12804>.
- ทักษพล ธรรมรังสี และอรทัย วลีวงศ์. (2559). เอกสารวิชาการ แอลกอฮอล์และสมอง. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ไทยรัฐ. (2560). กินเบียร์ทุกวัน? ลูกออกมาไม่มีไข คุณแม่เล่าให้หมอฟังหลังคลอดถึงกับอึ้ง. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1163285>
- นเรศ ดำรงชัย. (2547). “ชีวจริยธรรมของการวิจัยด้านเซลล์ต้นกำเนิดจากแนวคิดสู่แนวทางการปฏิบัติสำหรับประเทศไทย” การประชุมประจำปี สวทช. เรื่อง “ทิศทางการวิจัยและการพัฒนาด้านเซลล์ต้นกำเนิด (stem cell) ในประเทศไทย, ปทุมธานี: อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย
- นิตยา จงแสง, การรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ : ศึกษากรณีการกำหนดสถานะของสภาพบุคคล, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 2559
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2558). หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ปฐวี คงย่อย. (2556). การตีความประมวลกฎหมายอาญามาตรา 199 ศึกษาขอบเขตความรับผิดชอบปัญหาทางกฎหมาย : กรณีการกระทำต่อซากทารกและส่วนของทารก. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ประยงค์ เวชวิชสนอง. (2559). กุมารเวชศาสตร์ (Pediatrics) (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา: ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ประสิทธิ์ โขวิไลกุล. (2562). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- พงษ์พิลัย วรณราช. [ONLINE] “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” แท้จริงแล้วเหมือนหรือต่างอย่างไร. สืบค้นจาก
<http://web.krisdika.go.th/activityDetail.jsp?actType=l&actCode=83&head=4&item=n5>
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. แอลกอฮอล์. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. สืบค้นจาก
<http://www.royin.go.th/dictionary/>
- พระไพศาล วิ. (2536). อ-ยาพิษมีนเมา ฤ น้ำอมฤตเริงรมย์,” ศิลปวัฒนธรรม: ม.ป.ท.
- เพียงพิมพ์ ปันระสี และณรงค์ศักดิ์ หนูสอน. (2560). พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีไทยกับวิธีการดื่ม. EAU HERITAGE JOURNAL Science and Technology Vol. 11 NO. 2 May – August.
- ภญ.อรทัย วลีวงศ์ และคณะ. เด็ก ผู้หญิง แม่ และ แอลกอฮอล์. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนา
 นโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. สืบค้นจาก
<https://www.thaihealth.or.th/data/ecatalog/260/pdf/260.pdf>
- มูลนิธิพิทักษ์สิทธิเด็ก. (ม.ป.ป.). ‘สิทธิเด็ก’ เรื่องของเด็กตัวเล็กที่ไม่ควรมองข้าม. สืบค้นจาก
<https://www.thaichildrights.org/story/social-story/สิทธิเด็ก-เรื่องของเด็ก/>
- วรพจน์ วิรุตพิชญ์. (2543). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. หน้า 21.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์ และกล้า สมทวนิช. (2546). รายงานวิจัยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของ
 ประชาชนโดยศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. น. 7.
- สมทบ สุวรรณสุทธิ. (2510). คำสอนชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช 2510 “ประมวลกฎหมายแพ่งและ
 พินัยย์ ว่าด้วย บุคคล”. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมปรารถนา หลั่งนาคทารก. (2552). ทารกในครรภ์มารดา: สิทธิและความคุ้มครอง (วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- สาวิตรี อังฉนวนกรชัย. (2562). รายงานสถานการณ์ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย
 ประจำปี 2560. กรุงเทพฯ: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์. หน้า 12 – 24.
- สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. (2563, สิงหาคม). *Data Visualize Dashboard การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์*. กรุงเทพฯ.

- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). ทารก, [บทวิทยุรายการ “รู้ รัก ภาษาไทย” ออกอากาศทาง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2554 เวลา 7.00 – 7.30 น.] สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=ทารก-๒๕-มกราคม-๒๕๕๔>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สืบค้นจาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาสุขาภาพ/พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุรา/2560/2560_Full-Report.pdf.
- สุทัศน์ ยกส้าน. (2547). แอลกอฮอล์: วารี่แห่งชีวิต. วารสารการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ปีที่ 32 ฉบับที่ 129 มีนาคม - เมษายน 2547.
- หยุด แสงอุทัย. (2542). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร:ประกายพริ้ง. องค์การสุรา กรมสรรพสามิต. (ม.ป.ป.). แอลกอฮอล์ คืออะไร. สืบค้นจาก <https://www.liquor.or.th/aic/detail/แอลกอฮอล์-คืออะไร..>
- อรทัย วลีวงศ์. (2554). ผลการศึกษาเบื้องต้น โครงการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพหญิงขณะตั้งครรภ์ และขณะให้นมบุตร. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- อุดม รัฐอมฤต และคณะ. (2544). การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามมาตรา 28. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ตัวอย่างใบพินัยสิทธิ์ ประกาศเชิญชวนและแบบสอบถาม

ใบประกาศเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัย

ดิฉัน อาจารย์ ดร.ณัชชา สุขะวณิชกุล อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ กำลังทำการวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา (The Legal Measurement toward the Child Right: The case on disability of child causing by the alcohol-consuming of the mother during pregnancy) ซึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของทุนวิจัยของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ดิฉันขอรบกวนเวลาของท่านประมาณ 5 นาที เพื่อชี้แจงถึง รายละเอียดของการวิจัยให้ท่านฟัง เชื่อว่าท่านจะสนใจเข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ด้วย

การทำวิจัยในเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานการณ์และศักยภาพของมาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษามาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ของต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีวัฒนธรรมการบริโภคคล้ายคลึงกับประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์นโยบาย กฎหมายและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศตัวอย่างในส่วนของตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา และแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อรองรับกับมาตรการควบคุมควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยว่าควรมีข้อเสนอแนะในการเสนอมาตรการใหม่หรือแนวทางแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายกฎหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อการวัดความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในประเทศไทย

เมื่อท่านเข้าร่วมการวิจัย ท่านจะต้องตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา และความรู้ทั่วไปตามความเข้าใจและความรับรู้ของท่าน ซึ่งในแบบสอบถามจะมีข้อมูลทั้งหมด 4 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นทั่วไป โดยจะมีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา เริ่มตั้งแต่ข้อ 11-30 มีทั้งหมด 20 ข้อ และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึกในระหว่างการสัมภาษณ์จะมีการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการตอบ แบบสอบถามนี้ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ โดยนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ไม่มี ระบุชื่อผู้ที่เข้าร่วมการวิจัย และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ ต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

การเข้าร่วมวิจัยนี้เป็นไปตามความสมัครใจของท่าน ท่านมีสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธในการตอบแบบสอบถามได้ตามที่ท่านต้องการ และท่านมีสิทธิที่จะออกจากงานวิจัยเมื่อใดก็ได้โดยไม่ต้องบอกเหตุผล เมื่อเห็นว่าการวิจัยนี้มีผลเสียหายต่อท่าน โดยที่ท่านจะได้รับการพิทักษ์สิทธิของอาสาสมัครจากผู้วิจัยเช่นเดิม และ ผู้วิจัยจะไม่กระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่ออกจากงานวิจัย รวมทั้งไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น ในทางกฎหมายแต่อย่างใด และในระหว่างการตอบแบบสอบถาม หากท่านมีข้อสงสัย ท่านสามารถสอบถามได้ โดยตรงจากผู้วิจัย ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านในครั้งนี้

(อาจารย์ ดร.ณัชชา สุขะวณิชกุล)
หัวหน้าโครงการวิจัย

IRB-2

ใบพิทักษ์สิทธิ์

ชื่อการศึกษา มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

1. บทนำ

ข้าพเจ้า อาจารย์ ดร.ณัชชา สุขะวิธกุล อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะดำเนินการวิจัย เรื่อง “มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. เพื่อประเมินสถานการณ์และศักยภาพของมาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษามาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ของต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีวัฒนธรรมการบริโภคคล้ายคลึงกับประเทศไทย
3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายทางแพ่งและอาญาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อวิเคราะห์นโยบาย กฎหมายและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศตัวอย่างในส่วนของตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา และแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อรองรับกับมาตรการควบคุมควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยว่าควรมีข้อเสนอแนะในการเสนอมาตรการใหม่หรือแนวทางแก้ไขปัญหการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. เพื่อการวัดความรับรู้ทางกฎหมายเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในประเทศไทย

2. ความเป็นมาของการศึกษา/ วัตถุประสงค์

ดิฉันใคร่ขอแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการวิจัยดังกล่าว และเชิญชวนให้ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาภาพรวมของมาตรการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย และเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการเสนอมาตรการใหม่หรือแนวทางแก้ไขปัญห โดยจะมีการถามความคิดเห็นโดยการใช้แบบสอบถาม และในแบบสอบถามจะมีข้อมูลทั้งหมด 4 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นทั่วไป โดยจะมีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา เริ่มตั้งแต่ข้อ 11-30 มีทั้งหมด 20 ข้อ และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ และมีการสัมภาษณ์เชิงลึก ในระหว่างการสัมภาษณ์จะมีการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึก 30 นาที โดยปรกติแล้วขณะนี้ คาดว่าจะเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลเดือน มกราคม พ.ศ. 2563 เสร็จสิ้นเดือน มีนาคม พ.ศ. 2563 รวมระยะเวลาดำเนินการ 3 เดือน

3. ความเสี่ยง/ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- คุณประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

มีผลต่อการกำหนดนโยบายและอาจส่งผลถึงการแก้ไขกฎหมายในอนาคตของประเทศไทยได้ กระตุ้นความรับรู้ในมาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ และตระหนักถึงผลกระทบจากพฤติกรรมดังกล่าวว่าไม่ว่าโดยทางกายภาพหรือทางจิตใจทางกฎหมาย ส่งเสริมให้แนวโน้มสตรีมีครรภ์ตัดสินใจหยุดพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ และส่งผลให้อัตราทารกในครรภ์ที่อาจได้รับอันตรายหรือบุตรผู้เยาว์ซึ่งทุพพลภาพจากพฤติกรรมดังกล่าวมีจำนวนลดลง

- ความเสี่ยง หรืออันตรายที่อาจเกิดจากการวิจัย

หากในการสัมภาษณ์ หรือการตอบแบบสอบถาม ผู้เข้าร่วมการวิจัยรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ เครียดกับบางคำถาม ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ แบบสอบถามที่ใช้ได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนที่จะนำไปใช้

4. การปกป้องความลับ

ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับในผู้ที่ใช้จัดเก็บเอกสารสำหรับงานวิจัยโดยเฉพาะ และมีอุปกรณ์กุญแจในการป้องกันเอกสาร ข้อมูลถูกประเมินผลโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเท่านั้น ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นข้อมูลส่วนรวม อาจมีคณะบุคคลบางกลุ่มเข้ามาตรวจสอบได้ เช่น ผู้ให้ทุนวิจัย สถาบัน หรือองค์กรของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบ คณะกรรมการจริยธรรมฯ เป็นต้น เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้วผู้วิจัยจะทำลายเอกสารเหล่านี้ด้วยเครื่องทำลายเอกสารภายในเจ็ดวันนับแต่การวิจัยสิ้นสุด

5. การเข้าร่วมโดยความสมัครใจ

ผู้วิจัยประกาศเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัยเพื่อให้ท่านเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ เมื่อท่านเข้าร่วมแล้วสิ่งที่ท่านจะต้องปฏิบัติ คือ ท่านจะต้องตอบแบบสอบถามเพื่อวัดความรู้ของประชาชนต่อมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในแบบสอบถามจะมีข้อมูลทั้งหมด 4 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นทั่วไป โดยจะมีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา เริ่มตั้งแต่ข้อ 11-30 มีทั้งหมด 20 ข้อ และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะระยะเวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม 15-20 นาทีโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้ช่วยวิจัยและผู้ได้รับการว่าจ้างเก็บข้อมูลเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลทันทีหลังจากที่มีการตอบเสร็จสิ้น

ท่านมีสิทธิถอนตัวออกจากโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมการวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อบริการที่สมควรจะได้รับแต่ประการใด ทั้งนี้หากระหว่างตอบแบบสอบถามที่มีผู้วิจัยสามารถติดต่อสถานพยาบาลหรือหรือหน่วยงานการแพทย์เข้ามารณินถูกเงินได้

6. กรณีมีผลกระทบต่อผู้วิจัยจะอย่างไร

ท่านสามารถติดต่ออาจารย์ ดร.ณัชชา สุขะวิธกุล สถานที่ติดต่อ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เลขที่ 15 ถนนกาญจนวนิช ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รหัสไปรษณีย์ 90110 หมายเลขโทรศัพท์ 0-7428-2538

แบบสอบถามเพื่อวัดความรู้ของประชาชนต่อมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารก
ที่อยู่ในครรภ์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- กลุ่มตัวอย่าง แพทย์ บุคลากรทางการแพทย์
 หญิงตั้งครรภ์ หญิงที่เคยตั้งครรภ์
 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข นักศึกษาและบุคคลทั่วไป
- เพศ หญิง ชาย
- อายุ 10-19 ปี 20-29 ปี 30-39 ปี 40-49 ปี 50-60 ปี
- การศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ปวช. ปวส. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ปริญญาโทหรือเทียบเท่า
ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า
- รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,000-15,000 บาท 15,001-20,000 บาท
 20,001-25,000 บาท 25,001-30,000 บาท 30,001-35,000 บาท
 35,001-40,000 บาท 40,001-45,000 บาท 45,001-50,000 บาท
 50,001 บาทขึ้นไป
- พื้นที่สำรวจ สงขลา ภูเก็ต กระบี่
- ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นทั่วไป

โปรดทำเครื่องหมาย (/) ในช่อง ที่ท่านเห็นด้วย

ลำดับ	เรื่อง	ใช่	ไม่ใช่
1	ท่านบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้งใช่หรือไม่		
2	ท่านเคยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ตั้งครุฑหรือไม่ (เฉพาะหญิงตั้งครุฑหรือผ่านการตั้งครุฑแล้ว)		
3	ท่านเคยพบเห็นหญิงที่กำลังตั้งครุฑอยู่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่		
4	ท่านทราบหรือไม่ว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ตั้งครุฑอาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์		
5	ท่านเห็นว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาบังคับใช้ในประเด็นนี้หรือไม่		
6	ท่านทราบหรือไม่ว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของทารกในครรภ์ เช่น การเรียนรู้ การจดจำ และสมาธิสั้น		
7	ท่านทราบหรือไม่ว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของทารกในครรภ์ เช่น น้ำหนักแรกเกิดน้อย สมองมีขนาดเล็กกว่าปกติ หัวใจผิดปกติ และการเจริญเติบโตของแขนขาผิดปกติ		
8	ท่านเห็นว่ากรณีที่หญิงตั้งครุฑบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัวใช่หรือไม่		
9	ท่านเห็นว่าการรณรงค์เกี่ยวกับผลเสียในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครุฑในปัจจุบันมีเพียงพอใช่หรือไม่		
10	ท่านเห็นว่าปริมาณของร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อการอัตราการบริโภคเครื่องดื่มของมารดาใช่หรือไม่		

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จาก

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

โปรดทำเครื่องหมาย (/) ในช่อง ที่ท่านเห็นด้วย

ด้านกฎหมาย						
ลำดับ	เรื่อง	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
11	ท่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายมากน้อยเพียงใด					
12	ท่านทราบถึงกฎหมายมากน้อยเพียงใดในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของเด็กทารกมากน้อยเพียงใด					
13	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดว่ากฎหมายที่มีอยู่ในขณะนี้ เพียงพอต่อการคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์					
14	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดว่าการมีมาตรการทางกฎหมายออกมาควบคุมจะทำให้ปริมาณหญิงตั้งครรภ์ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดน้อยลง					
15	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดที่จะมีบทลงโทษเกี่ยวกับมารดาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์					
16	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดที่จะมีบทลงโทษสำหรับความผิดพยายามทำแท้งด้วยวิธีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์					
17	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองทารกเกิดมาผิดปกติจากการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์					
18	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิทธิส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญของหญิงตั้งครรภ์					

ลำดับ	เรื่อง	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
19	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดว่าการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ตั้งครรภ์ ถือเป็นภาระเมตลธิของทารกในครรภ์					
20	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีการฟ้องร้องมารดาโดยบุคคลผู้มีส่วนได้เสียของทารก แม้ทารกยังไม่มีสภาพบุคคล					
21	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดในการที่ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอถอนอำนาจปกครอง ของมารดา เนื่องจากเป็นเหตุทำให้ทารกพิการ ทูพลาพา					
22	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีกฎหมายออกมา กำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์					
23	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีการเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบผู้ประกอบการในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์					
24	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีการเพิ่มหน้าที่ให้แก่ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการสอบถามทุกครั้งเมื่อมีหญิงที่สงสัยว่าอาจตั้งครรภ์					
25	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด ที่คิดว่าควรมีหน่วยงานเข้ามาดูแลมารดาที่มีพฤติกรรมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์หรือไม่					
26	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดหากมีมาตรการ กำหนดหน้าที่ของแพทย์ในการตรวจสอบ และวัดระดับแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะที่ตั้งครรภ์					
27	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดความเห็นอย่างไร หากมีการกำหนดบทลงโทษแก่แพทย์ที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ ในการวัดระดับแอลกอฮอล์ให้แก่หญิงตั้งครรภ์					

ลำดับ	เรื่อง	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
28	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดในกรณีที่เกิดพิการจากการที่มารดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถป้องกันมารดาโดยคิดดังกล่าวไม่เป็นคดีอุทลุม (คดีอุทลุมคือ คดีที่บุคคลจะฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่ง หรือคดีอาญาไม่ได้)					
29	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดที่จะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีความเข้มงวดกว่านี้ในประเด็นการจำหน่ายแอลกอฮอล์แก่หญิงตั้งครรภ์					
30	ท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดที่จะเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการติดตามดูแลมารดาในขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด					

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาในขณะตั้งครรภ์

เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วย

เหตุผลเพราะ .....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

บทสัมภาษณ์เชิงลึก

แพทย์

1. ในฐานะแพทย์ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
2. ท่านคิดว่ามีวิธีการใดบ้างที่จะช่วยลดพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
3. ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรหากมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
4. ท่านคิดว่าบุคคลหรือหน่วยงานใดบ้างที่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องในการควบคุม หรือจัดการกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ เพราะเหตุผลใด
5. ในปัจจุบันโรงพยาบาลมีการตรวจระดับปริมาณแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์หรือไม่ อย่างไร
6. การตรวจระดับแอลกอฮอล์ในหญิงตั้งครรภ์ หรือการตรวจว่าหญิงตั้งครรภ์เคยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง และวิธีการดังกล่าวนี้คิดว่าเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
7. ท่านคิดว่าเครื่องมือทางการแพทย์ที่ใช้ในการตรวจระดับแอลกอฮอล์ในหญิงตั้งครรภ์ หรือการตรวจว่าหญิงตั้งครรภ์เคยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีประสิทธิภาพ และใช้งานได้ครอบคลุมหรือไม่ อย่างไร
8. ปริมาณแอลกอฮอล์ที่สามารถบริโภคได้โดยไม่มีผลกระทบต่อทารกในครรภ์ ควรอยู่ที่ระดับใด
9. ในฐานะที่ท่านเป็นแพทย์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากมีมาตรการทางกฎหมายเพิ่มหน้าที่ให้แก่แพทย์ในการตรวจสอบพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ เช่น การวัดระดับแอลกอฮอล์ที่ส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์
10. ในฐานะที่ท่านเป็นแพทย์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากมาตรการทางกฎหมายที่เพิ่มหน้าที่ดังกล่าวนี้ มีการกำหนดบทลงโทษในการที่แพทย์ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว
11. ในความเห็นของท่าน ระดับการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจของหญิงมีครรภ์ในการดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์หรือไม่
12. ท่านคิดว่าความเชื่อทางศาสนามีผลต่อการลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์หรือไม่

13. ในโรงพยาบาลของท่าน เคยพบกรณีทารกที่มีกลุ่ม FAS (Fetal Alcohol Syndrome) หรือ กลุ่มอาการผิดปกติของทารกจากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ หรือไม่

ผู้ประกอบการ

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
2. ท่านคิดว่ามีวิธีการใดบ้างที่จะช่วยลดพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
3. ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรหากมีกฎหมายเกิดขึ้นเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
4. ท่านคิดว่าบุคคลหรือหน่วยงานใดบ้างที่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องในการควบคุม หรือจัดการกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ เพราะเหตุผลใด
5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากมีมาตรการทางกฎหมายที่จำกัดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบการแก่หญิงตั้งครรภ์
6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากมีมาตรการทางกฎหมายเพิ่มหน้าที่ให้แก่ผู้ประกอบการในการสอบถามผู้บริโภคก่อนมาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีวิธีการตรวจสอบที่เข้มงวดและชัดเจนขึ้น
7. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากมาตรการทางกฎหมายที่เพิ่มหน้าที่ดังกล่าวนี้ มีการกำหนดบทลงโทษในการที่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว
8. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ประกอบการ หากหญิงตั้งครรภ์มาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ท่านจะจำหน่ายให้หญิงตั้งครรภ์หรือไม่ เพราะเหตุใด
9. ในความเห็นของท่าน ระดับการศึกษา มีผลต่อการตัดสินใจของหญิงมีครรภ์ในการดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์หรือไม่
10. ท่านคิดว่าความเชื่อทางศาสนามีผลต่อการลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์หรือไม่

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
2. ท่านคิดว่ามีวิธีการใดบ้างที่จะช่วยลดพฤติกรรมกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
3. ปัจจุบันยังไม่มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากมีกฎหมายเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
4. ท่านคิดว่าหน่วยงานใดบ้างที่ควรมีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ เพราะเหตุผลใด
5. ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปัจจุบันมีการติดตามพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ในสถานพยาบาลหรือไม่ หากมีการติดตามดังกล่าว ท่านมีวิธีการติดตามอย่างไร
6. ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ท่านคิดว่าการติดตามพฤติกรรมกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ด้วยวิธีการปัจจุบันมีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากหรือไม่ อย่างไร
7. ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากมีมาตรการทางกฎหมายบังคับให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขติดตามพฤติกรรมของหญิงตั้งครรภ์ที่พบว่า มีพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การติดตามปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ หรือการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์เบื้องต้น โดยร่วมกันกับแพทย์ที่เกี่ยวข้อง
8. ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการกำหนดบทลงโทษแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว
9. ในความเห็นของท่าน ระดับการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจของหญิงมีครรภ์ในการดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์หรือไม่
10. ท่านคิดว่าความเชื่อทางศาสนามีผลต่อการลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์หรือไม่

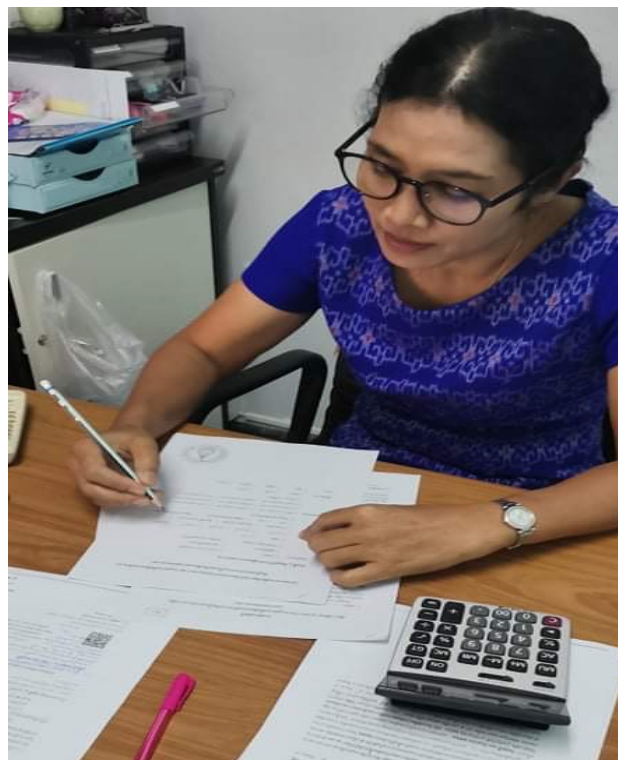

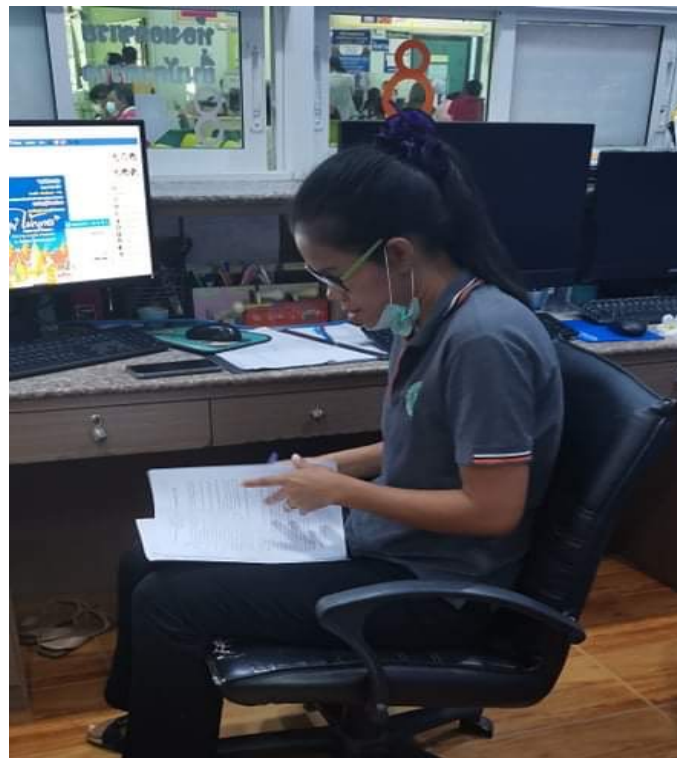
หญิงตั้งครรภ์

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์
  2. ท่านคิดว่ามีวิธีการใดบ้างที่จะช่วยลดพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงในขณะตั้งครรภ์
  3. ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรหากมีมาตรการกฎหมายเกิดขึ้นเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงในขณะตั้งครรภ์
  4. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากมีมาตรการทางกฎหมายกำหนดหน้าที่ให้หญิงที่มีพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์ต้องกระทำการบางอย่าง เช่น การตรวจระดับแอลกอฮอล์ทุกสัปดาห์
  5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวมีการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายนั้น
  6. ท่านคิดว่าหน่วยงานใดบ้างที่ควรมีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ เพราะเหตุใด
  7. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์เพื่อพยายามทำให้แท้ง
  8. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรหากมีการกำหนดให้การบริโภคแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์เพื่อพยายามทำให้แท้ง เป็นความผิดทางกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา
-
9. ในความเห็นของท่าน ระดับการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจของหญิงมีครรภ์ในการดื่มแอลกอฮอล์ขณะตั้งครรภ์หรือไม่
  10. ท่านคิดว่าความเชื่อทางศาสนามีผลต่อการลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงขณะตั้งครรภ์หรือไม่

ภาคผนวก ข ประมวลภาพการดำเนินการเก็บแบบประเมินและสัมภาษณ์เชิงลึก

ภาคผนวก ค กิจกรรมงานเสวนามาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์จากการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา

